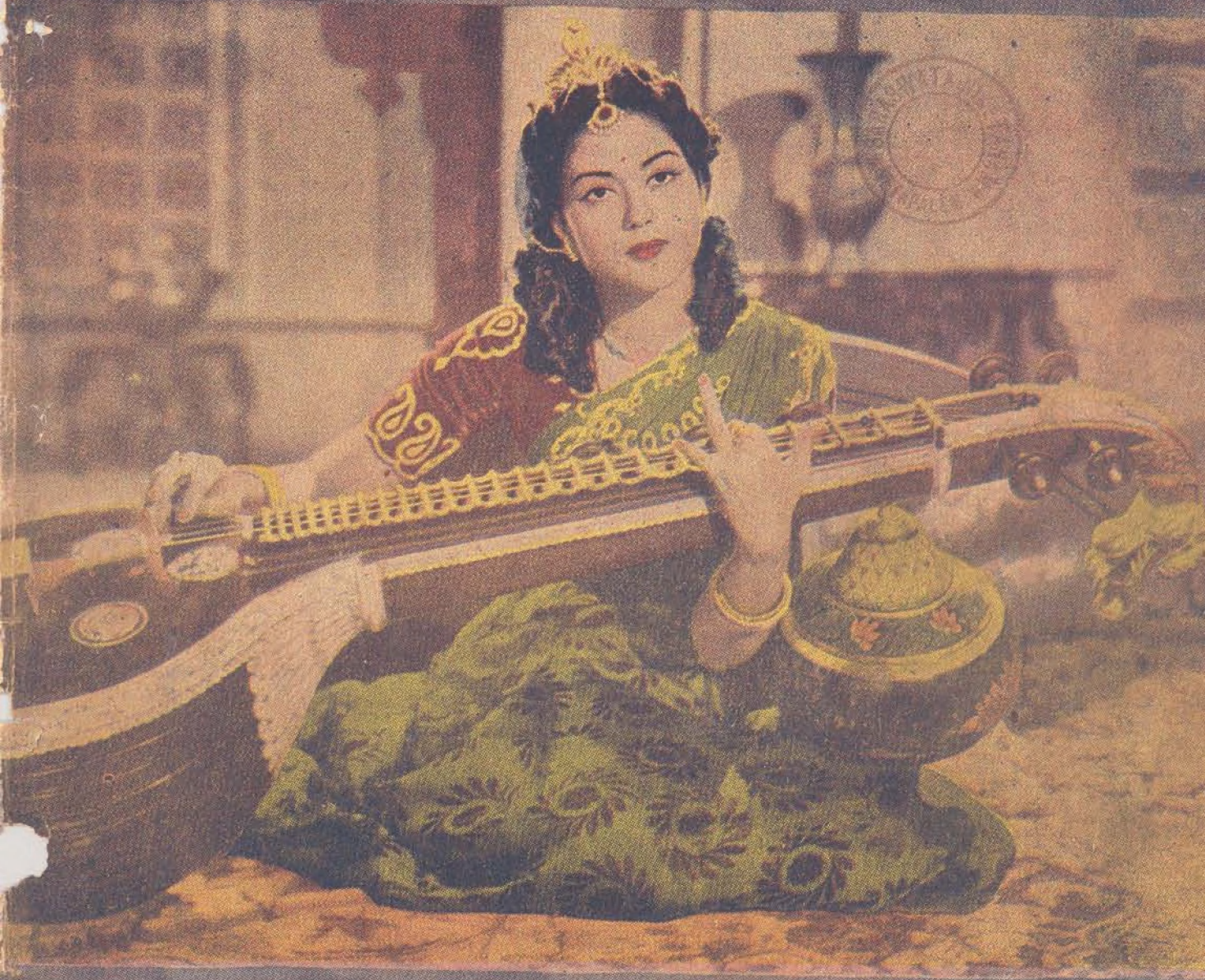


# ఆంధ్రపత్రిక

సంచిత్ర వార పత్రిక



4 అణాలు  
25-8-54

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY





ఫలితము

ఫోటో: బి. రంగనాథన్. (మద్రాసు)



సంవత్సర దండా  
య. 12-0-0  
విడిపత్రిక 4 ల.

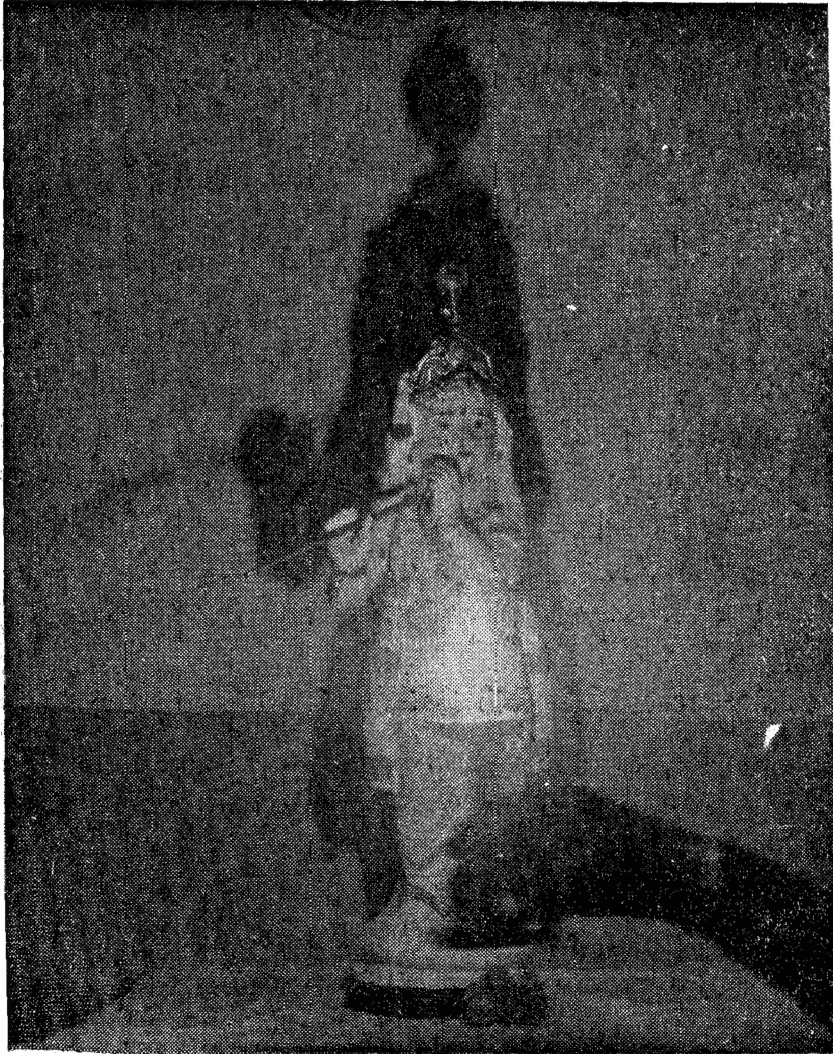


సంపుటము 47  
సంచిక 50  
25.8-54

స చిత్త వార పత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

జయ శ్రావణ బహుళ ద్వాదశి బుధవారం



ని రా జ నం

ఫోటో : ఎన్. సి. శోగాకాపు, (కాకినాడ)



## విషయానుక్రమణిక

<p>ముఖచిత్రం : సరసూపారి          “రాజగురువు”లో          కృష్ణకుమారి.          కాలక్షేపం— 8          మణిలేని నాగిని— 6          అక్కటకురాని చట్టములు— 11</p>	<p>పెద్దపాణం— 12          తగ్గమేళం కొయ్యతాళం— 18          వనితాలోకం— 21          నేటి స్వయంవరాలు— 28          స్వయంసిద్ధ— 28          ప్రసంగకాళము— 33</p>	<p>పిచ్చికుక్క— 38          అన్నా-చిన్నా (సీరియల్)- 39          బుద్ధిబలం - చేతిబలం— 42          బాబు బుద్ధిమంతనం— 44          విజ్ఞానవిధులు— 47          సినిమా— 49</p>
---	---	--

# ద సర సంచీక

గడువు తేదీ పొడిగింపు

## కథలు, గేయాలు, చిత్రాల రచనలో పోటీ

రాబోయే ‘విజయదశమి’ పండుగకు (1954 అక్టోబరు 6 వ తేదీ) ఆంధ్రప్రదేశ్ సచిత్ర పాఠశాల పత్రిక పిల్లల ప్రత్యేక సంచికగా వెలువడుతుంది. బాల బాలికలకు ఉల్లాసం, విజ్ఞానం కలిగించే చక్కని కథలు, గేయాలు, వ్యాసాలు, బొమ్మలతో పత్రిక ఆకర్షణీయంగా తయారవుతుంది.

బాల బాలికల రచనాశక్తిని, చిత్రలేఖనాశక్తిని ప్రోత్సహించడానికిగాను పోటీ పెడుతున్నాము. ఈ పోటీలో ఒక మంచి కథకు, ఒక మంచి పాటకు, ఒక మంచిబొమ్మకు బహుమతులివ్వబడుతాయి.

**రచనలు, బొమ్మలు మంజులసిన ద్వితీయ 1954 అగస్టు 31 వరకు**

ఈ సందర్భంలో రచనలు, చిత్రాలు మంజులసినప్పుడు ఈ క్రింది అంశాలను గుర్తుంచుకోవాలి.

\* పదిహేనేళ్లలోపు బాల బాలికలు మాత్రమే ఈ పోటీలో పాల్గొనవచ్చును.

\* కథలు, గేయాలు, బొమ్మలు, స్వతంత్రమైనవి ఉండాలి.

\* కథలు గేయాలు కాగితానికి ఒకే ప్రక్క సిరాతో స్పష్టంగా వ్రాయాలి.

\* బొమ్మలు రంగులలో కాని, రంగుకాగితం పైన కాని సిరాతో వ్రాసినవిగాని పనికిరావు. ఇండియన్ ఇంక్ తోగాని పెన్సిల్ తోగాని వ్రాసి మంజుల.

\* రచయితలు, చిత్రకారులు తమ పూర్తి పేరు (ఇంటిపేరు కూడా) వయస్సు, చిరునామా అన్నీ వివరంగా రచనలూ చిత్రాలతోపాటు వ్రాసి మంజుల.

\* స్వీకరించబడని రచనల్ని, బొమ్మల్ని తిప్పి మంజులని కోరేవారు చాలినంత స్థాంతుకూడా చేర్చి మంజుల.

\* కవర్ పై నా లేక రేఖపై నా “ఆంధ్రప్రదేశ్ సచిత్ర పాఠశాల పత్రిక దసరా పోటీకోసం” అని స్పష్టంగా వ్రాసినవి మాత్రమే పోటీకి స్వీకరించబడతాయి.



# కాలక్షేపం

లో నిక ప్రవేశించుటయున్నా ఇంత ఆయన ఒక కంట కనిపెట్టివాడు. మరునాడు మాటలవరుసను నాటి చాక్రి చీకటిలో చేసిన చెనటిచేష్టల తన పెనిమిటి ముందర చెప్పి యొప్పుకొనక తప్పినదికాదు. చిట్టచివరకు ఆమె బయటపెట్టిన నిజరహస్యం ఏమిటంటే, తానిలో మాకుటకు వట్టుదిలలోనే వెలిసినది కలగాదు గాని, కప్పుల రొద విశేషరికీ మాకుటకు మనసొప్పు లేదని చెప్పింది.

జీవించాలనే ఆసక్తి జీవియైనవానికి చావమంటా ఉంటుంది. ప్రాణంపోతున్నా ప్రాణంమీది తీసి పోదు. అందువల్లనే గండం గడిచి గట్టెక్కితే, బలుపాకు తిని ప్రతుకవచ్చునని కలువరిస్తాం. “బ్రతికి యుండిన భాగ్యముల్ అడయవచ్చు, మాధవా మన రథంబు మరలనిమ్ము” అని తన మనోరథం చెల్లించిని మానవుడు ముహూర్తేడు. కనుక ప్రతుకవలెననే కాకుండా అతి రథులమా, మహారథులమా, పార్థులమా, అతి సమర్థులమా, అసమర్థులమా అందరికీ అతి సహజంగా ఉంటుంది. బ్రతకడం ఎందుకయ్యా అంటే సౌఖ్యం అనుభవించడం కొరకు అని సమాధానం చెప్పవలసి ఉంది. అవిధంగా సమాధానం చెప్పినట్లయితే, ఒక చిక్క వస్తుంది. సౌఖ్యం లేకపోతే ప్రతుకమాడదని నిర్ధారితకరించవలసి వస్తుంది. అప్పు యివ్వడం ఎందుకయ్యా అంటే వడ్డీకోసం. కనుక వడ్డీ లభించకపోయినట్లయితే, ఎవ్వరికీ అప్పు యివ్వమాడదని వాదించవలసి వస్తుంది. అంతేకాదు - వడ్డీ ఎంత ఎక్కువ లభిస్తే, అంత ఎక్కువగా అప్పు లివ్వవలెనని అసలుకు ముక్కలేకుండా వాదించగలమా? కాని ఆర్థిక కష్టత్రైతలు ఆలోచించే అసలు సమస్య అసలు విషయంకాదు. వడ్డీ విషయము వాడైనమనస్య అంటారు. వడ్డీలేటు వడ్డీలేటు పోచ్చడం మంచిదా! తగ్గడం మంచిదా? ఇప్పుడు అమలులోఉన్న గవర్నమెంటు వడ్డీలేటు నూటికి నాలుగు యోరేలు అయినట్లయితే, నవరు సర్కారులు టుంగులైతలకు నూటికి నాలుగు యోరేలు గాని, యోరేలు గాని వడ్డీలేటు వృద్ధి కావచ్చునా? కావలెనా? నిజంగా వేళిలో పాడిపంటలుగాని, ప్రజలకు ప్రభుత్వానికి కావలసిన వస్తునామగ్రులగాని, సమృద్ధిగా ఉత్పత్తి అవుతూ ఉన్నట్లయితే, గవర్నమెంటుకు అప్పుచేయవలసిన అవసరం లేనేలేదు. అప్పు చేసినా గొప్ప వడ్డీయిచ్చి అప్పుచేయవలసిన అవసరం అంతికన్నా లేదు. యుద్ధం వచ్చినట్లయితే అనేక వస్తుసామగ్రులు యుద్ధావసరాలకు సమృద్ధిగా కావాలి. కొల్లెపటా లాలు మాటాపాటికావాలి. ఈ భృత్యులకు ధర్మములివ్వాలి. శతావధిదానికి శిశి

“భూగోళభయం, మలే ద్యుతిభయం, విలే నృపాలాద్యయం, మానే దైవభయం, జలే రిపుభయం, రూపే జరాభయం, కాస్త్రే వాదభయం, గుణే ఖలభయం, కాయే కృతాకాద్యయం, సర్వంకస్తు భయాన్వితం భువికృతాం వైరాగ్యమేవా భయమ్.”

తా|| భూగోళము లనుభవించునప్పుడు గోళము వచ్చుననే భయమున్ను, సద్యంతములో ఉద్భవించినప్పుడు ఆ ఉన్నతి స్థితి నుంచి పడచ్యుతి కలుగునేమో అప్రతిష్ఠ పాలగుదునేమో యను భయమున్ను, ధనము ఉన్నప్పుడు దానిని రాజు తీసికొనునేమో యనెడి రాజభయమున్ను, అభిమానంలో బ్రతికెడివానికి తాను దైవభయముభవించవలసినప్పుడేమో అనెడి భయమున్ను, బలవంతుడైనవానికి శత్రువులవలన భయమున్ను, రూపవంతుడైనవానికి మన విశవము వచ్చి తన అందము పోవునేమో అను భయమున్ను, కాస్త్రువేళియైనవానికి కాస్త్రుచర్చలయందు తన నిశ్శాంతమును ఖండించు తార్కికులవలన భయమున్ను, సద్గుణములు కలవానికి దుష్టనులవలన భయమున్ను, శరీరమును దూచుకొనునప్పుడు మరణము వచ్చునేమో యను భయమున్ను కలుగుతున్నవి. ఈ లోకంలోని సర్వసామాన్యులకు అన్ని విషయములూన్ను భయపడునట్లకంగా ఉన్నవి. కాని వైరాగ్య ముక్కుటే అభయం అనగా భయము లేనది.

ఒకయిల్లాలకు పెనిమిటిమీద వ్యవంతుట్టికోపం వచ్చింది. అందుమూలంగా సంసారం అంటే అసారంగా భయం వుట్టింది. అనురక్తిపోయి అమితమైన విరక్తి ఏర్పడింది. అనురాగంపోయి విరాగం ఏర్పడింది. ఈ వైరాగ్యభావం అతిశయించి సంసార బాధ్యతల నతికమించి నూతిలో మాకవలెనని నడికేయి నడుము విగించి “బుద్ధం కరణం

గచ్ఛామి! సంఘం కరణం గచ్ఛామి!” అన్నట్లుగా “మాపం కరణం గచ్ఛామి!” అని భయమువీడి బయలుదేరింది. ఒక పాడు బావికి తన జీవితం అర్పించితే, తన జీవితమున కిక భావిలేదని నిశ్చయించింది. బావి చుట్టూ మాడుపార్లు ప్రదక్షిణం చేసింది. గంగాధవానిని స్మరించుకొన్నది. ఇంతలో ఆ పాడుబావిలోని పెద్దకప్పులు కొన్ని పెద్ద రొదచేయడం సాగించినవి. అవి ఏవో బ్రాహ్మణ కప్పులవలె వేదమంత్రాలను ఘనజట చెప్పినట్లుగా ఉదాత్తానుదాత్త స్మరితములతో ఉచ్చస్థాయిలో ఉచ్చారణ చేయడం సాగించాయి. ఆమె వివాహ కాలంలో చదువబడిన వేదమంత్రాలు ఆమెకు విమాత్ర మర్థమయ్యేసో, యా మందూకముల మాందూకోపవిషవ్యాకర్ణములు మాడా అంతమాత్రమే అర్థమయ్యెను. కాని, ఆ వేదమంత్రాలవల్ల ఆమెకు గృహస్థధర్మము యెడల ఎటువంటి భయ భక్తులు కలిగినసో, యిప్పుడు యీ భేకానేక నివాసములవల్ల మాడా ఆమె హృదయంలో అటువంటి భయభక్తులు తిరిగి తగుక్కుమన్నవి. వెంటనే గిరుమ్మమని యింటివైపు తిరిగింది. ఆమెకు కప్పులు చెప్పిన మాటలేమిటో అప్పటికీ యిప్పటికీ విప్పిచెప్పగల గొప్ప వండితులు అవతరించలేదు. కాని, మాపథ మందూకములుమాడా నిర్భయంగా సమస్తీకాటంగా, నమస్తీకాటంగా ఆ మాపంలోనే వరసనల్లా పాలు ఆడుకుంటున్నాయి. ఆ కప్పులకు వచ్చిపోవాలనే విరక్తిభావం ఎప్పుడూ లేదు. లభించినది భుజించి. నిర్భయంగా చావులేని శత్రుల మన్నట్లుగా సారించేది మాధంలోనే సంసారం చేస్తూ రకరకములుగా తేకతేకలాడుతున్నాయి.

ఆయిల్లాల ఆ చాక్రి ఆ పాడుబావిలో వడవలెనని ప్రయత్నించుటయున్నా, కప్పుల రొదలువిని తన తలపు చారించి మరల పెరటితలుపు తెరుచుకొని ఇంటి

శాని వామన రాజ్



★ కాలక్షేపం ★

నిండా పైకం ఉండాలి. అందుకోసం గవర్నమెంటువారికి డబ్బు కట్టాల్సి ఎక్కువవుతుంది. రణించేయడానికి ఋణం చేయాలి. ఆ ఋణానికి దారుణంగా వడ్డీ యిస్తామని ఆళ కల్పిస్తారు. ప్రజల పైకం ఆకర్షిస్తారు. కాబట్టి, వడ్డీ లేకుండా పాపాన్ని యివ్వడానికి గాని, పాపాన్ని యిస్తామని సంసిద్ధమగుటకు గాని, యుద్ధమే కారణం. ఆపత్కాలావసరంలో రూపాయలు తక్కువ ఋణపత్రాలు ఎక్కువవుతాయి. గత సంగ్రామ కాలంలో జపానువాళ్ళు బర్మాదేశాన్ని, సుమాత్రా, జావా, హోల్లాండ్ దీవులను ఆక్రమించిన దినాలలో కరెన్సీకోట్ల కొరతల కట్టలను, యుద్ధ ప్రచారమునకు అన్యుచేసిన నోట్లను కాగితాల కట్టలవలె వాడించేసి రూపీలతో వడ్డీంచినట్లుగా పంపించి యిచ్చి, ఆయా ప్రదేశాలలో ఉన్న ప్రజలకు నోట్ల వర్తం పూలవర్తంలాగున కురిపించారు. కానీ, అవి వాసనలేని పూవులు-మూలు లేని నోట్లు అది. వెయ్యి రూపాయల నోట్లు యిస్తే వీరేమనెయ్యి లభించేది. ఉల్లిపాయ కంటే రూపాయ దవుక అయింది. ఇదంతా ఎందుచేత? రూపాయనోట్లు అనేది కూడా ఒక ప్రాసోటువంటిదే. ఈ నోట్లు కాగితం తెచ్చి యిచ్చినవానికి ఒక వెండి రూపాయ యివ్వగలవాడను" అని ఆ నోట్లు కాగితం మీద ముద్రించబడి ఉంటుంది. ప్రభుత్వ అజావాధిపతి సంతకంతో అది చలామణి అవుతుంది. ఆ నోట్ల వన్నీంటినీ గవర్నమెంటు బ్యాంకుకు తీసికొనివెళ్ళి వెండి రూపాయలను యివ్వగలసినదిగా అడిగితే గవర్నమెంటు యివ్వగలసిందే. కానీ, మనం గవర్నమెంటును ఎప్పుడెడిగితే అప్పుడు యివ్వగలగనే ప్రార్థన మనకు ఉన్నప్పుడు, "వెండి రూపాయలే కావాలి" అని ముండి వట్టుడలతో మనం భీష్మించం. వారు అందుకే మనమీద మండిపడి చండిభావనలతో గ్రీష్మించరు. వారిచ్చిన నోట్లకు వడ్డీ లేకపోయినా, ఖడ్గీ బంగారంతో సమానంగా, కాసుకు బదులు (క్యాంపుకు బదులు) కాగితం గ్రహిస్తారు. కానీ, కరెన్సీ నోట్లు వృద్ధి అయినకొద్దీ గవర్నమెంటు అజావా వృద్ధి అయినట్లుగా భావించకూడదు. ఇది ఆర్థిక క్రాంతి రహస్యం. మిషి లావైవకొలదీ, బలమైపు వైవదని వాదించడానికి వీలులేదు. దేశంలో ధరలు పాపాన్నివ్వాయని సంతోషించే వాళ్ళందరూ కట్టెలెరచి ముఠలీ కళకం లోని కంఠవట్టుం చదువుకోవాలి. పెరు

గుట విరుగుటకొరకే, "ధర తగ్గుట కొరకే పాపాన్ని కట్టె ముఠలీ" అని ఒక్క ముక్కలో చక్కని ఆర్థిక నూత్రం ఆ బాలగోపాలం ఆ చంద్రార్కం ఆ సేతుపిమచలం అర్థమయ్యేట్లుగా అరటి పండు ఒలిచిచేతిలో పెట్టినట్లుగా మతిలేని వాళ్ళకు కూడా సుమతీకళక కర్త బోధించాడు. ధరలు పాపాన్ని లేపవచ్చుచేసే వాళ్ళందరూ ఆర్థిక క్రాంతి ధురంధరులు కారు. అవిధంగా వాదించేవాళ్ళు ఆకాశం నుంచి అయ్యకొన్నాన్ని అవతరింపజేసేది భగీరథులు అని మనం భ్రమిస్తున్నాం. కానీ వారు సుమతీకళక కారుని మతం ప్రకారంగా భగీరథులుకారు. దేశక్షేమం తెలియని గంగా భాగీరథీసమానులు. "పెరుగుటవిరుగుటకొరకే" అంతకన్నా కట్టె విరచినట్లుగా లేలనే ముట్టినట్లుగా చెప్పిన దిట్ట యింకొకడు కన్పించడు. పాగాకు ధర పడిపోతున్నదని చిరాకు పడడం ఎందుకు? ధూమపత్రం విలువ నిలువ సరకు పెరిగి నిలువలేక పడుచున్నదని ధూం ధాం చేయవలసిన ఆకర్షణమేమిటి? ధూమ పత్రం లేకపోతే, భారతదేశం నిర్ధూమధామం అవుతుందా? మనకు పాగాకు పంటలేకపోతే, పోయ్యిలో పిల్లి లేవదా? ఇవన్నీ పాగాకు పంటకు సంబంధించిన సమస్యలు. ఇవన్నీ ధూమ పాగాకు ప్రశ్నలేగాని, కేవలం చక్కని చొప్పడంటు ప్రశ్నలుకావు. మనం వండించే పాగాకు అంతా మనం కాల్చడం కోసంకాదు. వస్యం చేసి పిల్లడంకోసమూ కాదు. మన పాగాకును మనమే తగుల పెట్టడం నుంచికాదు. అమెరికావారికి అన్యదేశాలవారికి విశేషంగా రవాణా చేయడంకోసమూ, రవాణాచేసి వారికిరాణా సరకులు (గిన్నీ సరకులు అనగా యంత్రాగారముల సరకులు) మనము తెప్పించుకొనుటకోసమూ, ఈ ఆకుతో కొంత వ్యాపార మంత్రతంత్రం పొగించాలి. కనుక, మన మీ పాగాకుపంట విషయములో వరాకునేయుట పొడి కాదని పాట పాడుచున్న ప్రముఖుల మాట నిరాకరింపలేము. ఇదివరకు యీ పాగాకును దొరల కంపెనీలవారు విశేషంగా కొంటూ ఉండేవారు. ఆ దొరలకంపెనీలవారు తమకు కావలసిన పాగాకురకం ఎటువంటిదో వారే నిర్ణయించి, విత్తనం వారే యిచ్చి, పండిన పంటకు విత్తనకూడా వారే యిచ్చి, పంట యావత్తు మొత్తంగా వారే కొనడం సంభవించింది. చక్కగా ఎడిగిన పాగాకు మన తోటలలో కళకలాడుకూడంలే, పెట్టి

కడిగిన పిల్లలాగున ఉండేది. దానిని దేశానే వారు ఎవరు? అని తగిన వ్యాపారసంబంధం కోసం వెతకకొనవలసిన వెతలేకుండా దొరల కంపెనీలవారే వచ్చి మన పాగాకుచిగురాకు బోడిని చేబట్టి సరసమైన ధర యిచ్చి కరగవాణం చేసేవారు. అందుకని ఆ పాగాకును పైరు చేసినప్పుడే దానికి "దొర పాగాకు" అని పేరు పెట్టి దొరలకే దానిని అంకితం చేసి, వారికే ముడుపు కట్టించడం వల్ల, సంబంధం వెతుక్కోనక్కరలేకుండా మేనరికం చేసుకొన్నట్లుగా, సపిండ వివాహమైనా, సహస్రీయంగా, అగ్నిపాక్షిగా, దొరల కంపెనీలకు తమ పాగాకునిచ్చి "కన్యాదానముచేసి మేము కడు ధన్యులమైతిమిగా" అని సంతోషించి గంటూరుజిల్లా పాగాకు పంటదాల్లు సరదాల్లు అయి, సరదాగా కాలక్షేపం చేస్తున్నారు. కానీ, యీ వ్యాపార సంబంధాల తెగిపోయి, దొరలతో వ్యాపార బంధుత్వం సడలి విడిచిపెట్టాలోంది. దొరలకు మన పాగాకుపై మక్కువ దొరలీపోతోంది. "దొరాయని నిను బిరాన పిలిచితే మొరాలింపవేరా?" అని దొరల వెంటబడినా, కొనేదొరలు మన కంటబడుటలేదు. అందు వల్ల మన పాగాకును జావా, సుమాత్రా దీవులకైనా రవాణా చేసికోవాలి. సుమాత్రా దీవిలోనైనా మన పాగాకు కొనే సుమిత్రులు ఉన్నారేమో చూచుకొనక తప్పదు. కమ్యూనిస్టు చెనాలానైనా మన కమ్మని పాగాకును (Wel come) వెల్ కమ్మని రమ్మని ఆహ్వానించి అభిమానిస్తారేమో అడిగి చూడాలి. వివిధంగానైనా యీ పంటకు తగిన జంట చూడాలి. మన దేశావసరానికి తగిన పంటను పండించడం కాకుండా అన్యదేశాలకు రవాణా చేయడంకోసం పండించే పంటగా ఉంది ఇది - ఇది కేవలం కన్యాకుల్లం తీసికొని ఇంకొకరికి అమ్ముకోవలసిన ఆడ పిల్లవలె ఉంది. ఈవిధంగా పండింపబడే పంటలను కేవలము అన్యదేశాలకు రవాణా చేసే నిమిత్తమైన పంటలని ఎంచి పెంచుకున్నాము. ఇవన్నీ దేశంలో దేశావసరానికి చూత్రమే వినియోగపడు నిమిత్తమైన పంటలు కావు. ఆత్మవారింటికి పోయే ఆడపిల్లల వంటివి. వ్యాపార సంబంధాల సరళిలో ఇదంతా స్త్రీ సంతానంగాని పురుష సంతానం కాదు. అన్యదేశాలకు మన రవాణా వ్యాపారం వృద్ధి అయితేనే గాని మనం వృద్ధిలోకి రాము అనే సిద్ధాంతం కూడా మనకు అన్యదేశాలనుంచి ఎక్కువగా దిగుమతియైన వ్యాపార సిద్ధాంతం. మంచి ధర వస్తే మన అను మనమే అమ్ముకొనుటకు అర్హులెరము



లేదనే ఆత్మవిక్రయ రవాణాలకు నిద్రపడిన దివానాల సమానాలు కూడా తయారై నాయి. అధికారపదవు లిస్తామంటే అన్య మత స్వీకారం చేశారు. మన ప్రతినిధుల చైర్మనులకు రవాణా చేసి, మాన్ చేస్తారు మిల్లు తానులను కొట్టలుగా మనం తెప్పించుకొని, పీయూరలిచ్చిన వస్త్రాలతో దుస్తులతో ముస్తాబై వారు వివేకం వేయమంటే ఆ వేషం వేశారు మనవాళ్లు పెక్కు సార్లు. మహాత్ముడు వచ్చి "మాకొద్దు యీ తెల్ల దొరతనము" అనే పాట పాడించేవరకూ మన రంగూ, మన రాగం, మారలేదు. దొరలమీద మనకు వైరాగ్యం కలుగలేదు. "శ్రీమన్ మహా బార్షిపుంగవ!" అని చిందులుతోక్కి దొరలిచ్చిన బిరుదులే మహా ప్రసాదమని స్వీకరించాం. కాని యిప్పుడు మన స్యతంత్ర ప్రభుత్వస్వరూపుడు రాజేంద్ర ప్రసాద్ గారిచ్చిన జే మహా ప్రసాదమని స్వీక రించగల సీతిలోకి వచ్చాము. రాధాకృష్ణ పండితునకు బ్రిటిష్ వారిచ్చిన "సర్" సర్ వేపల్లివారికొక ఎక్కువైన బిరుదుకాదు. ఈనాడు రాజేంద్రప్రసాదుగా రిచ్చిన "భారత రత్న"తో భారతదేశం రత్నగర్భ యనిపించుకొన్నది. తెనుగు సీమలో పద్య శాలి సంఘంలో జన్మించిన శ్రీమచాని సోమ పుగారు కర్నూలు జిల్లాలోని యమ్మిగ నూరులో చేనేత పరిశ్రమాభివృద్ధికి ఋషి వత కృషి చేశారు. అఖిలభారత చేనేత పరి శ్రమమండలిలో ఏకొక సభ్యులు. ఈ పద్య శాలిప్రముఖున కిచ్చిన "పద్య విభూషణ" బిరుదుప్రతిమ భారతీయ హృదయకాసా రంలో పుట్టిన శతపత్రము వంటిది. గుట్టల కొలది జట్టలు ఉత్పత్తిచేసిన మిల్లుల కంటే చేమగ్గ మెక్కువైనదని ఉగడించడమే చాలు. చేనేత పునీతమైనదని భారత ప్రభు త్వనేత భావించడమే చాలు. అది మన భావికి మేలు.

అన్యదేశాల మెప్పులు మనకు గొప్పలు కావు. అన్యరాజ్యాలకు మనకు భయపడి వప్పుడే మనకు వారి అభయం కావాలి. పరాశ్రయమే భయకారణం. ఇతిగుల మెప్పుకోసం ప్రాకులాడే స్థితికంబు దుస్థితి ఎంకొకటి లేదన్నాడు మహా భక్తులు, దేశభక్తులు. ఆత్మవిముక్తి అంటే ఆత్మవంచన కాదు. లోకం మెచ్చుకొనక పోతే తన మనస్సుకు ముల్లుగుచ్చుకొన్నట్లుగా ఉండకూడదు. తన ఆత్మను భగవ దార్పణం చేసినతర్వాత తన శరీరం ఏమవుతుందో అనే భయం కూడా ఉండదు. "మీరు పోయినతర్వాత యీ రాట్నాలు తిరుగుతాయా? యీ సిన్నా గామ ఆశ్రమం పాగుతుందా? యీ అహింసా తత్వాలకి స్థిరత్వం ఉంటుందా?" అని గాంధీ మహా

త్ముణ్ణి ఒక పాశ్చాత్యప్రముఖుడు ముఖా ముఖి ప్రశ్నించాడు. "ఈ ఉద్యమంలో సత్యం ఉన్నదని నా విశ్వాసం. భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడని నా విశ్వాసం. కనుక నా ఉద్యమం కాదిది. ఇది భగవంతుని ప్రేరణ. భగవంతుని ఉద్యమం. కనుక నాకు పూర్వమే పుట్టిన సత్యాగ్రహం నా అనంతరంవిమరుపుండనే చింతనాకురవ్యంత లేదు. ఆభయం నాకులేదు. సత్యమేవజయలే" అని మహాత్ముడు చిన్న సత్యతో ఆ పెద్ద సంజీవనీకి సమాధానం చెప్పివేశాడు. పలికించెడివాడు రామ భద్రుండట అనే పోతరాజుకు రాజభయంలేదు; దైవభయం లేదు. అప్పు కవివంటి గొప్పకవులు తన భాగవతాన్ని కవిత్య ప్రయోగ ప్రమాణ గ్రంథంగా పరిగణించరేమో అనే భయం లేదు వైరాగ్యం అంటే అది. సంసార కూపంచూచి భయపడి, పాడు కూపానికి పరుగుతడం వైరాగ్యంకాదు. పాడు నూతి లోని కప్పలనుచూచి వెరచి మరలి అడుగులు తడబడ తిరిగిపోయేది చిరుగుబాడిది వైరాగ్యముకాదు. "సర్వం వస్తు భయోన్వితం" అనే తత్వం వైరాగ్యంకాదు. సత్య మేవజయలే అనే తత్వమే అసలైన సిఫలైన వైరాగ్యం. లోకులవల్ల నడ్డి లభించదనే భయంలేని అసలు వైరాగ్యం ఇది. అట్టి వైరాగ్యం ప్రసూతి వైరాగ్యం వంటిది కాదు. సృశాన వైరాగ్యం వంటిదికాదు. ఆత్మబలం ఇచ్చే ఆరోగ్యకరమైన వైరా గ్యమే యోగ్యమైనదన్నాడు మహాత్ముడు. ఆయన ముక్కుమూసికొని కొండ గుహ లలో కూర్చుండలేదు. విహిక ప్రాపంచిక ఆర్థిక రాజకీయ వ్యవహారములలో సోదర దేశీయ బృందం లో బృందావనవిహారం చేశాడు. "వైష్ణవ జనతో తేనేకహియే" అన్నాడు. అటువంటి వైరాగ్యం కలవాతే

వైష్ణవ జనులని చెప్పబడుదురు. మహాత్మునకు తిరుమంత్రమువంటిది, గురు మంత్రమువంటిది ఆభజన కీర్తనప్రభావం. అటువంటి వైరాగ్యం ఉంటే కాలసర్వం అంటే భయం లీలగానైనా ఉండదు. కాళంగి మర్దనచేస్తూ తొండమాడవచ్చు. అసలైన వైరాగ్యం ఉండి తికరణకుడిగా "కృష్ణార్పణ మస్తు" అనే వాడు కృష్ణ సర్వం అంటే భయంలేని వైష్ణవుడు.

పాముకొట్టు విషమునకు ప్రతిక్రియగా పాముమంత్రం చేయగలసిన ప్రతిజ్ఞచేసిన ప్రముఖు డొకడు గాంధీమహాత్ముని వద్ద కొకసారి వచ్చి తన మంత్రప్రభావం పరీక్షించవలసిన దన్నాడు. గ్రామాలలో, వారిజన గూడెములలో ప్రజాసేవచేసే తన అనుచరులకు పాము భయం లేకుండా చేయుటకు యీ పాము మంత్రప్రభావం పరీక్షించి చూడవలెనని మహాత్మునకు కోరిక కలిగింది. తామపాముచేత తనకు కాటువేయించి పాము మంత్రమున తనకు వేయవలసినదని తన చెయ్యి ముందుకు చాపి చూపించాడు.

వాగ్ధా ఆశ్రమంలో ఉన్నవారు అందుకు నిద్రపడలేకపోలే, మహాత్ముడు నిర్భయంగా తన శరీరాన్ని కృష్ణార్పణం అప్పట్లుగా కృష్ణసర్వానికి సమర్పిస్తా నన్నాడు. అప్పుడు ఆయన చెంతినున్న అంతేవాసులు అంతసాహసం కూడదని ఆయనను అడ్డగించారు. ఆయన చుట్టూ నేరినవారికే కాదు.

"సర్వంవస్తు భయోన్వితం భవిష్యజాం" ఈ లోకంలోని సర్వసామాన్య మానవులకు సర్వవస్తువులు భయోన్వితం గానే ఉంటాయి.

"వైరాగ్య మేవాభయం" వైరాగ్యం మాత్రమే భయము లేనిది. ★

★ వి చిత్ర వ్య క్తి ★

మూలం : మార్క్స్ ట్వెన్

అనువాదం : నందూరి రామమోహనరావు

వెల రూ. 1-8-0

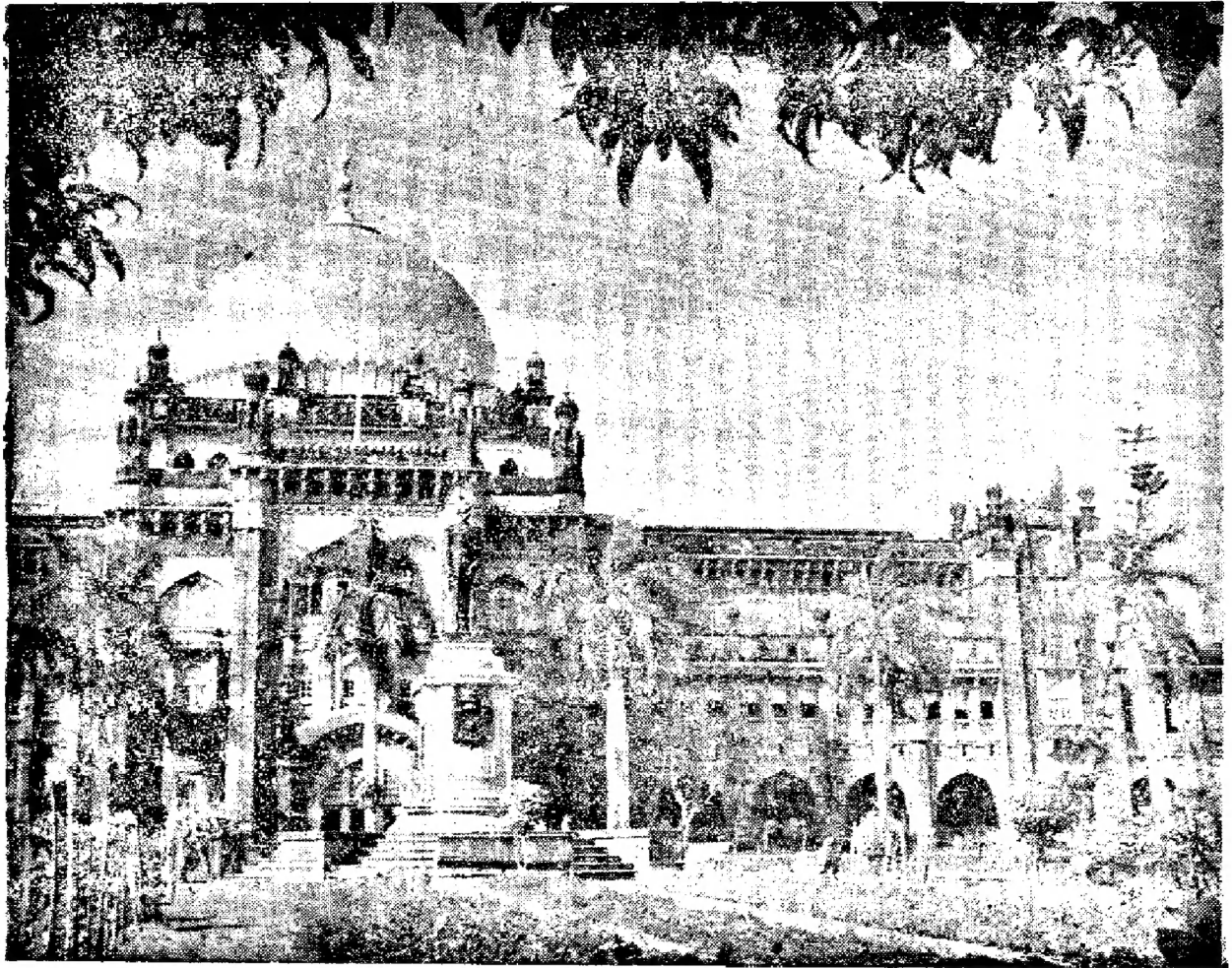
పోస్టు భిక్షులు ప్రత్యేకం

ఆంధ్ర గ్రంథమాల, ★ మద్రాసు-1.









## బొంబాయి మ్యూజియమ్

(ఫోటో:) పి. సి. యం. ఈశ్వరశాస్త్రి

మబ్బులు ... విశిష్ట పరిశోధనలతో రక రకాల అభివృద్ధి తోపాటు, విశాల వృద్ధి యంలా ఆకాశం ... మృదువైన కిందికి మారుతుంది. ఎవరో అడవాల్సి స్వానందేసేందుకు సిద్ధమవుతున్నారు. రాజారావు పర్వతం చే ప్రకృతి నించి కళ్ళని ముగించి పక్కకి తప్పుకోవాలి. సిగరెట్లు తీసి వెలిగించడం చూడు అగ్నిమండు రాలి ఆరిపోయింది నిరాశ్రిత, సిగరెట్లు వెంక్కు ముడిచేశాడు ఎవరో మర్రాల్సి దాబాచై కప్పుతోంటే, దబుకు దబుకుమంటోంది. ఆ కెబ్బాన్ని గుండెలు కూడా అమకరించి కలవరించాయి తలలో ఆలోచనలు మళ్ళీ సుడితిరగడం ఆరంభించాయి ఈ పెళ్ళి ఎందుకు జరుగుతున్నట్లు? విధువదని మూర్ఖపు పట్టుపట్టి చివరికి ఓడి

పోయాడు. అంతా కట్టుకోసం! తన ఆశ యాల్నీ ఆశల్నీ నెరవేర్చలేని దబ్బుకోసం తల్లితండ్రులచే బతికొనించుకుని ఏదో, ఒప్పుకోవాలి చివరికి మహారాష్ట్ర నిర్ణయమై, కొన్ని ఘడియల్లో ఆ కుదికారం జరగడంతోంది

కనుచీకటి పడింది. దీపాల్నీ చీకటి బతుకులో ఆశాభావాలా వెలిగాయి ఎవరో నలుగురెదురుకు పెద్దలూ, రాజారావు బావమరదులూ .....వైకొక్కరు తన్ని మాడ్చానికి; పెళ్ళి సువాసనంతా వాళ్ళింటి మీంచి వ్యాపిస్తోంది.

రాజారావు మెట్టమీంచి కిందికి మారుతుంది. ఇండాకట్టుంటే మనసులో అచ్చురకు తోన్న ఆ అమ్మాయి కుళాయివగర ముఖం కడుక్కుంటోంది. సబ్బు సురగ మొహం

నిండా చిక్కనివెన్నెల పాకివట్టు పాకింది నిమిషంలో అతని ముహూర్తేసి చూడ నైనా చూడకండా లోపలికి పారిపోయింది.

‘ఆ అమ్మ యెవరండీ? ఎక్కడో చూసి నట్లు జ్ఞాపకం’ అన్నాడు బావమరది...

అతన్ని కూడా ఆకరించే శక్తి ఆ అమ్మాయిలో వుందన్నమాట! ‘ఏమో నాకు తెలియక’ అన్నాడు రాజారావు ముఖం గా

‘వెళ్ళొస్తాం’ అంటూ దిగిపోయారు వాళ్ళు దిగిపోవడమే తనకే కావలసినట్లు నిర్ణయాన్ని విడిచాడు. అతని ఉదాహరణలన్నీ చిత్రంగా మెదులున్నాయి సరాలు కొత్తగా సంగీతం పాడుతున్నాయి. రక్తం





వెనకతట్టు నేనచ్చి వెన్నెల తీగలాంటి చేతుల్లో తనకళ్ళు మూస్తే... కే గులాబి పూల గుత్తులు మొహాన్ని కప్పతూన్నట్టుంటుంది! అలా ఆలోచిస్తూ, పక్కమీద పడుకుంటే కుసుకుడుతుంటేంది!

నాగమణి ముందు పాత్రల్నించి, కిలకిల నవ్వుతూ, పెదవిమీద చేయివేసి సైగ చేస్తోంది!... 'ఎవరేనామా నే బావుండదు నేనెల్నిబోతాను...' అంటోంది.

తను కలవరిస్తున్నాడు... 'నామీద నీకంత అభిమానమెందుకు? నీచిరునవ్వు చాలు... ఇంకేముక్కలేదు! నీవే నా ఆరాంగిచైతే... అన్న ఆలోచనే నన్ను వీడిస్తోంది'

నాగమణి కుసుకువనవ్వు దగ్గరగావస్తోంది! తన ఆహ్వానం అందుకొని...

కిందనించి కేకలు విధిచిరామంతేకండా విని పిస్తున్నాయి. పక్కమీంచిలేచి చూశాడు. అంతా లీల!... తూలుతూ మెట్ల మీంచి దిగిపోయాడు. ఊరేగింపుకు అంతా ముస్తాబాతున్నారు. అందులో నాగమణి ఉండిఉంటుంది.

ద్రెస్సిడి వేసుకుని పల్లకిలో కూడు నేయకు సిద్ధంగా ఉన్నాడు.

...నాగమణి కూడా వస్తోంది పల్లకివంటి... అదే తన కళ్ళనిండా సంతృప్తికరమిందే అమృతహృదయం...

\* \* \*

మంగళవాద్యాల మధురగా నంలూ, పురోహితుల వేదగానంతో పెళ్ళిపీటల మీద కూర్చుంటే కన్నులపండువగాఉంది. నాగమణిని కళ్ళతో వెతుక్కున్నాడు. మనసు వెనక్కు మళ్ళి, ఆయా పరిచిత సన్నివేశాలమీదకు పరుగులుతీస్తోంది. ప్రతి మధుర ఘడియలో జరిగిన పలకరింకలూ, పులకరింకలూ... ముద్ర వేసుకొన్నాయి. ఆ పరివరయానికి హృదయం పొంగిపోయింది. వరాలు ఆనందంతో నృత్యం చేస్తున్నాయి.

చేతికి మంగళమూత్రం ఇచ్చారు, పేరమ్మ మేడలో కట్టమని... అందరి చేతుల్ని అందుకొని వచ్చింది. పురోహితుడు కళ్యాణ మంత్రం చెవిలో రహస్యం చెప్పినట్లు చెప్పి చెప్పమన్నాడు. రాజారావు బాబా భజంతీల ప్రళయ ధ్వనులలో సరిగా చెవి కండుక ఏదో గొణిగాడు. నాగమణి పెళ్ళి కూతురి వెనకతట్టునే వుంది.

ముందు కుక్కాహంతో జరిగింది!

రాజారావు హృదయం చెంగరించింది.

ఎవరి మేడలో కట్టాలి?..... ముందుకు కంగి, పెళ్ళి కూతురి భారమైన జడ సైకల్ త్రేరు, మంగళమూత్రం బంధించి చూడు ముగ్ధా నేయమని...

ఆ మూత్రం కాస్తా తప్పించి, నాగమణి మేడలో కడితే అమ్మా... ఇంకేకన్నా

వుందా? పెళ్ళి కూతురు తండ్రి గగ్గోలి భోతాడు. భయంకరంగా ఒక్క తుణుం లో తుపాను పీడుంది! రాజారావు మేడ నేల కేసి తొక్కుతాడు... నాగమణిని తిట్టి తిట్టి బోసులు చేస్తారు!... రాజారావుకీ ఆలోచన తోచి, నవ్వాచ్చింది.

తలంబ్రాలు పోసుకుంటే బప్పుడు పెళ్ళి కూతుర్ని ప్రోత్సహిస్తూ, నాగమణి చెవిలో ఏదో చెప్పింది. వెంటనే పల్లెమెత్తి పెళ్ళి కూతురు ఉన్న బియ్యముల్లా అతని నెలిన పోసింది! రాజారావు సిగ్గుతో సగం చచ్చి పోయాడు.

పెళ్ళి తలంగం పూర్తయేసరికి పూర్తిగా తెల్లవారిపోయింది. నాలుగు నిధులూ ఊరేగించి... విడిది దగ్గరికి తీసుకొచ్చారు.


ఆడవాళ్ళు గుమ్మాల చుట్టూ చూచారు పేర్లు చెప్పించమంటూ. రాజారావు ఎందుకొచ్చిన చెడదని, వెంటనే 'పేరమ్మ' అని చెప్పేశాడు. పెళ్ళి కూతురు ముహూం నూడి పోయింది. ఆడవాళ్ళంతా గోలగా నవ్వుతూ 'పేరమ్మ కాదు పేరించేవి! అని గోల చేశారు.

పెళ్ళి కూతురు రాజారావు పేరు చెప్పడానికి నవ్వింది. నలుగురూ వినుగుపుట్టి కేక లేశారు. నాగమణి, 'రాజారావు బావగానూ నేనూ వచ్చామని చెప్పలేనూ' అంది... తనే ఆ స్థానంలో ఉంటే ఎంత ఖేదంగా చెప్పగలదో ఋజావు పరుస్తూ...

'నువ్వే నయమే!' అని నాగమణిని మెచ్చుకొన్నట్టే మెచ్చుకొన్నాడు. పేరించేవి ఉడికిపోయి చెప్పేసింది—

...మధ్యాహ్నం భోజనాంతర గ్రంథం బంతులు వేశారు. రాజారావు కంఠమండి ఆడవాళ్ళల్లో తలెత్తుకు లిందానికి సిగ్గు, వెగటూ. అందులో, ఆ పేరమ్మగారి ఎంకిలి కలవడం— ఆ ఎంకిలి చేదుగా విషతుల్యంగా బాధపడ్డాడు.

రాత్రి భోజనాల అనంతరం విడిదిలోకి వచ్చేశారు. దాదామీద పరుస్తూ అడిగింది. వేట ఎక్స్ప్రెస్ సిగరెట్లు పెట్టి కొని ఏకదమ్ము లాగుతున్నాడు. ఆలోచనలతో పాక లుంగలుంగలు తిరుగుతోంది! వాచీ చూసుకొన్నాడు. పడయింది. అంతా కింద భారంగా పడుకొనిఉన్నారు. మంచి సిగ్గ కొనమని కిందికి దిగి, నాగమణిని చూశాడు. వేలమీద బరకంమీద వడుకొని వుంది, కళ్ళు కలువల్లా చూసుకొని. ఋగ్గులు ఎట్లు గులాబీలమలే ఎలు పెక్కి కొత్త అండాల్ని ఉప్పొంగిస్తున్నాయి. పెదవులు అరుణరాగ రంజితంగా యౌవన ప్రమాదాలకి అపాయ దీపాల్లా రమ్మంగా ఆ కాగర్వంగా వెలుగుతున్నాయి. రాజారావు మంచిసిగ్గు మింగి... తొందరలో నాగమణి కంటి తొక్కి ముందుకు పొగాడు. (తల్లి వడి లేచింది... రాజారావు చేయి ఊపాడు,




**ఎప్పుడూ క్షణమైనా చింతలేదు**

అతడు లాక్టోజెన్ సేవిస్తున్న పులిమంది - తల్లిపాలకు బదులుగా, ఉపయోగించడానికి అది ప్రత్యేకంగా తయారుచేయబడుటయే అందుకు కారణం.

**LACTOGEN**

విశ్వసిందండి

తల్లిపాలు ఇవ్వలేనప్పుడు



ఉచిత లాక్టోజెన్ సాంకేతికత ఈ కొమ్మ పూర్తిచేసి పంపండి. నెస్లెర్వైప్రాడక్ట్స్(ఇండియా)లి. సొస్టై కామ్పె 396, కలకత్తా

పేరు \_\_\_\_\_

చిరునామా \_\_\_\_\_



## మణిలేని నాగిని



కూగనంజు చేసింది. మేడ మెట్లదగ్గరికి వచ్చింది. 'మేడమీద ఎవరూలేరు రావచ్చు నన్నట్లు నైగచేశాడు. అడుగులు తడబడుతూ అతన్ని అనుకరించి, పైదాబా ఎక్కారు ఇద్దరూ...

'ఇంత రాత్రివేళ మనవిధరం ఇలా వుండడంచూస్తే... ఎవరేనా ఇంకేమున్నా ఉందా?... ఏం మాట్లాడారో?'

నాగమణి ధైర్యంగా అడిగింది.

'ఏమనుకొంటారు...? మనసులు కలిశాయని...'

'నేరమ్మకి తెలిస్తే ఇంకేమున్నా ఉందా? నన్ను కొరత నేయిస్తుంది! అదిగాను గాని, ఆ అమ్మాయితే మీరంత అసహ్యించుకొంటారెందుకూ?'

ఏమో...? ఎందుకో తనకే తెలీదు ఎందుకు న్యేషిస్తున్నాడో? సరియేస అభిప్రాయం కుదిరకపోవడానికి కారణం తను అత్యుపరీక్ష చేసుకొన్న సాధ్యంకావడం లేదు! ఆమెని గురించిన ప్రతి విషయాన్ని హృదయభోధన నాళికల వేసి, శాస్త్రపరీక్ష చేస్తే ఏ వదార్దం ఫలిస్తుంది? ఆ స్వభావాన్ని తనలా అర్థం చేసుకున్నాడో తనకే తెలీదు!

'నేను పెళ్ళికాకుంటే చాలాశేపు మాట్లాడాను. ఎంతో చక్కగా మాట్లాడింది. నేను మొదట ఎలా పరిచయం చేసు

కున్నానో తెలుసా? పెళ్ళికొడుకు నాకు బాకగానీ...దాంతో ఆవిడ ముఖం విస లాడింది...ఎందుకు చేసుకోలేక పోయావూ? అన్నట్లు తోర్కగా మాసింది.'

రాజారావు కలుక్కుమన్నాడు 'ఇంకా ఏమంది? మీరేం మాట్లాడారు?'

'అంత తొందరపడతారో? శేపుభోధనం గదిలో అంతా మీకే తెలుస్తుందిగా! అయినా, ఆ అమ్మాయినిగురించి మీరంత వేగిరిస్తారో? మీదికాకుండా, మరొకళ్ళదైబాదుగా!' అంటూ నాగమణి అదోలా విషం చిలకరించి నవ్వింది!

రాజారావుకి వట్టు మండింది. ఆడదాని గుణం తుణుకుణం మారి విషపూరితంగా, ఏదో ప్రేలుతూ వుంటుంది!

'నేకిందికి వెళ్ళిపోతాను ఎవరేనా లేస్తారు!...నాతో ఏంమాట్లాడాలని పీరిచారు? వెళ్ళిపోతున్నా...'

దిగబోతోంది.

రాజారావు ధటుక్కున వెళ్ళి చేయి పట్టుకున్నాడు. 'ఆన! చెడుతువుగాని!'

'చేయి విడవండి! ఎవరేనా చూస్తారు?'

'ఈ చీకట్లో చూడడానికి వెయ్యాలేవు. పైకిరా! నీతో మాట్లాడాలి!'

నాగమణి పెనసులాడింది. రాజారావు పట్టు విడవలేదు. 'చాల్లండి! ఇక భరాభనం...దిగిపోవ్వండి!'

గిజాయించుకొని వెళ్ళిపోయింది గొలుక్కుంటూ.

అక్కణ్ణుంచి రాజారావుకి మనక నిద్ర పట్టింది. ఏదో రీతిగా కలలు...కళ్ళలో నెలగడం మొదలు పెట్టాయి.

పూర్తిగా తెలవారీపోయింది. కిందనించి ప్రయాణం నన్నావో...కేకలూ...అంతా వెళ్ళిపోతున్నట్లున్నాయి! నాగమణి పైకి వచ్చినట్టే వచ్చి, 'వెళ్ళిపోతున్నాం' అని చెప్పి దిగిపోయింది! రాజారావు పలకరిద్దామనైనా అనుకోలేకపోయాడు. వెళ్ళిపోయిన దిక్కు చూస్తూ కళ్ళు నలుముకొంటూనే ఆలోచనలు తేరలు చేస్తున్నాయి.

కిందనించి పెద్దగా గోల లేచింది. అంత భయంకరంగా కేకలు చేస్తున్నారు. 'ఆపండి! ఎవర్నీ పొనివ్వకండి' అందరూ అగిపోయారు. ఎవరూ నెళ్ళడంలేదు!

'అందరి పెట్టెలూ సోదాచెయ్యండి!'

'ఏంటిది? ఏం పోయింది?...చంద్రహారమా?...పన్నెండు కాసులట!.....'

అందరి పెట్టెలు తిరిగి!

'ఎవరిది?...పెళ్ళికొడుకు తిరిగి...'

రాజారావు ఒక్క నిమిషంలో కింది

దిగిపోయాడు. తల్లి నెత్తినోరు మొత్తంకంటింది. మా పెట్టెలు చూసుకోండంటే, మా పెట్టెలు చూసుకోండింటన్నాయి. చిందరవందరగా సామాన్లుతీసి బయటికి పారేస్తున్నారు. రాజారావు ప్రతి పెట్టి చూస్తున్నాడు.

'అమ్మాయీ! నీ పెట్టెది? అని నాగమణిదగ్గరికి వచ్చారు. రాజారావు ముఖం పాలిపోయింది. 'ఆ పెట్టెలో ఏం వుండదండీ! జాగ్రత్తగా అంతా వెదకండి!' అన్నాడు.

ఎవరో అంటున్నారే 'కొంతమంది పెళ్ళిళ్ళకి రావడం ఇదే పనిమీద వస్తారు! పన్నెండు కాసులంటే మాటంటుంది!'

నాగమణి గుండెలు పిటపిటలాడాయి. ఏదో అలవడి ప్రవేశించింది గుండెలో.

'వెళ్ళిపోతాను నెలవిప్పించండి! రైలుకైపుయిపోతోంది!'

'దీని అంతా లేలేదాకా ఎవరూ బయటికి వెళ్ళడానికి పీల్లేదు'...తండ్రి గర్తించాడు. 'అందరిదిగిరా చూశారా?'

'ఈ అమ్మాయెవరూ?' నాగమణి దగ్గరగా వచ్చి, 'ఏదమ్మా నీ పెట్టి తాళం తియ్'—అన్నాడు.

రాజారావు నోరు కదవబోయాడు. 'ఆ పిల్లదగ్గరేం వుంటుంది పోనీండి!' అంది రాజారావు తల్లి.

'మీకేం తెలీదు. నోత చూసుకోండి! అని పెట్టె తీయించాడు.

బిక్కు బిక్కుమంటూ తాళం తీసింది. ప్రతి సుదృఢమైనా తీసి దులపడం మొదలు పెట్టాడు. 'అందులో ఏంవుంటాయమ్మా! చింకిరిగుడ్డలు' అంటున్నాడు రాజారావు. 'పెట్టెలో బట్టలన్నీ తీసి బయటికి పారేశాడు. అడుగున నీల్కు రెసిక ఎవరిదో మెరుస్తోంది!

'ఇది నీచేనా అమ్మాయీ?' అంటూ బయటికి తీశాడు దులిపాడు. అందులోంచి చంద్రహారం బంగారు పిమ్మికలా ఎగిరి పడింది!

'అదిగో! ఆ రెసిక నాదే' అంటూ ఒక మూలనించి కేకరైపుని వినిపించింది! ★

### నవుంసక తైలం

అంగవరములు బలహీనత చెంది చిన్నచిన్నా తిరిగి యధాప్రకారమై పూర్తి సౌఖ్యమును అనుభవించుటకు 48 ఏండ్లు ప్రఖ్యాతి చెందన గ్యూరంటి మందు. 1 సీసా రూ 10/-లు. ది. డి. రూ 1-4-0

కావలసినవారు 1/4 ముందుగా పంపేది. డా. రత్నం సన్ను మెడికల్ హాల్, మలక చేటబిర్లింగ్స్, హైదరాబాదు-(డక్కా)

### రత్నపురుషవేషం

ఎంగారు చ్చెవిడినది. మేహము, ఆత్మప్రము, నిక్కాక, కుళ్లనప్రము. పాలు మారిక, కాల్లతీపులు. ఇతర నరములకు సంబంధించిన వ్యాధులు, మూత్రవ్యాధులు మొదలగు వానిని హరించి లలమును, కాంతిని ఇచ్చును. రెండుదబ్బాలు దాదాపు. 20 తు దబ్బాకు. 3-12-0. వి. పి. 1/- ఇండియన్ మెడికల్ హౌస్, ఓక్టోబోను రోడ్డు-విజయవాడ-2.

### కుప్టు \* బొల్లి

దగ్గర మేహమచ్చలు, నెగ, నవాయి వ్యాధి లకు గ్యూరంటి దిక్కు. క్యాటలాగు ఉచితము. సంహతు డి. సి. రెడ్డి & కో. (రిజిస్టర్డ్)

"రాస్మరాశ్రమము."

గోపాలస్థరం. మారుగోదావరి.



# అక్క-అకురాని చటములు

పరీక్షలయొక్క జనాగాధూ (జనార్దన రావు) నేనూ ఇంటికి బయలుదేరాము. పరీక్షలయిన తరువాత వివిధ్యాధైనా ఒ చిత్రమైన మన సరస్వతిలో పడతాడు. తన జానియర్ విద్యార్థుల్ని పరీక్ష కు రాల్చిన దూనినట్లు జాలిగా, తేలికగా చూస్తాడు. చుట్టూ మనుషులతో కూడ “ఏమిటి, ఈ చిన్న చిన్న విషయాలు అర్థం గాక గగ్గోలు పడి పోతున్నారలావుంటే? ఏముందిందులో! ఆగండి, అర్థమయ్యేట్లు చెప్తాను” అన్నట్లు ప్రవర్తిస్తాడు. యుద్ధ వీరుడులాగ సంతోషంతో, గర్వంతో పొంగుతూ వుంటాడు. విజయకులా - అంటే అతను పరీక్షలలో నెగ్గాడనిగాని, నెన్నతాననే ఛీమా అతనికి వుందనిగాని కాదు. అదీ తమాషా. తను ఇంతకాలం నించి వాటికొరకై వడ్డ బాధా, భయం, ఆతురత - అన్నీ యెగిరిపోయి ఎంతో పెద్ద బరువు దింపుకున్నవాడిలాగ తేలిక పడి తాడు. ఇంత ప్రపంచంలోనూ తనొక్కడే స్వేచ్ఛగా గాలి పీలుస్తున్నట్లుంటుంది అతనికి.

అలాంటి పరిస్థితిలో మేము ఏలూరుగని వాల్తేరులో మొయిలెక్కాము. ఆ చిన్న పెట్టెలో మేనూ ఇంకా విడనమండుగురు మనుషులూ వున్నాము. క్రిందటికోలా రెండు నీనిమాలు మామేమో బద్ధకంగా వుండి. ఎదురెదురు చెంచీలమీద తిక్కులు పరిచాము, కాస్త జవాబుని తెలిసిగా సర్ది. కాళ్ళు పూర్తిగా చాపేంత తేకపోయినా లాగానే పడుకున్నాము.

కొంతమంది ఆవేళ పేపరు విశేషాలు చెప్పకుంటున్నారు, కొంతమంది వింటున్నారు. బండి కదలకముందు వూపిరి ఆడని కాళ్ళు పోయినా గాలి పోసుకుంటున్నారు. ఒకరగంటశేపు జనాగాధూ రాత్రి నీనిమాల నురించి, కలవల్లో మేము ఏలూరులో చెయ్యి వలసిన కాలక్షేపము నురించి మామయగా కలుపు చెప్పాడు. నవ్వుకుంటూనే నిద్ర పోయాము.

మళ్ళీ జనాగాధూ నన్ను నిద్ర తేల్చుతున్నప్పటికీ ఒంటిగంటన్న రపుతోంది. బడిలిక పూర్తిగా తీరిపోయి, ప్రభాతవాయువుల్లోగంగాన్నానము చేసినట్లుంది. బండిలో జనం రద్దీ కొద్దిగా ఎక్కువైంది. మొయిలు సామర్లకోటలో ఆగింది. తెడ్డింగులూక

తాతగార్ని చూస్తూండమని పోయి టీతాగ చ్చాము. జనాగాధూ సిగరెట్టు వెలిగించాడు. బండి సామర్లకోటలో బయలుదేరడాని క్క ఎంతో ప్రైములేదు. ఇరుకుగా తేక పోయినా పెట్టె నిండుగావుంది. సరిగ్గా అప్పుడే చిలచిలమంటూ పెట్టెలో, పిల్లలలో చాచావుడిగా పెట్టెలో ప్రవేశించారు - రెండుజతల దంపతులు. అంతలోనే పిల్లలు క్రింతలలో కొత్తవాతావరణముతో పరిచయముకల్పించుకుంటున్నారు. తాము ఏయే పనులు చెయ్యకపోవటం వల్ల బండి అందిందో, ఏయే పనులు చేస్తూ కూర్చుంటే బండి అందకుండా పోయేదో అంత తొందరలోనూ ముద్దుటిస్తున్నారు ఆడవాళ్ళూ, పిల్లలలో పెద్దవాళ్ళూ. పెట్టె లోన్నీ సర్తేసి కూర్చిరికి దబ్బులిస్తున్నారు మగవాళ్ళు. మొత్తం అంతా అయిదుగురు పిల్లలున్నా, ఇరుతెగల

## సి. ధర్మారావు

వాళ్ళూ కూడా యువదంపతులు. ప్రస్తుతం మంచి ‘పాజివన్’లోనే వున్నారని మాత్రం వాళ్ళిక్కంచిన బ్రంకుల సంఖ్యని బట్టి చెప్పవచ్చు.

కొత్తనీగార్ని కలిస్తే, ఏట్లో లాగ, బిల్ల రాకతో పెట్టెలో కొంత ‘రీమజింగు’, సందలనము కలిగినయ్యే. అదివరకు కూర్చున్నవాడు కాస్తా జనాగాధూ కుశ్రం గా పడుకున్నాడు. నన్ను కూడ బలవంతాన పడుకోజేల్చేడు. “తనకుమించిన గర్వం...” అనేదో వాసుకున్నాడు. అవతరి చెంచీల్లో ఆచివర కూర్చున్నవాళ్ళు తప్పకుండా ఆడ వాళ్ళి, వాళ్ళతోవున్న వాళ్ళ ఆఖరు పిల్లలకి చోటిచ్చారు. ఆ తప్పకున్నవాళ్ళు మా చెంచీలవైపుకొచ్చి మాకొక్క చివర ఇరుక్కున్నారు. ఆమగవాళ్ళలో ఒకాయనా, ఒక ఆడపిల్లా అవతరి చెంచీల్లోనే నర్దుకున్నారు. ఇక ఆరెండో ఆయనా, ఇవ్వరు పిల్లలూ మిగిలారు. ఆయన మా చెంచీలవైపు కొచ్చి మొహమాటంగా చూస్తున్నాడు. జవాగంభీరంగా పొగవరులలో మాకు తెలియని క్యవనోర మేదో చూట్టాడుకున్నాడు. వాడి చాల అస్వాయమునిపించింది. పాప మాయనే మనుకున్నాడో యేమో, వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయి అవతరి రలుపులానంది

బయటకు చూస్తున్నాడు పిల్లలలోనూ ఏదోరకంగా గండం గడిచిందిరా భగవంతుడా అనుకున్నాను. కాని భగవంతుడు “అబద్ధం” అన్నాడు.

కాస్తేపాగాక ఆ కూర్చున్నా యకన్నాడు:

“గూడెందాకా నిలబడతా రేమి బ్రా క్యూప్? అవతరి చెంచీల్లో ఖాళీగానే వుండిగా, ఎక్కడోక్కడ నద్దుకోక.”

“ఆ, ఫర్వాలేదు రేరా, ఎంతసేపు, నిలబడతాంలే”

“ఏప్లివచ్చేవుంది, నువ్విక్కడ కూర్చోనే వెళ్ళిమాస్తాను”

‘కృష్ణ’కి తప్పలేదు. “వద్దురేరా నువ్వక్కడే వుండు, నేనేవెళ్ళి ఖాళీమాస్తానే” అని బయలుదేరాడు. అంతా గ్రహచారం కాని, ఆ వచ్చేవాడు నావచ్చే రాకూడదూ, లేచి వెళ్ళుచున్నాడే కూర్చోజేల్చేవాడే!

“కాస్తా వెళ్ళు మడుస్తారండి, పిల్లల కూర్చో చోటులేదు” అన్నా డాయన జనాతో. వీడు పరిస్థితి నెంతవరకు తీసుకెళ్ళడానికీ సిద్ధపడ్డాడో నాకేం అర్థం కావటలేదు.

“వేరేనారీ సర్... మేం ఖరగ్ పూర్ నించీ నవ్వున్నాం, వాల్తేరులోనే ఈ కాస్త చోటు దొరికింది. చాల బడలికగావుంది. మా రేమనుకోకుండా వుంటే...” కోస్తా మొహమాట పెట్టాడు జనా. ఇంకేం ఆయన వెళ్ళి ఇవతరి ‘డోయో’ వద్ద నిలచాడు “ఫర్వాలేదురండి” అంటూ. ఆ ‘కృష్ణ’ స్నేహితుడు “ఇహ ఇట్లా అయితే ఎలా ‘గేటాన్’ అవుతావురా నవ్వు? వాళ్ళు మాట సాంతం చెప్పకుండానే పరుగెడుతుంటివి” అంటూ చెచివస్తున్నాడు. వాకి సారి భయమేసింది. జనాగాధూ వైగా వాగటంకూడ ఆపేసి ‘నీరియస్’గా సిగరెట్టు వెలిగించి తత్వవేర్తలా బయటికి చూస్తున్నాడు కిటికీలోనించి. వీడు నెంకి ఘటం. ఏమిటి వీడి వుద్దేశ్యం? వైగా ఆడ వాళ్ళలో ఒకామె అంది: “పోనీ, కాస్తేపు నిలబడతారురండి, వాళ్ళకూడ దూర్ ప్రయాణీకులు గావును.” ఆ వచ్చే ఆయనకూడ నిదానస్తుడు కాస్తలు ఆ మె మాటల్లో ధ్వనించింది. నాకు చెమటపట్టింది. కాని ఎవడి కర్కరత కర్తలు, ఆయనకూడా ఆ జనాగాధినే అడగుతున్నాడు! ఛీ అంటే ఛీ అనేవాడే కావారి మనుషుల్లో

(48- వ పేజీ చూడండి)

శ్రీమద్భగవద్గీతా పద్యములు



యిలా మరీపోవడం చూచి ఆమె మనస్సులో కించపడింది. అయినా మొదట్లో ఉన్న సరదాలు ముచ్చటలు నిల్చిపోయి ఉండమంటే ఎలా ఉంటాయి, అని సరిపెట్టుకుంది కొంతం.

మళ్ళీ కొన్నాళ్ళవరకూ ఏ గొడవారాలేదు. కానీ యిదివరకులా చనువుగా మనల్లేకపోయా రా భార్యధర్మం. ముఖ్యంగా ఎవళ్ళ నిగులు వాళ్ళ నిర్వర్తించుకుపోతున్నారు. మధ్యమధ్య అతి డేవో మాట అంటూ ఉండేమా, దాని కామె బాగ పడుతూ ఉండేమా సరిపోటయి క్రమ క్రమంగా బాగపడటం కూడా నూసేసింది. రామరాని మన్నితమైన వారి మనస్సులు మొద్దుబారిపోయాయి. ఒకర్నొకరు మాటా మాటా అనుకోవడం పరిపాటయిపోయింది.

ఒకరోజున "చిన్న వాడైతేనుటకు చేసుకున్నదాని అదృష్టం. తెమ్మసగా నే పాపం పెట్టి, పెంటబుడ్డి తెచ్చియిచ్చాడు. మన

కొ ముద్దూ ముచ్చటలు ఎప్పుడైనా ఉంటేనా, దేనికైనా పెట్టివుట్టాలి" అని గొణుక్కుంటోంది భర్త వి నేటస్టు.

"వాళ్ళిద్దరూ నాలుగు కాలాలపాటు చల్లగా కొపురం చేసుకోవడం యిష్టం లేదా. ఎందు కలా కళ్ళలో నిప్పులు పోసుకుంటావు. అయినా సిగ్గుండకక్కర్లే అటు వంటివన్నీ అడగడానికి యిష్టేలే కాపురానికొచ్చి" అన్నాడు రామరావు.

విదో మాటవరస కన్నదానికి భర్తవద్ద నుండి యిటువంటి మాట వస్తుందని ఆమె ఎన్నడూ అనుకోలేదు. పాపం పట్టలేక "వాళ్ళలా ఉన్నారనికాదు. నువకు లేదే అని విడుపు." అనేసింది.

"అవును విడుపు ముఖాని కెప్పుడూ విడుపే" అని బతుటికి జల్లియాడు రామరావు.

క్రమేణ ఒకర్నొకరు మాటామాటా అను

కోడం, విడుపులు, కీమలాటలు కంకట్రామయ్యగారి చెవుల్లో పడటం, ఆయన గవమాయించడము కూడా జరిగేది.

కానీ ఆరోజు జరిగిన చిన్న సంఘటన ఆ యింట్లో యింతటి పరిణామాన్ని తీసుకొస్తుందని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు.

మోహనరావు తనకోడుక్కి మూడు చక్రాల పైకిలో కొనుక్కొచ్చాడు. అలాంటిది తనకూ కావలసి మారాము చేస్తోంది రామరావు కూతురు. రామరావు వీధి గదిలో కూర్చుని ఆసీనుసని చూసుకుంటున్నాడు.

"ఎందుకే విడుపు. అది వాళ్ళవాన్న తెచ్చాడు. నీకూ తెలిసేనే మీ వాన్న సకుగు నన్ను వేధిస్తే ఏంటానం" అని విసుక్కుంది కొంతం.

నిల్ల తిన్నగా పైకిలుతో ఆడుకొంటున్న పిల్లాడి దగ్గరి కళ్ళి లాక్కో బోయింది పైకిల్ని. వాడు విడుస్తూ నువ్వు లాక్కుం



"దూరాన నారాజు—"

—పి. గజపతిరావు, (శ్రీకాకుళం)

# ★ పెద్ద ప్రాణం ★

టున్నాడు. ఇద్దరు జాట్లూ, జాట్లూ పట్టుకొని విడుస్తున్నారు. కొంచెమునేపు యిది చూచి వస్త్ర్యకున్నా పరిస్థితి విషమిస్తోందని మోహనరా విద్వర్షి విడదీస్తున్నాడు మంచి గూటలతో.

“వధవ పెటేల్ తెచ్చి హాయిగా ఉన్న యింట్లో గోల తెచ్చి పెట్టారం”ది తోటి కోడలు రత్నం నవ్వుతూ.

కాంతం ఉడుకు మోతనం పట్టలేక పోయింది. “గోలకాకపోలే మరేమిటమ్మా. దినతో పదివలసి వస్తోంది అన్న మైనమాట లూను. చావనైనా చచ్చిందికొడు దుర దృష్టం పీనుగు” అని కూతురు వీపుమీద నాలుగు బాదించి.

“ఏదో మాటవరసకంటే అలా బాజేస్తా కనుకొక్క” అంది రత్నం పిల్లను చూడకో పెడుతూ.

అంతేనేపు అఫీసుపని చేసుకుంటున్న రామారావు కోపం పట్టలేకపోయాడు. చర చర బోపలికల్లి కాంతాన్ని పట్టిన తంప కాయకొట్టి బయటకు పోతున్నాడు.

అంతే బూతున్న వెంకట్రామయ్యగారు ఏమీ అనలేకపోయాడు. ఎవరన్నంటే ఎవరికి కోడలువుందో, తన కిద్దరూ కొడుకులే, ఇద్దరూ సమానం. కాని పెద్దకొడుకు కోడలి ఉన్న చెయ్యి చేసుకునేసరికి ఆయన పెద్దతనమం ఉండబట్టలేకపోయింది. అది ఆయన కంటే అవమానంగా తోచింది.

“అప్రయోజనీకా ఆడగానివిదా చెయ్యి చేసుకోంటావురా. ముందువనుక లాలో

చించక్కర్లే. ఏదో చిన్న పిల్లలకయ్యానికి” అన్నాడు.

“నువ్వూరకోవయ్యా ఏదో ముసలాడివి. కృష్ణా రామా అనుకోక నీకందు కీ గొడవ” అని వినుక్కుని బయటకుపోయాడు రామా రావు. ఎప్పుడూ మాట కడురాడని పెద్ద కొడుకు తన్నిలా ఫీర్కరించి మాట్లాడే సరికి ఆయన అభిమానపడ్డాడు. పెంచి పెద్ద చేసే వరకేకాని తరువాత వాళ్లదే కాబోలు పెచ్చెయ్యి అని మాట్లాడకుండా కూర్చున్నాడు.

రామారావు కోపంలో ఏదో అశేకాజే కాని తరువాత తండ్రిని అన్న మాటలు తనకే వింతగా తోచాయి. విద్యాబుధులు చెప్పించి, పెంచి పెద్దచేసిన తండ్రికి యిదేనా తన చెయ్యకలసిన మర్యాద? ఇల్లి క్షమాపణ చెప్పకుండా మనుకున్నాడు. కాని అభిమానం అడ్డొచ్చింది. ఏదీ తోచక పార్కులో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

అనుకోకుండా జరిగిన సంఘటనకు చిన్నకోడలు రత్నం యెంతో కళవళ పడింది. “ఎందుకు తెచ్చారండీ ఆ వధవ పెటేల్. వద్దని సంసారములో వగలు బయలుదేరాయి” అంది భర్త మోహనరావు.

“నేనుమటు కనుకున్నా నాయిలా జరుగుతుందని. అయినా అన్నయ్యి అంత తొందరపడతాడని అనుకోలేదు.”

“అని డెసలే అభిమానంగల మనిషి. మాట పడదు అని” రత్నం అంటూండగానే

కాంతం కట్టుకుడ్లతో పిల్లనెత్తుకొని బయటకు పోవోంది.

“అదేమిటే కాంతం అలా జరిపోతున్నావు. ఎక్కడికి?” అని వెంకట్రామయ్యగారు రంటూండేసరికి మోహనరావు, రత్నం బయటకొచ్చారు.

“అదేమిటో మాడరా బాబు. దాని కసలే పోరువం. కోపములో ఏమిచేసినా చేస్తుంది” అని మోహనరావుని తొందర పెట్టి పంపి కుర్చీలో కూలబడిపోయాడు వెంకట్రామయ్యగారు గుండె పట్టుకొని.

“అదేమిటి మామయ్య అలా ఉన్నారా” అంది ఖంగారుగా రత్నం.

“ఏమీ లేదమ్మా. గుండెల్లో డెడ్డు మంచి నీర్లయ్యి” అన్నారు కళ్లుమూసుకొని.

రత్నం తెచ్చియిచ్చిన ముఠాని నీళ్లు గండుగుక్కలు తాగి “ఇలాంటివన్నీ చూడటానికి కాబోలు బ్రతికున్నదింకాను. అదృష్టవంతురాలు. ఏ పుణ్యమో చేసుకుందో పోయింది ఇక నీ చూడకుండా” అని ఒక నిట్టూర్పు విడిచారు.

“మీరలా కించపడి అదైర్గవడకండి మామగారు. అన్నీ తెలుసున్నవారు మీరే అలా అనుకుంటే ఎలా చెప్పండి? ఏదో ఉద్దేశకంలో అనుకోన్న మాటలు ఎల్ల కాలము ఉంటాయా. పరిస్థితులన్నీ చక్క పడతాయి. మీ రనవసరంగా గాబరాపడి ఆందోళన పడకండి.”

“నువ్వలా అనుకుంటావు కానీ అమ్మ చిన్నతనంచేతే విరిగిన మనస్సులు అతి కడం కడం. మాటామాటా వచ్చిన కుటుంబంలో కాంతి నిలవడం కష్టమమ్మా. ఊహా. ఏమనుకొంటే ఏమిలాగం. అన్నిటికీ వాడే ఉన్నాడు నైన.”

కూతురారి మనస్సు బాగా విరిగిపోయిందని బాధపడింది రత్నం. అనవసరంగా మాట్లాడి ఆయన మనస్సు యింకా కష్ట పెట్టడ మివ్వంలేక మాట్లాడకుండా ఉప విరగ్ధులు చేస్తూ అలా ప్రక్కనే కూర్చుంది.

ఇంతలో మోహన్ తొందరగా వచ్చి “ఎంత చెప్పినా వినుకుండా వాళ్ళ ఊరెళ్లి పోయింది వదిన టిక్కెట్టు కొనుక్కొని” అన్నాడు.

“వెదుతూ ఉంటే చూస్తూ ఉండుకున్నారా” అంది రత్నం.

“ఎందు కూరుకున్నాను. నాలు కనిలే వరకూ చెప్పిచూచాను. వింటేనా? నీకు తెలిదు మోహన్. వెళ్లిరియ్యి. నన్ను నలవంతం చేయకు” అని ఒకటే పట్టు.

వెంకట్రామయ్యగారు ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి ఊరుకొన్నారు.

“మామగారి ఒంట్లో నాబరగా ఉంది.

**క్షీర బల**

(1101 మాక్స్ అవార్డితము చేయబడినది)

ప్రత్యాకమైన యామలబార్ బాషడము అన్నిరకముల పక్ష వాలము, కీళ్ల వాలములకు, యింకా యిటువంటి రకముల క్యాదులకు ఉత్తమ చికిత్స. ఈ వ్యాదుల కిది సాటిలేదని.

జి.బి.యొక్క లక్షణముల విట్టి. దీనిని కడుపులోకి, ప్రేమలకు కూడా వాడవచ్చును. నవ్వముగా గూడా ఉపయోగించవచ్చును.

అమెరికన్ డాక్టర్ మోహన్ మేన్, AMACI

**మలబార్ ఆయుర్వేదిక్ స్పార్క్**

107-108, బ్రాడ్వే

మదరాసు-1





## ముసురు మబ్బులు

భావో: బి. రంగనాథన్.

వెళ్ళి మీ అన్నిగా రెక్కలు వ్నాలో చూచిరండి" అంది రత్నం.

మోహనరావు ఊరంతా గాలించి చివరికి పార్కులో కలుసుకున్నాడు సంపంగ. చెట్టుకింద తలవంచుకు కూర్చుని ఆలోచిస్తూన్న అన్నగారిని, వెళ్ళి చూట్టాడు కుండా ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు.

"ఏమిరా తమ్ముడూ నాన్న మనస్సు కష్టపెట్టుకున్నారా నే నన్ను మాటలకి. కోపంలో నల్లు తెరికుండా అనేకా."

"దానికంటే అన్నయ్యా. అసలు వదిల సంక తాలోచించు. కట్టుగుడ్డలతో వెళ్ళి బోయింది."

"ఆ! వెళ్ళిపోయిందా!" అని తెల్లబోయాడు రామారావు. మళ్ళీ "పోతే బోయిందేలే" అని తినుాయించుకున్నాడు.

తరువాత కొద్దిసేపే మెరూ మాట్లాడలేదు. రామారావు కొద్దిసేపాగి "చిన్నప్పూ డెంత యిదిగా ఉండేవాళ్ళం. భార్యలానే యింతే కాబోలు. వద్దవా కొరికే చెబుతారా."

"ఇప్పుడే మీ లోటాచ్చిందన్నయ్యా మనకు? లే. నాన్నగారూరికే యిదోటా వ్నారు. ముసలికాలంలో అయిన మనస్సు కష్టపెట్టడం మనకు భాగ్యంకాదు."

ఆ సంగతి వాకు తెలిదురా తమ్ముడూ. ఆయనెదుటపడటానికి ముఖం చెల్లటం లేదురా!"

"అలా అనుకుంటే ఎలా అన్నయ్యా కోపంలో పదిహేటనుకుంటాము. వాటన్నిటిని పట్టించుకుంటే ఎలాగ? లే!" అన్నాడు మోహనరావు. అన్నదమ్ములిద్దరూ యింటిముఖం వ్నారు.

"నేను బ్రతికుండాగా మూత్రం యి యింట్లో యిటువంటి ఫని జరగడానికి వీలేదు. ఫలానా వెంకట్రామయ్యగారి కోడలు పుట్టింటికి వెల్లిపోయిందంటే నలుగురిలో ఎంత తలవంపు వాకు. వెల్లికాంతాన్ని తీసుకురండి ఎవో విధంగా నచ్చజెప్పి" అన్నారు వెంకట్రామయ్యగారు.

"మనలో చెప్పేవల్లందా మనం పిల్లకు రావటానికి? దా నిష్ట మొచ్చినపుడే రానియ్యి. నువ్వెందుకు నాన్నా అలా యిదోతావు?" అన్నాడు రామారావు పొరుగుగా.

"నువ్వు కోపంలో అలా అంటావుగాని నీకేమి తెలుసుందిరా చిన్నవాడివి? ఇంట్లో పెదవాడుండే యిలా చేయించాడంటే

నలుగుల్లో ఎంత చిన్నితిపింరా బాబు వాకు" తరువాత అందరూ ఆలోచించి మోహనరావుని సంపటానికి నిశ్చయించుకొన్నారు ఒడివగార్ని తీసుకురావడానికి.

"మీ రసలే దుడుకురకం. కోపంగా ఒకవేళ అక్కయ్య ఏమన్నా అంటే పట్టించుకోక కాంతంగా పిల్చుకురండి" అంది రత్నం.

"నువ్వేం చెప్పక్కర్లేదులే, ఆ సంగతి నాకూ తెలుసు" అన్నాడు మోహనరావు.

"దాన్నలా అంటావేమిరా చిన్నపిల్ల" అన్నారు వెంకట్రామయ్యగారు.

"అవును పాపం! యిప్పుడే పుట్టింది" అన్నాడు మోహనరావు.

"ఆయనెప్పుడూ అంతేలే మాయయ్యా" అంది రత్నం.

"అది మానక పారంపర్యా వచ్చిన హక్కులే అమ్మా" అన్నారు వెంకట్రామయ్యగారు. అమాట కంపిరూ నవ్వుకున్నారు రామారావుకు మూత్రం వ్చుక యంలో ఎక్కడో ముల్లు గుడ్చున్నట్లయింది.

అదిగి కలిగి కాంక్షలు...

**MINERVA COMPETITIONS No. 5, 32 (N), General Muthaiah Mudali Street, MADRAS-1.**



శ్రీమన్నా అంటే చాడస్తం అంటారు" అని నిట్టూర్చువారు.

పరిస్థితి మరింత విషమించింది. వెంకట్రాయగారికి సంధి బయలుదేరింది. ఏవో అర్థంలేని మాటలు మాట్లాడుకున్నారు డాక్టర్లు లాభంలేదని పెదవి విరిచారు.

"కాంతం - అంత పట్టుదలయితే ఎలాగిమ్మ ఇవతల నా ముఖమైనా చూచావు కావు" అని తనలోనే గొణుక్కుంటున్నాడు.

"అన్నయ్యా నాన్నగారి పరిస్థితి రోజురోజుకీ విషమిస్తోంది. ఎప్పుడూ వదిల్చి నుంచే ఆ పిచ్చిభోరణి కూడా. వెళ్లి తీసుకురాకూడదూ వదిల్చి" అన్నాడు మోహనరావు. చేసే దేమిలేక బయలుదేరాడు రామారావు తల్లిగారింటికి.

ఇంతకాలం పుట్టింటిలో గడిపిన కాంతానికి అక్కడి జీవితము కూడా విసుగ్గానే

వోచింది. పారుషం, అభిమానం అడు వస్తున్నాయి అత్తిగారింటికి వెళ్ళడానికి. ఎవరైనావచ్చి పిలిస్తే బాగుండును వెళ్ళవచ్చు అన్నంతవరకు వచ్చింది పరిస్థితి. హఠాత్తుగా బండిదిగిన రామారావుని చూచి ఆశ్చర్యపోయారంతా. భర్తకి ముఖం చూపించలేక కాంతం గదిలోకి పోయింది.

"ఇన్నాళ్ళకూ నాయనా మనస్సుపోతా పెళ్ళింపొందజే" అని పుల్లవిడుపుమాట అనేసింది అత్తిగారు.

మామగారేదో సరిచెపుతూ "యింటివద్ద అందరూ కులాసా?" అన్నారు.

అత్తిగారు రన్నమాట కష్టమనపించినా "నాన్నగారు చావుబ్రతుకులో ఉన్నారు. కాంతాన్ని నురించి ఒకటే కలవరింతులు. తీసుకోదామని వచ్చాను." అన్నాడు.

ఈ మాట విన్నేసరికి కాంత మిగిలినా

ఉండలేకపోయింది. కళ్ళనీరు పెట్టుకుంటూ బయట పోవ్వేసింది.

కాంతాన్ని చూడగానే రామారావు "నాకోసం కోకపోయినా మనలాడికోసమైనా ఒకసారివచ్చి ఆయన అవసానదశలో తుడి కోర్కె తీరుస్తే బాగుంటుంది" అన్నాడు ఎవరికో చెపుతున్నట్లు యింకో ప్రక్కకు ముఖం తిప్పి.

"అజేమిటండీ అలాఅంటారు. నామామగారు చావుబ్రతుకులో ఉంటే నాకు గాక మరెవరికి" అని కలవల ఏడ్చింది కాంతం.

"అంతా అయింతరువాత ఏడ్చుకుంటుకులాభేమిటి? తొందరగా బయలుదేరండి, బండి త్రెడువుతోంది" అన్నాడు కాంతం తండ్రి.

"ఏ గూటిచిలుక ఆ పలాకు పలుకుతుందని ఊరికే అంటారా" అని విసుపోయింది కాంతం తని.



VB. 231



# సారిడన్

ఇప్పుడు ఆరోగ్యరక్షకమైన అత్రవపు కాగిత ప్యాకింగులో దొరకుతోంది—  
కొనుటకు, తీసుకువెళ్ళుటకు ఎంతో వీలైనది

ప్రతి 2 అణాల విల్ల ఒక పూర్తి మోతాదు—అనేక సమయాల్లో నొప్పిని ఉపశమనము చేయుటకు చాలు. అణాలు



సారిడన్ సర్జరముగ నొప్పిని పోగొట్టును. సామ్యముగ ఉత్తేజ పరచును. దిగించబడిన వరములకు ఉపశమనము చేశూర్చి మీరు విశ్రమించుటలో సహకరించును. మీకు నిజంగా నవోత్సాహ మిచ్చును. స్త్రీలకు దివ్యాంశు రోజులలో అది వరప్రసాదము.

సారిడన్ పుచ్చుకొన్న తరువాత ఏ విధమైన అలసట, నిద్రాహము కలుగదు. అది మీ కడుపుకు అస్వస్థత కలుగనీయదు. లేక మీరు చెమట పట్టినయిదు. రెండు అణాంకే క్రొత్త అత్రవపు కాగిత ప్యాకింగులోనున్న ఒక మోతాదు కొనండి.

## సారిడన్

నొప్పిని పోగొట్టి మీరు నవోత్సాహము నిచ్చును

10 గిలెట్టుల మోతాదు

# త గ్గ మే త్తం ★ ★ ★ ★

## కొ య్య త త్తం

స్వప్నలో కనిపించే విపరీతాల్లా ఒకటి విమలంజీ, డబ్బు ఇవ్వచ్చెల్లా మూలుగు సంతానం కావాలా మొదల అని కనిపించిన దేవుడి కల్లా మొక్కివాళ్లకు పిల్లలు కలక్కపోవటం; ఏదో ఒకరోజు గడవటం ఎన్నోగా అని సరిమతిమయ్యేవాళ్లు, వచ్చే వాల్లరాట్నా చాలక వానా అవస్థలు పడేవాళ్లు, గంపెడు సంతానంతో (అదీ ఈ కల్పాలయ్యగంటో అవపిల్లల్లా) అగచాల్సి పాలవటం. సీతమ్మ గారు కూడా ఇటువంటి ఇబ్బందికే గురయ్యారు.

సీతమ్మగారిది ఏమంతి ఉన్న సంసారం కాదు. ఆమె భర్త రావుగారు పేరుకు మాత్రం లాయరు: ఆయన సంపాదించేది అయిదుగురు అవపిల్లలుగల ఆ కుటుంబానికి చాలటం అంతంత మాత్రం. ఏది ఎట్లాగనా ఆ సంసారం గుట్టుమాయగా గడిచిపోతోంది. అయితే వాళ్లను పట్టి పీకుచున్నదిల్లా పిల్లల పెళ్ళి సమస్య. కల్పాలు యిమ్మకొవటానికి తాపాతులేదు. అట్లాగని తన కుటుంబాన్ని కూపించుకోగల ఏ వీటికో పాదకో ఇబ్బందానికి పగులు... పలుకుబడి... తమ వాగు నల్లరూ న వివ్వబోతా లేమో న విధియం. నిజంగా ఈ మధ్య తరగతివారి జీవితం మహాయాతన. అటు భాగ్యం పూత్యం గాబట్టి భాగ్యవంతులు వీళ్లను దగ్గరకు రానియరు. ఇటు వీరవర్ణలో ఇంటామా, ఏమిటో లేని ప్రతిష్ఠ, సంఘంలో స్థానం ఇవన్నీ అక్క.

రావుగారు మునిగిపోవాడు. కుటుంబ విషయాలు ఆయనకే పలుకు; పట్టించుకోవడం కూడా. సంపాదించే కోర్కె గొప్పా తెచ్చి భాగ్యచేతిలో పోయటంవరకే ఆయన పని. కుటుంబ వ్యవహారాల్నీ సీతమ్మగారి నిర్వహిస్తున్నది. బాల్యం లోనే తల్లితండ్రుల్ని కోల్పోయి తమ ఇంట్లో కేపుంటున్న మేకల్లుడు ఆమెకు సహాయం.

ఇంట్లో ఎదిగిన అవపిల్లలున్నారే, తారి

గారికి అవతసరం, ఒకవేళ భార్య ఎప్పుడైనా ఆ విషయం ఎత్తితే, సందర్భం మార్చి, ఏదో నివున్నవాడిలా ఆఫీసు రూములోకి వెళ్లి పుస్తకాల్లా మురిగి పోవటం ఆయనకు పరిపాటి. పరాయివాడైతేనా పిల్లల వివాహ ప్రసక్తితేస్తే, “ఇంతకూ ఆరోజు రావట్లండీ! కళ్యాణం వచ్చినా కక్కులచ్చినా ఆనకుండా!!” అంటాడు.

సీతమ్మగారికి రావుగారికి మధ్య ఎటువంటి కలతలు కాలవ్యయలేవు, ఆయన గారు తనకు తానే వివాచేయడు. భార్య చెప్పితే కావలెను. ఆమె ఏదైనా చేస్తే వదిలెడు. ఆఖరుకు భోజనంకూడా ఆమె వట్టించి వీటిస్తే వెళ్తాడు. లేదా, భోజనం

### రామచంద్

అంటే ఏమిటో తెలియవల్లు తన పుస్తకాల్లా మురిగిపోయి ప్రపంచాన్నే మరిచి పోతాడు. అంతమాత్రం చేత. సీతమ్మగారు భర్తపై అధికారం చలాయుకున్న దనుకోవటం పారపాలు. ఉత్తమ ఇల్లాలు. రోజురోజుకు కుటుంబ ఖర్చుగా మితిమీరి పోతున్నాయి. ఎంత పాడుపుగా వాడినా రావుగారి సంపాదన చాలకుండా వుంది. ఆయనమాత్రం ఏం చేస్తాడు! ఇటు లాయరువృత్తి గాకుండా ఈమధ్య ఏదో ట్యుటోరియలు స్కూల్లో రాత్రిపు పాఠాలు చెప్పటానికి గూడా కుదిరాడు.

ఇంత చేస్తున్నా గూడా గడవటం బ్రహ్మ ప్రయత్నంలాగుంది. సంపాదనకోసమే ఇంకా సరిమతిమాతున్న భర్తను కుటుంబం న భార్య రాల్లా మరీ బాపెట్ల మెండుకనే సీతమ్మ గారు ఇంటి బాధ్యతను పూరిగా స్వీకరించింది. అందుకనే వారిల్లు ప్రకాంత వాతావరణంతో ఎల్లప్పుడూ కళకళలాడుతుంటుంది, ఎన్ని సమస్యలున్నా. వారినిదూచి కుర్చ్యతో నలుగురూ నాలుగు మాటలను కోవటం కద్దు, రావుగారు చేతగానివాడని, తన

మగరాయుడని. అసలు నేటి లోకానికి వున్న పాదబుద్ధి ఇది; ఒకరు ముఖంగా వుంటే విషయం, వాళ్లు ఎదుస్తుంటే వీళ్లు విద్యలు.

ఇంతకూ సీతమ్మగారిని బాధిస్తున్న సమస్య పిల్లలపెళ్లి. అవడైనా మగవాడైనా తనే అయి, బాధ్యతంతో నెత్తిన వేసుకొని, ఇగురువారైన పాడుగువారైన మంచిచేసుకొని ఎట్లాగో అయిదుగురు కూతుళ్లలోనూ పెద్దవాళ్ల యిద్దరికీ పెళ్లి అయిందనిపించింది.

ఆరోజు మధ్యాహ్నం సీతమ్మగారు భోజనం చేసి, చాపమీద పడుకొని లెంబులం నేనిస్తుండగా, హఠాతుగా ఆమెకు ఓ అలోదన తేటింది, గుంటూరు ఎందుకు వెళ్ళిరాగూడదూ అని. అంత క్రితంకోజు ఆమె పక్కంటి పూర్తిమ్మగారింటికి కేరంటానికి వెళ్ళింది. అమ్మలక్కల లోకాభిరామాధ్యక్షంలో. గుంటూరులో గారీనాథశాస్త్రిగారు వున్నారని, ఆయన కుమారుడు గడపతి ఆమధ్య ఏదో పెద్దపరిశీచ్ఛాపని, ఆ అబ్బాయికింకా పెళ్ళికాలేదని, సంబంధాలు ఎన్నో వచ్చి పోతున్నాయని, శాస్త్రిగారు అభ్యుదయ వాదనలుంపిన కల్పాలు కాసుకలు తీసుకోని వార్తలు పారాయగమయ్యాయి. సీతమ్మగారు వారు చెప్పిన ప్రతిమాటా తనకు సంబంధం లేదన్నట్లు మానంగానే విన్నది. పెరంటంనుండి తిరిగొచ్చినప్పటి నుండి ఆమె కెందుకో ఈ సంబంధంపై

### నాగసింహ లేహ్యమం



బంగారు చెర్చబడింది. మేహము, నిక్కొక, నిస్సత్తుడి, కుక్క చ్ఛమును పొరించి బలమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

20 తు|| డబ్బీ గు. ౪-4-0 పొస్తే 15 అ. టి. సి. ఎ. ఓకం పెసి. “ఆయుర్వేదసమాజం” పేరికెసి. ప్లూగు జిల్లా.



మనస్సు పోసాగింది. గుంటూరులో తెలిసిన వాళ్ళవరూ లేరు.

రావుగారు పథ ఆంటే ఆర్మీ ల్లోనే మనిషి. ఆయనకు తీరికనేది విమత్రం లేదు. అశలు ఆయనకు ఇటువంటి విషయాల్లో లోకం తెలియదు. కాబట్టి తనే స్వయంగా, మేనల్లుణ్ణి తీసుకొని వెళ్ళి రావటం మంచిదే నిర్ణయానికి వచ్చింది.

ఆ నిర్ణయంతో, సాయంకాలం రావుగారు కోర్టునుండి తిరిగిరాగానే, ఓ కవ్వ ప్లాంగ్ కాఫీతో బడలిక తీర్చి, చిరు నవ్వుతో తన గుంటూరు వెళ్ళున్నావని బల్లగా చెప్పింది.

రావుగారు మందహాసం చేసి, "ఎందుకో" అని నసిగాడు.

"ఏమీ లేదు... అట్లా వెళ్లి మా నాళ్ళను చూచినదామని. ఇప్పుడు గాకపోతే ఇంకే ప్యడు పడుతుంది!" అన్నది ఆమె.

ఆమె చూచి రాబోయే తన నాళ్ళవరో రావుగారికి అర్థం గాలా. పిల్లల పెళ్ళి విషయమై వుంటుందనుకున్నాడు. అడగటం ఎందుకులే అనుకొని, "నీ ఇష్టం, అంతా తేసంగిలో కూనూరో, బెంగు గూరో పళ్ళం టే నీవు గుంటూరు వెళ్ళానంటున్నావు. నా అభ్యంతరం ఏమీ లేదు," అని ధల్ క్రి విసిరాడు.

\* \* \*

అనుకున్న ప్రకారం సీతమ్మగారు శంకరాన్ని తీసుకొని మరునాడు గుంటూరు బయలుదేరింది. సాయంకాలం తెనాలిలో బండిమారి చీకటి పడుతుండగా గుంటూరు చేరాడు. వేచననుండి జట్టా చేసుకొని నేరుగా గౌరీనాథ శాస్త్రిగారిల్లు చేరుకున్నాడు.

గౌరీనాథ శాస్త్రిగారిది పెద్ద డాబా. ముందు చిన్న తోట. కాంగ్రెసంటే ఆయన కంతో అభిమానం. దేశసేవకై ఎన్నోసార్లు జైలుకు వెళ్ళాడు. ఏదో పెద్దలు సంపాదించిన ఆస్తివుంది. అది గాకుండా తరతరాలనుండి వస్తున్న వైద్యం చేతిలో వుండనేవుంది. గౌరీనాథ శాస్త్రిగారంటే బీద బిక్కుకు కల్లమానిన అభిమానం. ఆయన హస్తవాసి మంచినీ, ఆయనేం యిచ్చినా వ్యాధి ఇట్టే శయమవుతుందని ప్రతీతి. ఆయన కుమారుడు గణపతి యమ్. యస్. సి మొదటి తరగతిలో కృతార్థుడై ప్రస్తుతం పరిశోధన చేస్తున్నాడు. గౌరీనాథ శాస్త్రిగారు కట్నాలు కానుకలంటే మండిపడతాడు కాని ఈ మధ్య ప్రాణిమిత్రుడూ జిల్లాజడ్జి చేసి రిటైరయిన శివశంకర శాస్త్రిగారి పోరు పడలేక ఏదో పదిహేనుకు తగ్గకుండా ఆయన కూతురు...

సంబంధం నిశ్చయించుకున్నాడు. పోతే ఆయనకో కుమార్తెవుంది. వేరు కాంతి. ఈజేరి వాలుగు సంవత్సరాలయినా పెళ్ళి విషయం ప్రస్తావనకు రాలేదు. కారణం శాస్త్రిగారే. భార్య ఎంత మొత్తుకున్నా విన్నించుకోని ఘటం అది. "చచ్చినా కానీ కట్నం ఇవ్వను. అందుకు సిద్ధమైవస్తేనే పెళ్ళి" అంటాడాయన.

సీతమ్మగారి కిక్కిరని చచ్చిన జట్టా శాస్త్రిగారింటిముందు ఆగింది. సీతమ్మగారు శంకరం బండిదిగి బాడుగిచ్చి వాణ్ణి పంపేశారు. ఇంటిముందు బండి ఆగటం, ఎవరో దిగటం శాస్త్రిగారి భార్య తాయారమ్మగారు కిటికీలోనుండి చూచింది. సమయంగాని సమయంలో వచ్చేవాళ్ళవరా అని గుమ్మంలోనుండి తొంగిచూచి, ఎవరో గుర్తుపట్టలేక పనిమనిషిని పంపింది తెలుసుకొని రమ్మని.

"ఓవర్సీర్ మార్గంగాని ఇల్లు ఇదే నమ్మా," తెలుసుకుందామని వచ్చిన పనిమనిషిని సీతమ్మగారు అడిగారు.

"ఓవర్సీర్ గారిల్లు ఇదికాదమ్మా," అంది పనిమనిషి.

"ఎక్కడుంటున్నారో తెలుసా?"

"నాకేం తెలుసుందమ్మా, వారెక్కడుంటారో. ఇంటివంబరు తెలియదూ..."

"అదే మర్చిపోయేచ్చాను. గౌరీ పురంలో వుంటున్నారని ఇదివరలో చెప్పారు. పట్నంనుండి తెనాలివచ్చి, ఏదో చూచిపోదామని వచ్చాను. నాకర్థ గాకపోతే అడగు తెచ్చుకోనూ. ఈ చీకట్లో ఎక్కడికి పోయ్యేది?" సీతమ్మగారు అయోమయంగా అన్నారు...

ఇదే సమయానికి తాయారమ్మగారు కూడా బయటకువచ్చింది. బయటకు రావటం రావటం ఆమె దృష్టి శంకరంమీద పడింది. తన కూతురుకు ఇటువంటివాడు దొరికితే ఎంత బాగుండు అనుకొంది ఆమె. సీతమ్మగార్నడిగి విషయం కనుక్కొంది. "అయ్యో పాపం! ఇప్పుడెక్కడకు వెళ్ళారమ్మా, మేమూ సాటివాళ్ళమేగా... ఈ రాత్రికి మా ఇంట్లో వుండి ప్రార్థులే వుండుగాని." ఒక్కసారి తాయారమ్మగారికి జాలిపుట్టాకొచ్చింది. సీతమ్మగారు మొదట తలపట్టాయించినట్లు కన్పించినా, తిర్రావత్ ఒప్పుకొంది లోలోపల సంతోషిస్తూ తన పాచిక పారినందుకు.

ఆరాత్రి అంతా ముఠగా భోం చేసి డాబాపైనే చేరారు. అటు గౌరీనాథశాస్త్రిగారు, శంకరం ఓ ప్రక్కచేరి బాతాఖానీ వెస్తున్నారు. ఇటు అడవాల్లిద్రూ చేరి లోకాభిరామాచార్యం మొదలు పెట్టారు.

మొదలుపెట్టడమూ అని తలపట్టా యిల్లి ప్పడి. తాయారమ్మగారు శంకరాన్ని గురించిన భోగట్టాకోసం అడుర్తా పడుతున్నది. చివరకు సీతమ్మగారు తెగించి అడిగింది, "మీకు పిల్లలెందరమ్మా," అని.

"ఇద్దరు. పెద్దవాడు యమ్. యస్. సి. ప్యాస్. ప్రస్తుతం పరిశోధన చేస్తున్నాడు. ఈమధ్యే సంబంధం నిశ్చయమైంది. ఇక పోతే రెండోది కాంతి. కాంతి పెళ్ళికోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. ఎన్ని సంబంధాలాచ్చినా నచ్చటంలేదు. ఏదో పరువు ప్రతిఫలకవాళ్ళకోసం వదుకునున్నాం..." తాయారమ్మగారు చెప్పకుపోతున్నారు. సీతమ్మగారికి అవేమీ పట్టాల, ఒక సక్క చల్లటి గాలి వీస్తున్నా ఆమెకు చుట్ట పోయసాగింది. "నిశ్శబ్దాయికి పెళ్ళి నిశ్చ

## ఆతిమూత్రవ్యాధి వారం రోజులలో నెమ్మదించును

మూత్రములో అధికముగా చక్కెరపోవుట ఆతిమూత్రవ్యాధి అంటారు. (Diabetes) ఇది యెంత ఉషదవకరమైన వ్యాధి అంటే, దీని పాలిడినవారు ఆరోజు రారోజు మృత్యువుకు ఆసన్నమౌతుంటారు. దీనికి డార్లర్లు ఇన్సులిన్ ఇన్జెక్షన్ మాత్రమే కనిపెట్టారు. వాటివల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం కానేకాదు. ఇన్జెక్షన్ గుణము వున్నంతకాలము మాత్రం చక్కెర తాత్కాలికంగా విలీచిపోతుంది. ఈజిప్టు లక్షణాలలో ముఖ్యమైనది దాహం. ఆకలి, తరచుగా చక్కెరతో మూత్రము బయలు వెడలటము, దురద మొదలైనవి. ఈ వ్యాధి ముదిరితే రాత వుండు, కురువులు, కంటిపోర ఇతర చిక్కులు వంభించును. వీనస్ ఛారమ్ ఆధునిక శాస్త్రంలో అద్భుతమైన చికిత్స, దీన్ని వాడటం వల్ల వేనకు వేలమంది మృత్యుముఖంనుండి నియమపదారు. దీన్ని వాడితే రెండవ లేక మూడవ రోజునుండే మూత్రములో చక్కెర కనిగింది అత్యధికమాత్రము గూడ వివారిస్తుంది. మూడు రోజుల తరువాత మీకు బాగా తేలిక యస్తుంది. దీనికి చక్కెర లేదు. ఇన్జెక్షన్లు అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో వివరములుగల కథ సత్రానికి వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపుతాము.

50 బిళ్లల బుద్ధి ఖరీదు రు. 6-12-0 అ  
ప్యాకింగు పోస్టేజీ ఉచితము  
వీనస్ రిసెర్చి లేబరేటరీ,  
హైదరాబాద్, నం. 587, కలకత్తా (A. P. W.)

య్యెంచా! ఎంత మోసం! ఎంత మోసం!  
తన కొంచెం ముందు వచ్చినా కాకున్నా,"  
అమె పరధ్యానంలో పడిపోయింది.

తాను తమిళుడు అని సోపంతా చెప్పి  
కొంతాన్ని నూర్చి తనని తనని అడిగింది,  
నీ తమ్ముగారికి ఆస్తి ఉంది, అమె కన్ను  
కొంకరింపై పడింది. అప్పటి కేవలం మక్త  
వరిగా చెప్పి తప్పించుకొంది.

ఆ రాత్రింతో నీ తమ్ముగారికి నిద్రలేచింది.  
దాని అమె మనస్సు కలతపడింది. అంత  
దురంతుండు ఎంతో ప్రమాదపడినట్లు  
చింతించి లేచింది ఇదా! అయినా పరిగె  
వివరాలు తెలుసుకోకుండా బయలు  
దేరింది మృతం ఏం కాదుంది?

తెల్లవారింది. తాను తమ్ముగారు ఎంత  
చెప్పినా విడిచి, కాఫీరూపా వచ్చుకో  
కుండా బయలుదేరినా నీ తమ్ముగారు. వచ్చే  
టప్పుడు తాను మృదాను వచ్చివచ్చును  
తిప్పక తమ యింట్లో దీక్షించింది ఎంత  
గానో చెప్పి, ఆ ప్రాంతం ఇచ్చి బయలు  
దేరింది.

అలాగే సాయంకాలం తాను గారు  
కొద్దమందిచ్చి నిద్రిస్తున్న విశున్నా  
వాళ్లలో కూర్చున్న భార్యను చూచి ఆశ్చర్య  
పోయాడు. మరల ప్రశ్నలు తప్ప మరెలా  
అడుక్కుండా ఇంట్లోకి వెళ్లిపోయాడు.

\* \* \*  
నీ పదిహేనా ప్రకారంగానే గడి  
చాయి. తన గారి పదిహేనా సాయంకాలం  
నీ తమ్ముగారి తింటుంటు బాక్సీ ఒకటి  
అగింది. తాను తమ్ముగారు కొడుకు  
నిగాడు. ఇంతో పైనించి మామమ్మ  
నీ తమ్ముగారు గుంటా కంపెనీ దిగివచ్చి, తిరి  
గానే ఇంట్లో సుఖపలకాడి పంపింది.

"నీ తమ్ముగారిని ఇదేనా?" తన తమ్ము  
గారు అడిగాడు.

"ఇది కాదుండీ," తిరిగి తన తమ్ము  
గారు తమిళం నుండి సమాధానం చెప్పాడు.

"ఇదే ఆ ప్రాంతం. ఈ మధ్య నుండా  
వచ్చివచ్చును ఇక్కడే పుట్టుకున్నామని  
చెప్పాడు."

"వారిప్పుడు ఇక్కడ తరమ్మ ఇల్లు  
ఖాళీదేదాన..."

"అయ్యోరాతా! ఒక్క కాళ్ళమక్క  
కాదుగదా! పానీ ఏక్కడుంటు  
న్నాలో తెలుసా?"

పనిలేన పక్షివాడు తలనొక్కుచి, అమ్మ  
గార్న దీక్షి కమక్కోస్తావని ఇంట్లోకి వెళ్లి  
తిరిగిచ్చాడు. "నుండాను ఇద్ది పాడుకొర  
టమ్మ అంతే."

"నుండాను ఇద్దివా... బాగావుంది.  
ముందుగా తెలియపరిస్తే ఇంతియారం  
అదిరా బాదరా కాకుండా తప్పేదీ..."  
తాను తమ్ముగారు బయటగా నిద్రిస్తున్న విడి  
చారు.

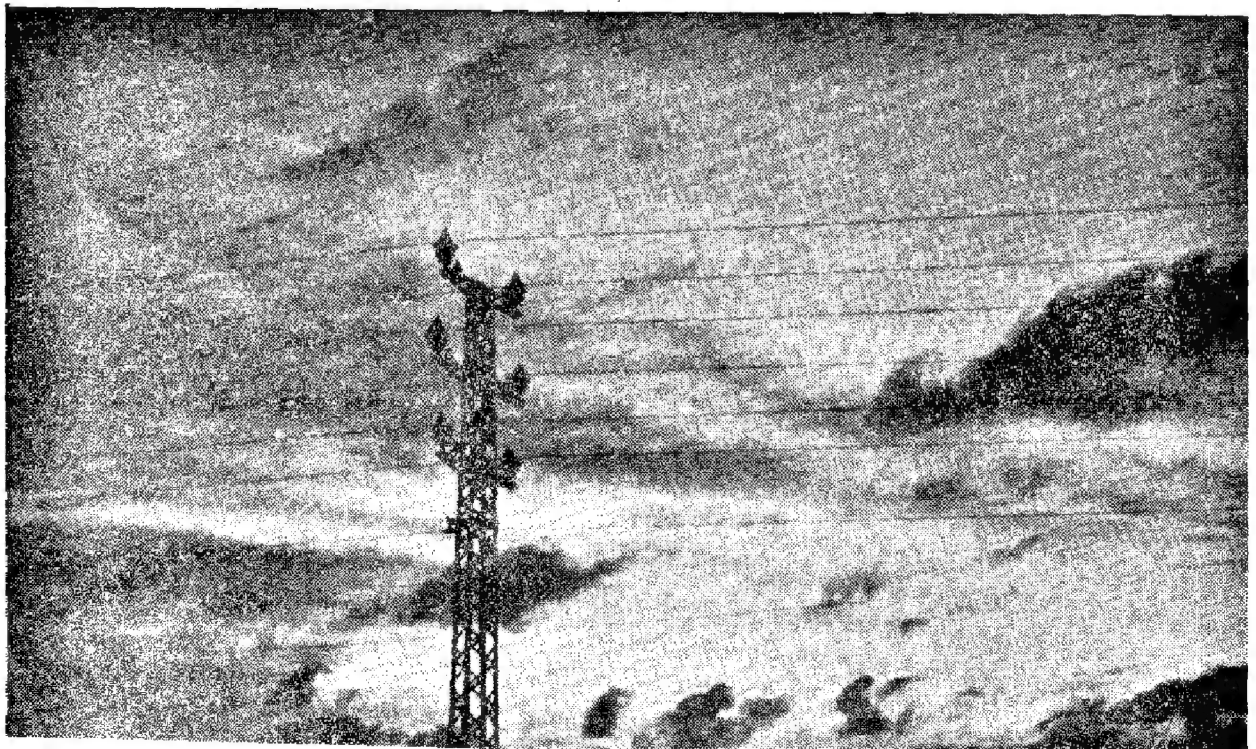
అంతవరకు ఎంతో పిచ్చుతో నిలబడి  
ఇద్దివాడు ఒక్కసారి విడిచిం చాడు  
తిన్నది...

"నీ ఇప్పుడూ ఇంకేమన్నా... నీ కత్తి వా  
ఒక్క ఉత్తరం వాళ్ళకు వ్రాశావా?...  
ఇప్పుడు పనుకోని మాత్రం ఏంలాభంలే...  
బాక్సీ ఎప్పుడు ఈ గ్రామానికి వచ్చేవా  
నా... ఇంట్లో ఆగి రత్న ఎప్పుడైతే అలాగే  
మూలం పడ్డాయి."



## మబ్బులు పెట్టిన ముగ్గులు

పాట: జి. ఎస్. శర్మ (తేల్చి పోలు)



# వనితాలోకం

## అబద్ధాలలో నిజానిజాలు

“పదులపల్ల జాలికోడ్లి అబద్ధాలాడేవాళ్ళు చాలమంది ఉంటారు. అతి రమ్యంగా, అగ్నితంగా, కవిత్వం చెప్పినట్లు కొందరు అబద్ధాలాడేస్తారు. కొన్ని అబద్ధాలు ఉపశమం కలిగిస్తాయి. కొన్ని అబద్ధాలతో మనుషులు తమ దుర్గతిని అర్థం చేసుకుని జీవితంతో రాజీపడతారు.... ఇంకొందరి నిబ్బరం లేనివాళ్ళు, ఇతరులు చెబుతోన్న తెచ్చి అర్థం చేసే ఆధారపడేవాళ్ళు - సిగ్గుకి అబద్ధాలు అవసరమౌతాయి. దుర్బలులైనవారికి అబద్ధాలు నిలువనీడలు. వంచకులు, పరపీడనాపరుల దుర్మార్గానికి అబద్ధాలు పట్టు తెరలు. స్వతంత్రుడు, విగ్రహదత్తుడైనవాడు, పరులపై ఆధారపడే అవసరం లేనివాడు అబద్ధాలతో అవసరం లేకుండా కార్యసాగుచుంటాడు. అసత్యమనేది బానిసలమతం, యజమానులమతం. సత్యం స్వతంత్ర వ్యక్తికి చైతన్యమానం.”

—మాక్సిమ్ గోర్కీ.]

**మ**నుష్యుల ముఖకవళినిబట్టి వారి మాటల్లోని సత్యాసత్యాలని గ్రహించవచ్చుననే విశ్వాసం కొందరి కుంటుంది. అంతటి శక్తి జ్ఞానం మనకున్నాయని అనుకోవటం చాలా సామాన్యమేనని తోస్తుంది. అలాటి అపోహ ప్రమాదకరం. ఆ విశ్వాసం అనాంకారమే అయినా, అజ్ఞానమే అయినా, ఆత్మగంచనమటుకు తప్పక అవుతుంది. మనలో మాట్లాడుతున్న వ్యక్తులు పూర్తిగా అసత్యం పలుకుతున్నారనిగానీ, పూర్తి సత్యమే పలుకుతున్నారనిగానీ నిర్ణయించటం కష్టం. అలా సత్యాన్వేషణ కోసరం తాపత్రయపడుతూ కూర్చుంటే మనం ఎక్కడికి పోతామా మనకి తెలియదు. నిత్యం అనుమానాలతో అపోహ

లతో బాధపడే వ్యక్తులకంటే ఎదిటివారి ప్రతివాక్యాన్ని సత్యమని నమ్మే అమా యకులే, ఎక్కువ ముఖపడతారనీ, మన

కొమ్మారి

ఉషారాణి

క్యాంటిని పొందగలరనీ అంటారు కొందరు.

“అబద్ధం” అన్న ముక్క వివగానే సమాజంగా మనందరికీ ఆగ్రహం కలుగుతుంది. ఎవరైనా అసత్యం పలికారని తెలిసినా, ప్రత్యేకంగా ఋజువైనా, వారిని అసహ్యించుకుంటాము. ఒకప్పుడు నవ్రూపాల్ గూడా కలుగుతాయి. అబద్ధాలకం

కలిగే లాభనష్టాలమాట ఎలావున్నా, ఈ జాడ్యాన్ని నయం చేసుకోవటంమటుకు చాలా కష్టమని చాలామంది ఋజువు చేస్తున్నారు. అబద్ధాలు పరికటం పాపమేనని ఒక అబద్ధాన్ని కప్పిపుచ్చటానికి పది అబద్ధాలు ఆవలసిన అవసరం కొంతప్పుడు కలుగుతుందనీ, మరం అబద్ధమౌతున్నామని ఎదిటివారు తెలుసుకున్నప్పుడు సిగ్గు చేటుండనీమటుకు ఒప్పుకు తీరాలి.

కానీ ప్రాణంమీదికి వచ్చినప్పుడు తమనీ యితరులనీ గూడా కొన్ని చిక్కుపరిస్థితులలో అబద్ధాలు ఆవలసినప్పుంది. అవసరమైనప్పుడు అబద్ధాలాడవచ్చునని శుక్రుడు బరిచక్రవర్తికి బోధించాడు. అలాగాక బొత్తిగా అవసరమైనప్పుడూ, అతి సామాన్యమైన విషయాలలోనూ, అబద్ధాలాడేవాళ్ళని చూస్తే చిరాకు కలుగుతుంది. ఎదిటివారిని కాస్త రంజింపజేయటానికీ ఉత్సాహపరచటానికీ అబద్ధాలాడేవారిని చూస్తే నవ్వు గూడా వస్తుంది. కానీ వారికి అనుకూలంగా వుండేటప్పుడు ఎదిటివారు అబద్ధాలు చెబుతున్నారని తెలిసినా గూడా సత్యమని నమ్మి ఆత్మగంచన చేసుకుంటూ వుంటారు కొందరు.

“అడవాళ్ళకి అబద్ధాలు చెప్పటంలో వున్నంత నేర్పుమరి దేనిలోనూ లేదు” అంటారు ఒకరు. “అది కాదండీ! వాళ్ళకి బుద్ధి, చదులత్యం, అనుభవ అబద్ధాలు ఎక్కువ. ఈ విషయం పైకి అసరివారు లోలోపల అలా అనుకుంటారు” అంటారు మరొకరు. మన



# అబదాలతో నిజానిజాలు

పురాణకాలంలో గూడా స్త్రీలనిగించి “అన్యతం సామాసం మాయా వంచనం చల చింతితం” అని చెప్పారు. ఈ గూడా లన్నింటినీ స్త్రీల నెత్తిపై రుద్దారు. మరి ఇవి పురుషులకే మటుకు లేవా అనే దే ప్రశ్న. స్త్రీ పురుషులిద్దరు గూడా పరిస్థితు లనుబట్టి ఈ బలహీనతను లాంగిపోతూ వుంటారేగానీ ఎక్కడో పురాణాల్లో చెప్పారుగనుక స్త్రీలు అబద్ధాలు ఎక్కువ చెబుతారనే వాదనని సాగదీసుకుంటూ పోవటం పొరబాటు. అది స్త్రీలకే అన్యాయం చెయ్యటం, అనవసరమైన అపవాదుని ఆమెమీద వేయటం అవుతుంది.

ఉన్నదానికి నాలుగు కల్పించి అతి శయంగా మూట్లాడే వ్యక్తులు మనకి తరుమా ఎదురవుతూ వుంటారు. అటువంటివారిని అబద్ధికు లంటమనకంటే ఎడటివారు తెలుసు కోలేనంత చాకచక్యంతో అబద్ధాలాడటం చేతకాలేదు అంటే బాగుంటుండేమా. వీరభీరు ఒక అయిదురూపాయలు ఎక్కువ చెప్పి, కయసు విషయంలో ఓనాలుగు సంవత్సరాలు తక్కువచెప్పి తృప్తిచెందే స్త్రీలని చూస్తే కొంతపడ్తు సరదాగా గూడా వుంటుంది. సున్నితహృదయులు గలవారూ అమాయకులూ అయిన స్త్రీలకి పెద్దఎత్తున అబద్ధాలాడి మనుష్యులని నిలు వువా నాశనంచేసే శక్తిగానీ ధైర్యంగానీ సాధారణంగా వుండదు. పరిస్థితుల ప్రోద్బల నిన్నిబట్టి స్త్రీలు అల్పవిషయాలలో అబద్ధాలు చెప్పడానికి అలవాటు పడ్డారని తోస్తుంది.

ఇంట్లో ఒక చిన్న విషయాన్నే తీసు కుంటాం. పక్కంటామె ఏదైనా వస్తువు అడిగినప్పుడు “లేదు” అనవలసిన పరిస్థితి ఒక్కొక్కప్పుడు కలుగుతుంది. “లేదండీ” అవటం ముఖం కావచ్చు. “కొద్దిగా వుంది గానీ మాకు కావాలి” అవటం కొంతకన్నం కావచ్చు. “మా దగ్గర వుందిగానీ మీకు యివ్వం. పోయిన మాటు వస్తువు మీరు తిరిగి యివ్వలేదు” అని కుండ బ్రద్దలు కొట్టినట్లు ముఖమిడ అవటం చాలా కష్టం. మరి అటువంటి పరిస్థితిని తెలివిగా పరిష్కరించుకుంటేగానీ వేరేమార్గం లేదు.

అలాగే పదిమంది వుండే ఓ పెద్ద కుటుంబంలోని యువతి కొడులుగా చెల్లె యింట్లో ఒక్క భర్తని అర్థంచేసుకుని కాపురం చెయ్యడమే గాకుండా, అత్త గామీ అడవిద్వీపా మొదలైనవారి తత్వా లని స్థూలని అర్థం చేసుకుంటూ అతివాగ్ర

తగా మెలగవలసి వుంటుంది. ఆ యింట్లో ఒకరిమీద ఒకరికుండే రాగద్వేషాలు కొన్నాళ్లకు ఆమెకు బోధపడతాయి. తోడికొడళ్లు అత్తగారిమీద చాడిలు చెప్పి అవతలికి వెళ్లంగానే ఏమే కొడలా! నన్ను గురించేవా ఆ గుసగుసు! అని అడిగే అత్త గారంటే ఆమెకే వాడలు పుట్టుకొస్తుంది. కొంచెం గడుసుదనం వుండీ ధైర్యస్థురాలయితే ఏదో పద్ధిచెప్పి అత్తగారిని మంచి చేసుకుంటుంది. అదే పిరికిదీ లోకజ్ఞానం తెలియదీ అయితే అబద్ధాలాడి అత్తగారికి దూరమవటమో, నిజం చెప్పి తోడికొడలు ఆగ్రహానికి గురి అవటమో జరుగుతుంది. అబద్ధాలాడటంవల్ల యింట్లో అందరి అభి మాన అమరాగాలు పొందగలరనే నమ్మకం కలిగినట్లయితే, అబద్ధాలాడటం క్రమంగా అలవాటయిపోతుంది.

ఇంట్లో వస్తువు లయిపోయాయని భర్త దగ్గరనుంచి ఓ అయిదు రూపాయలు ఎక్కువ సేకరించి బట్టలు కొనుక్కునే యిల్లాలిని తీసుకుందాం. “ఈ మాత్రానికే అబద్ధం ఆడటం చేసికీ. నన్ను అడుగుతే ముందే యివ్వవా” అంటాడు భర్త. కానీ అతనికి తెలుసు తనకే వచ్చే జీతం ఖర్చు పెట్టటానికి భార్యకి ఏమాత్రం స్వార్థంత్ర్యం యిచ్చివా ఆమె ఆలా అబద్ధమాడదని. భర్త విసుక్కుంటాడనీ కోప్పడతాడనీ భయపడే ఆమె అబద్ధమాడుతుంది. కొత్తగా పెళ్లయిన యువకుడు భార్యని కూర్చో బెట్టి కాలేజీలో తన ప్రతాపాలు వికరపు పెడతాడు. భార్యకి అటువంటి విషయాలు వైకి చెప్పటానికి ధైర్యం లేకపోవటంమాట అటుంచి, ఎవరిదైనా వివాహం చేసుకోవా లని అనుకున్నట్లు వైకి అంటే భర్త ఉగ్రు డైపోతాడు.

అకస్మాత్తుగా యింటికి వచ్చిన అతిథుల సుద్దేశించి “ఇప్పుడే మీ విషయం అను కుంటున్నాము. వారం రోజులనుంచి మీ యింటికి తీసుకువెళ్లమని వారిని పోరు తున్నాను” అనే భార్యకంక భర్త కొంచెం అనుమానంగానూ సంతోషంగానూ చూస్తాడు. అతిథులు వెళ్లిపోయిన తరువాత ప్రతి విషయంలోనూ భార్య అలాగే మాట్లాడుతుండేమా ననే అనుమానంతో తప్పకుండా బాధపడతాడు. అలాగే ఆఫీసులో శిలపుకి ధరఖాస్తు పెట్టే పురుషుడు దాదాపు ప్రతిసారి తాతగారి తిడ్డనమనో, మేనమామ చచ్చిపోయాడనో వ్రాస్తే, పై

ఆఫీసరు చిరాకుపడతాడు. ఇలా ఆరి సామాన్యమైన విషయాలలో అబద్ధాలాడటం కొందరికి తప్పనిసరి అవుతుంది; కొందరికి ఓ జబ్బుకింద తయారవుతుంది.

ఈ బలహీనతని పెంపకానికి అంటగడ తారు కొందరు. లేదు అటువంటి పరిస్థితి భయంవల్ల కలుగుతుంటేటారు కొందరు. ఇంట్లో చేరే వృత్తి వ్యాపకం లేకపోవటం వల్ల స్త్రీలు తరుమా ఈ దౌర్భాగ్యనికి గురి అవుతారనే వాదన గూడా ఒకటి వుంది. తల్లితండ్రులిచ్చే శిక్షణ, పిల్లలు పెరిగే వాతావరణం అబద్ధాలుచెప్పే బల హీనతకి ఆధారమవుతాయి. చిన్నతనంలో ఉన్నదున్నట్లు చెబితే ప్రమాదమనీ, అవతలి వాళ్లు కొచ్చుకుంటారనీ అనుమానంలో పెరిగే వ్యక్తులు వైకి అబద్ధమాడకపోయినా వివిషయాన్నయినా మనసులో దాచుకో వటం జరుగుతుంది. సాంఘికజీవితంలో పాల్గొనటానికి అవకాశాలు లేక, ప్రపంచ జ్ఞానం అలవరచుకోవటానికి సరైన మార్గాలు దొరకక, పరిమితజీవితం గడిచే స్త్రీలు, అబద్ధాలు చెప్పకపోతే ఎడటివారిని సరిగ్గా రంజింపచేయలేమనే అనుమానంతో కొంత వస్తుకు బాధపడతారు.

కొన్ని సత్యాలు అసత్యాలేమా ననే అనుమానం కలిగినూ వుంటారు కొందరు. “మావారు ప్రాక్షీను పెట్టినప్పటినుంచి పూర్ణో అందరికీ జబ్బుల భయం పోయింది. మా అబ్బాయి ఒక్కరోజు స్కూలు మానేస్తే స్కూలంతా చిన్నబోయినట్లు వుంటుం దిట. టీచరంతా యింటికి పరుగెత్తు కొస్తారు” అనే భోరణిలో మాట్లాడేయిల్లాలు మనలో విచిత్రమైన అనుభూతిని కలిగి టుంది. నిజంగా సాంతవాళ్లమీద ఆపేటా గారకం వుంటే, అవి నలుగురి ఎదుటా నాటకస్థిలో బయటపెట్ట నవసరంలేదు. తమలోవుండే గొప్పతనాన్నీ సహృదయ తనీ నిరూపించడానికి, స్ఫూరింపజేయ టానికి, కొన్ని సత్యాలనే అసత్యాలేమా అనే అనుమానం కలిగించేటట్లు మాట్లాడు తారు.

అబద్ధాలుచెప్పే దురలవాటు వున్న వ్యక్తులు ఎదురైనప్పుడు కనురుకునీ దూషించి, అసహ్యించుకుంటే, భయం వల్ల అబద్ధాలు చెప్పే బలహీనత ఎక్కువై, వారు మనకి యింకా దూరమైపోతారు. అబద్ధాలు చెప్పేవారిని కేవలం చీడపురు గులకింద అసహ్యించుకునే యువకుడికి అతిదులాగ్గా అబద్ధాలు చెప్పే భార్యే తిల ప్తపడిందనుకోండి. ఇంట్లో అత్తగారు గానీ అడవిద్వీపాగానీ ఆమె అబద్ధాలు చెబు తోందని భర్త ఎడట నిరూపించడానికి పది





# నేటి స్వయంవరాలు



పూర్వకాలంలో వివాహాలు జరిగాయంటే అవి పిల్లల చిన్నతనంలో పెద్దలు తమ ఇష్టానుసారం ముడుగా జరిపేవాడు. ఇందులో రహస్యం ఇష్టాయనాల కల్యాణం ప్రాముఖ్యత లేదు. క్రియినప్పటికీ ఆ వివాహాలూ ఆచరణప్రాయంగానే ఉండేవి. ఆ దాంపత్యాల చిరకాలం వర్తిలేవి ఇక క్షుతీయుల్లో స్వయంవరాలు జరిపేవారు. కన్యలకు యుక్తవయస్సు వచ్చిన తరువాత ఉన్నతించే సంభాషణలైన రాజపుత్రుల నాహ్మ్యం చేసారు. అందులో నచ్చిందానిని కన్యలు వరించేసారు. కాని ఈనాడు ఆచారంగా ఏ దమయంతి 'సిత పుష్పదామాభి శోభితవాస్తయే' వచ్చి ఏ నిలుచి వరించడం లేదు.

ఆనాటి పరిస్థితులు వేరు, ఈనాటి పరిస్థితులు వేరు నాటి సమాజం వేరు, నేటి సమాజం వేరు. నేను విద్యావంతులమంటూ విగ్రహీతులమన్నాడు యువతీ యువకులు. కాని స్త్రీలు ఆనాడుగూడ విద్యావంతులే. కళల సభ్యునించినవారే. కలలో చూచిన సత్యవంతుని గూఢమును చిత్రపటము వ్రాసినది సామితి. ఎవరెన్ని చెప్పినను వినక 'మనోవాక్కాయమలన, మాకు తెరంగులంగు అంతకరణం బసపు ప్రధానంబుగావున మనమున కైకొన్నవగుని మానం దగునే' యని చెప్పి అప్పుయమ్మడం

మాట్లు అబద్ధాలాడించి అనందం పొందుతే లాభం లేదు. తాము తప్ప చెకామని ఎదటి వాగు తెలుసుకున్నప్పుడు సిగ్గుపడే బాధ పడే తిత్వంగల మనిషయితే పంటనే అది కప్పిపుచ్చటానికి ఓ అబద్ధం ఆడేస్తుంది. అలాగా మండా అబద్ధాలాడిలంలో గర్తించలేని ఓ అనందాన్ని పొందుతూ గర్వపడే వ్యక్తులూ వున్నారు. ఈ గండు రకాల మనుష్యులకి మర్యపుంజే తేదాని సులభంగా కనిపెట్టవచ్చు. 'ఏమే పులుసులో ఉన్న ఎక్కవ వెళావే' అనే అతి 'లేద తియ్యా! ఉప్పు దొన్ని, తీస్తుంటే కిందపడిపోయింది' అని సమాధానమిచ్చే కోరికవంక అతి గుడ్డుగుమి చూసుంది. కానీ తనని రంజింప చేయటానికి, భయంకరంగా అలా అబద్ధమాడిందని తెలుసుకోదు. అలా భయంకరం అబద్ధ

తెక్కచేయక ఆ సత్యవంతునే వరించినది సామితి.

కాని నేను అటుగాదు. యువతీ యువకులు పాశ్చాత్య విద్యాప్రియులు. తల్లిదండ్రులు చదువు చెప్పిస్తున్నారు. అది ఎంగుకో వారికే తెలియదు. దాని కొక లక్ష్యములేదు. దానికొక విలువ లేదు. గాంధీజీ చెప్పినట్లు ఈ విద్య వారి కంతమాత్రం వోడ్పడడం లేదు. డిగ్రీవచ్చిన తరువాత ఆ డిగ్రీ తెచ్చుకోడానికి కూడా డబ్బు లేని పల్లభుగూలు కొవలసినంతమంది. యువకులు ఉద్యోగంకోసము చదువుతు

## అన్య పూర్ణ

న్నారు. యువకులు మరొకందుకు. ఇంక ఇలా చదువుకున్నందువలన వచ్చే లాభం కనిపించడం లేదు. ఎంత చదువుకున్నా స్త్రీలలో ఉద్యోగాలు చేసేవారి సంఖ్య తిన్నవే. ఉద్యోగం చేయమని పంపించినా వాసిందే తిలిపింద్రులు కనిపించరు. స్త్రీలకు పరిపడే ఉద్యోగాలూ లేవు. దాని కనునైన పరిస్థితులూ లేవు. అలా ప్రోత్సహించే వ్యక్తులూ లేరు. అటువంటి సమాజమూ కొడు మనది. అందుచేత ఈనాడు ఏ అమ్మాయినైనా ఎంగుకు చదువుతున్నావంటే ఏమీ చెప్పలేదు. ఎవరి తాహతును బట్టి వాళ్లు చదువుకుంటున్నారు. కొందరు

లాడేవారిని సహృదయంతో అర్థంచేసుకుని వీలైనంతవరకు ఆ భయం పోగొట్టటానికి ప్రయత్నించాలి.

మనకు అయిదు మైన వ్యక్తులని మనం ఈ జీవితంలో కొంతప్పుడు భరించదలసి వస్తూవుంటుంది. నిజం వున్నదన్నట్లు ముఖంపొడ చెప్పేవారుగూడా ఈ జాతిలో లోకే వస్తారు. వారిని మనం అసహ్యించుకుంటాము. సంస్కారంలేదనీ మానవత్వం లోపించిందనీ రకరకాల పేర్లు పెట్టి వెక్కిరిస్తాము. కానీ అటువంటివారు మనకి చాలా మేలుచెయ్యంటారు. వారిమాటల్లోని సత్యం జీవితంలో మనకి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు గురుకువస్తుంది. కానీ దురదృష్టవశాత్తూ సత్య స్వేచ్ఛకోసం తాపత్రయ పడే వ్యక్తులు చాలామంది సత్యాలు పలికే వారిని ఎక్కువ ఆదరించలేక

వదిలించడం యిష్టంలేక మనిషించేస్తారు పెళ్ళిచేద్దామని.

కాని పెళ్ళంటే మాటలా? ఎన్నికావాలి? ఎన్ని వరాలు. ఆడపెళ్ళివారికి చదువు, సంస్కారమున్న యువకుడు కావాలి. ఇక మగ పెళ్ళివారికి చదువుకునీ, వంట చేర్చిన యువతీ, కట్టుమిచ్చే మామూ కావాలి. ఇన్నీ సమకూర్చాయా - వినప్పటికీ ఎవరి ప్రయత్నం వారిది.

ఈ మధ్య కొన్ని వివాహసమస్యలు - కొన్ని విన్నవి, చూసినవి ముచ్చటిస్తాను. మాజీల్లో ఒకమ్మాయిఉంది. బి. ఏ. చదువు తూండేది. ఆ అమ్మాయి ఫోర్థుఫారంలో ఉన్న దగ్గరనుంచి వార్ల నాన్న గారు సంబంధాలు చూడం మొదలెట్టారు. బి. ఏ. కూడా అయిపోవచ్చింది కాని ఎక్కడా సంబంధం కుదరలేదు. ఇంట్లో భార్యపోగు పడలేక వెతకగా వెతకగా ఎం. ఏ. పాస్ అయిన ఒక వరుని కుదిర్చారు. అతనికి కాలేజీలో లెక్చరర్ పని. సరే చదువుకున్న అమ్మాయి నచ్చినదన్నాడు. నాలుగు పేలు కట్టుచున్నామన్నాడు. ఆ అమ్మాయి చదువు పూర్తయ్యాక చేసుకుంటా నన్నాడుట. సరే వెలవలకీ వీళ్లడోరు వచ్చాడు. అతని తాతగారిదికూడ అదేడోరు. అంగు చేత వీరింటికీ వాగు వారింటికీ వీరు వెళుతూ వాతూ ఉండేవారు పెద్దవాళ్లు 'చదువుకున్న వాళ్లు మీకు సిగ్గుమిటి' అన్నారు.

సరే స్వేచ్ఛయిచ్చినదే తప్పగా గోదావరి గట్టువాదా, బజాగో, సినిమాగో, ఎక్కడ చూసినా ఈజంటే తిరిగివస్తాళ్లు తిరిగారు. తీరా పెళ్ళి కుదిర్చి అన్ని చేసి ముహూర్తం పెడతామంటే, ఆ పెళ్ళి కొడుకు అన్నాడుట 'మీ అమ్మాయి పెళ్ళి కాకుండానే నాతో ఇంత నిర్భయంగా, సోషల్ గా తిరిగింది. ఇలా కాలేజీలో ఇంకంత మందితో తిరిగిందో నాకు వద్ద అన్నాడుట. ఇటువంటి సమస్య తల్లిపాయలుగల యువకులంకా మన సమాజంలో ఉంటే ఏమిచెయ్యడం? ఆతనిని ఎవరూ ఏమీ అనలేదు. కాలేజీ న్నాడెంట్లు దగ్గరనుండి ఊళ్ళో ముసలి వాళ్ళవరకూ అందరూ ఆ అమ్మాయినే నిందించారు - ఆడపిల్ల కంటే ధైర్యమేమిటని. ఇంక ఆ అమ్మాయి నెలరు చేసుకుంటారు. ఇందులో తప్పునది చెప్పండి?

ఇంకా ఇలాంటి వెన్నో. ఒకమ్మాయి చదువూడ అభిలాషకొద్దీ ఎం. ఏ. వంకూ చదివంది. ఎంత చదువుకున్నా పెళ్ళి తప్పదన్నారు పెద్దలు. అయితే వరుడుమాత్రం ఆ మొకన్నా ఎక్కువదనవాలి. వీళ్ళు మాత్రం దిమ్మడికట్టు మివ్వరుట అమ్మాయికి అమ్మాయిలకీ పుచ్చుకోగలరు. ఇంక పెళ్ళి





# నేటి స్వయంవరాలు



కొని యువకుల జాబితా వారి చదువు, వయస్సు, గోత్రాలు అన్నీ విలులంగా తెలిసి కోగా ప్రయత్నించగా ఒక యువకుడు కనిపించాడు. అతడు అప్పుడే అమెరికానుంచి వచ్చిన నవనాగరికుడు. కట్టుం తీసుకోడు. అతని కోరిక ప్రకారము ఈ అమ్మాయిని బొంబాయి తీసుకురమ్మంటే వెళ్ళాడు. ఈ అమ్మాయి వచ్చిందన్నాడు. ఈ అమ్మాయిని తప్పించి నేనింక ఎవరినీ చేసుకోనని చెప్పి అక్కడే ఉంగరాలు మార్చాడుట. ఆ అమ్మాయిని దాన్ము నేర్చుకొన్నాడు. ఎందుకంటే తను విదేశాలు వెళ్ళిపోతే అక్కడ ఇద్దరూ కలిసి వృత్తి ప్రదర్శనా లిసారుట. సరే పాపం బాబూ దాన్ము నేర్చుకుంది. తీరా పెళ్ళి చేసుకోమంటే అన్నాడుట ఎంత చదువుకున్నా మీ అమ్మాయిలో సంస్కారం లేదు; ధైర్యం లేదు. నా ప్రేమిండ్ని నవ్వుతున్నాడు అన్నాడుట. ప్రేమిండ్ని నవ్వుతేది పెళ్ళి మానేసిన విద్యావంతుడైన యువకుని మనస్తత్వాన్ని తెలిసికోగలిగేవా రెంతమంది వున్నాడు? ఆ అమ్మాయికే సంస్కారము లేదుట. అతని కున్నదా సంస్కారం?

విద్య చేస్తున్నాంది ఈనాడు? విజ్ఞానాన్ని ఇవ్వడం లేదు; వివోదాన్నిస్తోంది. సంస్కారులమంటారు. సంస్కారము రావలసింది వేషభాషలలో కాదు భావాలలో.

ఒక యువకుడు బి. ఏ. అనగా నే కలకత్తాలో ఓ కంపెనీలో చేరాడు. అతనికి తల్లి లేదు. తండ్రి ముసలివాడు. తండ్రి ఏ మాటరింట్లోనో కాలం గడిపేవాడు. ఈ యువకుడు కలకత్తాలో నే ఒక పార్టీని చేసుకున్నాడు. ఇది తండ్రికి తెలియదు. ముసలి వాడైపోతున్నాడు. బెంగలో కొడుకును రమ్మని వ్రాయగా వ్రాయగా వచ్చాడు. తండ్రి చెప్పిన అమ్మాయిని తండ్రిని ఎదిరించకుండా చేసుకోవడానికి వప్పుకున్నాడు. అందరూ ఎంతో బుద్ధిమంతుడన్నారు. వేసవి కాలంలో వచ్చి చేసుకుంటానన్నాడు. తీరా కలకత్తా వెళ్ళి మొదటి భార్యతో ఈ సంగతి చెప్పేసరికి ఆమె ఒప్పుకోలేదు. కోర్టు కీడుస్తానంది. ఇంక భయపడ్డాడు. ఇక్కడ తండ్రి ఎన్ని ఉత్తరాలు వ్రాసినా జవాబివ్వడు. తండ్రి బయలుదేరాడు. తీగా అక్కడికి వెళ్ళి మానేసరికి ఆయన గుండెలు జారిపోయాయి

—ఆ ఇంటిని ఆ మనుషుల్ని మానేసరికి. ఆ యువకుని ఆమె కట్టు ఆ తీరుమాని తెంజేటు పడిపోయాడు. కొడుకుని పిలిచి అడుగు లేచల్లగా అంతా చెప్పాడు. ముఠీ ఎందుకు ఆ అమ్మాయిని వప్పుకున్నావంటే, “ఆ అమ్మాయిని చేసుకోని అక్కడ ఉంచుదామనకున్నా. నీకు వండిపెట్టకున్నాకదా అని” అన్నాడుట. ఈతడు నెత్తినోరు బాదుకుంటూవచ్చి వారిని కాళ్ళపట్టుకుని బ్రతిమలాడుట తమించమని. వాళ్ళు నయమే ముందే తెలిసిందని సంతోషించారు. వండిపెట్టడానికి ఒక భార్య, తనతో షికార్లు తిరగడానికి ఒక భార్య! ఒక చదువుకున్న భార్య, ఒక చదువుకోని భార్య! ఇలా ప్రతీ పురుషుడూ ఇద్దరు స్త్రీలను కట్టుకుంటే ఆడపిల్లల వివాహ సమస్య తేలికవుతుంది! ఒకామె ఉద్యోగం చేస్తుంది. ఒకామె వంట చేస్తుంది.

ఇలాంటి మనస్తత్వాలగల వ్యక్తుల నేను నా లి? వండిపెట్టడానికి చేసుకుంటాడట. అదైనా తనతండ్రికి. ఆ అమ్మాయికూడ వ్యక్తిత్వముంది, భావాలున్నాయి అనేనాట మరచిపోయి ప్రవర్తించడం. ఇంక ఈ అమ్మాయి తండ్రికి వారిమీద పగతీర్చుకోవాలని. ఎవరినన్నా సరే, ఎంత కట్టుమీనా సరే, ఇల్లమ్మ, ఆస్తి అంతా యిచ్చేనా సరే ఆ మహారానికీ పెళ్ళి చేసితిరాలని. అంతే కాని ఆ అమ్మాయి మనసెలా ఉంటుందో, అదెంత అవమానమో ఊహించడా తండ్రి.

ఈలా ఉన్నాయి నేటి స్వయంవరాలు. నేటి వివాహాలు పూర్తిగా తల్లిదండ్రుల ఇష్ట ప్రకారం కాదు; వధూవరుల ఇష్ట ప్రకారం కాదు. తల్లిదండ్రుల ఇష్ట ప్రకారం చేయడానికి చిన్న పిల్లలుకారు వధూవరులు. బోనీ వారికి పూర్తిగా స్వేచ్ఛ నీయడానికి అనువైన సమాజంకారు మనది. అటు పూర్తిగా ప్రాచీన మైనదిక సాంప్రదాయమూకారు; ఇటు పూర్తిగా నవీన పద్ధతులూకారు. తల్లిదండ్రులు పెళ్ళికుదురుస్తారు. అన్నీ సిద్ధంచేసి అమ్మాయిదిగ్గిర కొచ్చి ఆఖరిగడియలో ‘నీ కిష్టమేకదూ’ అంటారు. ఏమి చెప్తుందప్పుడు? ఒక వేళ చెప్పినా వారి కుటుంబ గౌరవం, వంశ ప్రతిష్ఠలూ గుర్తుకు తెస్తారు. అలాంటప్పుడు ఒప్పుకోనక తప్పుకుందా ఎవరికైనా!

మరొక సంగతేమంటే, కొందరు తండ్రులు ‘మీ అమ్మాయిలు చదువుకుంటున్నార’ని గర్వపడతారు. ఇలాగే ఒకాయన తన భాతురిని బి. యస్. సి. చదివించానని గొప్పగా ఒక పెళ్ళికోడుకుతో

కేళంను కేళ సౌందర్యం  
కాపాడు బెనెఫిటు.

## కేళవర్ణని



ఉదయాన్నే  
ఉపయోగించు  
టచే ముందును  
భోగాట్టి దిన



మంతా ప్రకౌశవంతముగా ఉంచును. పసితనంనుంచి వాడి జీవితమంతా కేళసౌందర్యం పొందండి. యిక తలలో దురద పుట్టదు. కేళాలు రాలదు. అకాలంలో నెరియుటమాన్సి, కేళములకు ఆరోగ్యం చేశార్పండి. కేళవర్ణనితో కేళములను వృద్ధిచెయ్యండి.

కేళు తరితు. మహాపనితు పాంపూ వాడండి.

కేళవర్ణని అ. 14; పాంపూ అ. 14, పోస్టేజి అదనం. అన్నిచోట్లా లభించును.

కేళవర్ణని ప్రాదక్ష్య. కోయంబత్తూరు.

No 2





అంటే, అతి సన్నాదులు “నాకోసం చదివించారేమిటి మీ అమ్మాయిని? ఇవా నాకు పని చేర్చిన అమ్మాయి కొనాల్సినది ఆది. యస్. సి. డిగ్రీ ఇంట్లో ఏమీ ఉపయోగించదు” అన్నాడు. అది నిజమే. తల్లి దండ్రులలో మార్పురావాలి. అందిగా అమ్మాయి ఉండాలని ఆత్మీకారు, ఎక్కువ కట్టుమివ్వాలి అని మాతగారు అనుకోవలసింది. ఇలా కాకుండా ఎవరి తోపాటును బట్టి వారు సంచరించాలి. విద్యయు, నైపుణ్యము, కయ్యము సమాన హోదాలో ఉన్నవారితో జరిపాలి. లేని గొప్పలను పోయి, అతిపడి, ఇల్లెమ్మ, వాళ్లమ్మ పెళ్లి చేసే కన్న మనెయ్యవలసి ఉత్తమం.

ఇంకో వింత! ఒక కాలేజీ ప్రాధాపరు అన్నాడు - కాలేజీ విద్య చేర్చిన స్త్రీలకి స్త్రీత్వముండదు! పురుషుల్లా తిరుగరవు తరులు! అందుచేత ఆయన నాలవధారం చదివిన అమ్మాయిని చేసుకున్నాడు. అమ్మాయి దిగువుకోవలసింది. పుట్టింట్లో ఉండవలసింది. స్నేహితులిక్కడే వెళ్లకూడదు. సినిమాలు చూడవలసింది. తల్లి దండ్రులు కొరకైకొని కన్యనిచ్చేటప్పుడు, ‘మా అమ్మాయిని దాచుకోక ఎటువంటి హద్దులూ లేవని భారవోగూలరు. ఎంత విశాల దృక్పథం! ఎంత విశాలభావాల! ఈ అమ్మాయి పుట్టింటికే వెళితే చూసిపోతుంది.

ఇలా ఉన్నాయి నేటి పరిస్థితులు, నేటి సమాజం. మన సమాజం భానుపదాలంటే యువకులలో, యువతులలో, తల్లిదండ్రులలో మార్పురావాలి. మనము పూర్తిగా పాశ్చాత్య సంస్కారం కలవాళ్ళ మాకాదు; సవాతీనా చారాలకు కట్టుబట్ట వాళ్ళ మాకాదు. అందుచేత మన యువత యువకుల్లో మార్పురావాలి. భావాలు మారాలి. వివాహేంద్ర ఆశలుకూడవు. చేతనైతే తల్లిదండ్రులను సంఘానికి వెరవక, కలిసి కలసికే, జంకక, కులభేదాలకి మర

థేవాలకి తావివ్వక, ఆదర్శాలకి కట్టుబడి, సంఘ సంస్కరణాభిలాషులై విప్లవం తేవ దీయాలి. లేదా, విశ్వమైత, నిర్మలమైన నాతాతరణంలో, పెరుగుతూ భారతీయ శిష్టచార సంప్రదాయానుసారం జీవించాలి.

ఈ దృక్పథాలైన ప్రత్యేక వివాహాల బిల్లుగా, 21 సంవత్సరాలు చాటితేగాని పెళ్లిళ్లు చేసుకోరాదని ఉంది. మన శంభ్ర ఆరోగ్యకాళామండలికి 21 చాటితేగాని వివాహ మొదలైనది. ఆమె ఇది ఎందుకన్నారంటే జనాభా పరికల్పదాని! (‘మాల్టా యన్ ఫీయర్’ ప్రకారం జనాభా పరికల్పదాని! గండుమూలంవ్వా. అంగుల్ ఒక పద్ధతిలో ఆలస్యంగా పెళ్లిచేకోవడం కూడా ఉంది) ఇదిగాక ప్రజాప్రభుత్వంలో 21 చాటివారంతా వయోజనులే. ఓటింగువాళ్ళుండి వారికి. అందుచేత వారికి యుక్తయుక్త వివాహాల్లో ఆలవడం ఉంటుంది. ఇలా నీరు భారతరాజ్యాంగ చక్రాన్ని తిప్పడానికి సమర్థులెవరు అసమర్థులెవరిని ఆలోచించి చిరస్థాయిదకుల నెమ్మకొవడంతోనే సందిగ్ధావస్థలో పడుతుంటే,

తమ జీవితంలో భాగమలను ఎన్నుకొనాలి! వీరింత ఆలోచించాలి ఎవరూ ఆహించారు? వీరిలో కొన్ని ఆశలు ఉంటాయి. కొన్ని కోరికలుంటాయి.

అందుచేత మన సమాజంలో తొత్తుల పద్ధతులు పరిపావు. ప్రేమ వివాహాల తొత్తుతేదు. ముందు ఇంటర్వ్యూలు, ఉండాలు మార్పదాలు, పోల్లోలు ఎక్కువ చేయదాలు, ఆతరువాత మాకు కన్యలేదా పామ్యుకదం నేడు పరిపాటైనది—పెళ్లి! నేడు విలకలేదు. గైర్లోక్తి మనసంఘంలో తక్కువై పడి. హిందూసంఘంలో ‘పెళ్లి’ ఒక ఆశయముంది. అందుకే ఆ మంత్ర రింత్రాలన్నీ. ఇది ఒక నాటికో పాడుక కాదు. ‘యదిదం క్షౌద్రయమ్ తివరతివద్దు మృదయము’ నీ మృదయమే నా మృదయము, నా మృదయమే నీ మృదయము అని అనిపిస్తారు పెళ్లి సమయంలో. అటువంటి పవిత్ర మంత్రోచ్ఛారణను పూర్తిగా అర్థం చేసికొని అనుసరించలేకపోయిన పృథివీ, కొంతవరకైనా ఒకరినొకరు అర్థంచేసికొని ఎన్ని ఒడిదుడుకులు వచ్చినా సంపారాన్ని పాటగా నకుప ప్రయత్నించాలి. ★

కౌంట్ ఆఫ్ మాంట్ క్రిస్టా

రెండు బాగమలు

ఒక్కొక్క భాగం

వెల రూ. 38-0

తపాలా ఖర్చు ప్రత్యేకం.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల,

మద్రాసు-1.

త్వరితంగ బాధనుండి విముక్తిపొందుటకు





# స్వయంసిద్ధ



12

వివాహంనాటి రాత్రి మాట్లాడుకున్నాక - మర్నీ ఈ విచిత్ర దంపతులు కలుసుకుని మాట్లాడుకునే అవకాశం రాదేమి. ఆ అవకాశం మర్నీ పూలపాన్సు నాటిరాత్రి లభించింది.

అంతఃపురంలో గోవిందుడి తల్లి నిద్రించిన భాగం వజరపువోసం యజమాని అక్షాంబిన పద్ధతిని అలంకరింపబడింది. తూర్పుదిశలో తొలిసారిగా ఈ అంతఃపురంలో అమరు పెట్టినప్పుడు ఈ భాగంలో కొద్ది కోజాలు మూత్రం ఉంది. లోకాంతరగతు. రాలైన తన సవరి స్వప్నంని తీర్చి వూర్చి యంత్రాంబి చెరిపెయ్యటానికి. ఆమె పట్టు పట్టి, అంతఃపురంలో మరొక వైపును ఆధునిక పద్ధతిని ఒక ప్రత్యేక భవనంగా తయారు చేయించుకుంది.

కూడా కోమండా పాడులెట్టిక భవనం - మర్నీ తీర్మానం కు బాగుచేయించబడి - చక్కని దీపాలతో కళకళలాడుతూ నూతన దంపతులకు అభ్యుదయాన్ని చేకూర్చేదిలా ఉంది. తనకు కేటాయించిన ఈ భవనంలోని విశ్వాల్లన్నీ మనసి దండి చాలా తృప్తి పడింది. కియన గృహంలో అమర్చబడిన మంచం, దానిమీది పరుపు, తలగడబూ, రుప్పట్టూ అన్నీ చాలా చక్కగా ఉన్నాయి. ఆ పక్కమీద ఒకటూ పూలు చిరిగిన్నాయి. గదిలో క్రింద విలువైన మారకీకపు తివాచీలు పరచబడ్డాయి. గోడల్ని చక్కని దిద్దెటలాలున్నాయి. నువ్వుని కడుగుగా గోడని చిరువత్సవోడి నీస లాడుతున్న ఒక సుందరాంగి తైలచిత్రియై వుంది. నువ్వులూ సుండునిమాస్తే - ఆ చిత్రియైలోని స్త్రీ ముఖం మందహాసంతో

అభ్యుగతులను ఆహ్వానిస్తాండా అనిపిస్తుంది. ఎక్కడా దొరకని రకరకాల పుష్పాలతో ఈ పడకగది చక్కగా అలంకరింపబడి ఉంది. కింద పరిచిఉన్న తివాచీలమీద అక్కడక్కడ చిన్నచిన్న వెండి పూల తొట్టలూ పూసకులు అమర్చబడ్డాయి.

కియనమందిరం ప్రక్కనే పుస్తకాగారం. పెద్దపెద్ద బీరునాలనిండా రకరకాల పుస్తకాలు... మగ్గనోక మేనా, మల్లూ మర్నీబూ. దానిప్రక్కనే డ్రాయింగ్ రూమ్. ఆ గది సోఫాలతో అలంకరింపబడింది. దాని కలువైపున టాయ్లెట్ రూమ్. రకరకాల విలాసవస్తువులతో సునాసన ద్రవ్యాలతో గదింతా పరిమళిస్తూ ఉంటుంది. దివిప్రక్కనే దంపతుల భోజన కాల... ఆ దాదామీద చక్కగా అమర్చిన పూలకుండ్లు క్రింద మనోహరమైన ఉద్యాన భవనం.

రాజాంతఃపురాల్లా - ఎవరికీ వారికి ప్రత్యేకమైన భవనాలంటాయని నవలలో చదివించి దండి. ఇక్కడికి తర్వాత కళలలో విషయాల కూడా యథార్థాలై ఉండొచ్చునని తోచించామేక. చక్కగా ముస్తాబయిన దంపతులతో పాటు చాలామంది స్త్రీలు చేరాకా పడకగదిలో. అక్కడ ఆచారం ప్రకారం జరిగవలసిన తింతులంతా చుగిసి నావా కైక్కుడా ఇంకా కదిలే భోగిణిలో ఉన్నట్లు కనపడలేదు. వసువు ముఖంలో రవంతి చిక్కుకు వ్యక్తం అవుతున్న దాన్ని వీళ్ళెవరూ గమనించి నట్టేలేదు. వసువు మాటలెన్నో వీరు శ్రద్ధాపూరించి, చెవులు దొరగించుకుని విను బోతు విన్నారు. కాని ఆమె వరుడితో ఎలా మాట్లాడుకుంటా ఇంతరిరకు ఎవరూ వివలేదు. అంతే అది విని, ఆ మనసు అని ఆసీసి.

కూడా తీర్పుకోటానికి అందరూ సభ తీర్చి కూచున్నారు. ఈ యింట్లో ఎం జరిగినా ముందకున దేన్నాడేది మృతాని నే. ఆమె ఆమాట కాస్తా ముఖానే ఆసీసింది. "ఇహ మీ రిద్దరూ రెండుమాటలు మాట్లాడుకుంటే విని వెళ్లిపోతాం మేము. ఈ ఉత్సవంకూడా మధురంగా సమాప్తమయినట్లవుతుంది" అన్నది మృతానిని...

వసువు సమాధాన మేరీ చెప్పలేదు. కాని ఈ యింట్లో ఎవరెం మాట్లాడినా - వాళ్ళిరుదులు ఎన్నడూ జవాబుచెప్పి యొరగనివాడు - ఆ సీరీహుకు, ఆ జవభరతుకు నవ్వుతూ మాట్లాడేవాడు. "అయితే మీ కింకా తెలియదన్నమాట! ఆనాటి రాత్రి మేం ఎన్నెన్ని సంగతులు మాట్లాడుకున్నామని? అబ్బో! చాలా చాలా మాట్లాడుకున్నాం. తైలవాద్దూ అలాగే కూర్చుని ఎన్నెన్ని మంచి మంచి కథలు..."

గోవిందుడలా మాట్లాడుతుంటే అందరి ముఖంలోనూ చలువైన మెరపు తీగలాంటి వత్స మెరిసింది. మృతానిని కూడా ముఖం పక్కకు తిప్పుకుని, వత్సకుని, "ఏమిటంటున్నావు వెంకటేశ్వరా? అన్ని సంగతులు మాట్లాడుకున్నారా ఆరోజానరాత్రి? కథలు కూడానా? ఓయిబ్బో...!" అంది.

గోవిందుడి ముఖమూ - కన్నా ఉత్సాహంతో మెరిసిపోయాయి. ఎంతో ఉత్సాహంతో "ఆ కథలు విన్నారంటే మీరంతా వెలిమిమోలేసుకు మాదాల్సిందే! నాలుగ్గిటిలో! భకే కథ - ఆ రాజామాకును విద్యావతి కథ - అది యెంత బావుందని! ఓహో!" అన్నాడు.

మృతానిని పరిహాసంగా - "ఆ కథ చెప్పండిన బావా? ఆదిదా?" నవ్వా?!

మూలం : మణిలాల వంద్యోపాధ్యాయ

అనువాదం : మదిపట్ల సూరి



గోవిందుడు సగర్వంగా "ఆ-వి-జే" అన్నాడు.

ఇంతసేపటి కిప్పుడు ఇద్దరి మాపులూ కలుసుకున్నాయి. వధువు ఆ సహిష్ణు భావంతో భర్తకేసి పడేపడే సాభిప్రాయంగా చూసింది. కాని ఆ మాటల ఉత్సాహంలో అతడు భార్య ముఖంకేసి చూసే అవకాశాన్ని కల్పించుకోలేదు. చూపులు కలియగానే వధువు చూపుల చురుకుతనానికి అతడి ఉత్సాహమంతా ఉక్కున ఎగిరి చక్కపోయింది. మరుక్షణంలోనే అతడు గొంతు తగ్గించుకుని, "బాబోయ్! నువ్వు కూడా చూపుల్లో బెదరకొడుతున్నావా?" అన్నాడు బాలికా...

గోవిందుని మాటలకు అక్కడున్న స్త్రీలంతా గొల్లన నవ్వారు. మృణాళిని వధువుకేసి చూసి, "అయితే పెళ్ళినాటి రాత్రి మా పెద్దబావ తెలివితేటలు ఎంతలో ఉన్నదీ పట్టి చూశావన్నమాట!" అన్నది. చండి ఆమె అడిగినదానికి తగినట్లు కొంచెం నూటిపాటిగా - "ఇంత గొప్ప విషయం నీబుద్ధి కేలా తట్టిందో తెలియకుండాఉండే!" అన్నది.

ఆమాట కొంచెం గుచ్చినట్లున్నా మృణాళిని ఆ భావాన్ని బయటపడకుండా - మామూలుగా మాట్లాడుతున్న భంగిమలోనే "ఆమాటల ధోరణి చెప్తుందిగా! మామూలుగా ఎప్పుడూ ఎంత గిల్లినా మాట్లాడకుండా నైబులు ఉండేవాడు - ఇవాళ తనకి తానే కల్పించుకుని మాట్లాడుతున్నాడు. ఇది నీచేతి చలనో, నీ స్వర్గ ప్రభావమో అంతుపట్టకుండా ఉంది" అన్నది.

చండి చిరునవ్వు నవ్వి, "మీ బావను మీరంతా కలిసి బుద్ధిపూర్వకంగా ఏ మాయ దండంతోనో స్వృశించి నిద్దరోయ్లు చేశారుగా! తర్వాత మాతాత్మగా ఓ శుభలగ్నాన ఏ స్వర్గదండం స్వర్గవల్లనో ఆ నిద్రమత్తు వదిలిపోయిందనుకో. అందులో నా తప్పు ఏముంది?" అన్నది.

చండిమాటలు ఒక్కక్షణం అందరినీ విస్తుబోయేట్లు చేశాయి. మృణాళిని ఆ మాటా ఈమాటా అని చండిని చిన్నపువ్వు దామని వచ్చిందనటం. కాని తనకే చెప్పమీద చెప్ప తగలటంతో ఆమెలో కాశివ్యం కరడుకట్టసాగింది. ఇంతమంది స్త్రీలయెదుట ఆమె తెల్లబోతుందా! అంచేత ఈసారి నోటికొచ్చిన మాటేదో గట్టిగానే అనేసింది: "తప్పుపట్టటం కాదిది, ఘనతను కట్టి పెట్టటమే! అకటావికటపు రాజుకు - అవ్యక్తపు ప్రధానిట!" కాని మా అక్క

వికటపు బావకి దొరికింది మాత్రం స్వర్గ వేదిలాంటి పెళ్ళాం.

వధువు వచ్చుతూ - "ఇంకమీదట నిజంగానే అనుకోని సంఘటనలు జరిగితే అందుకు నన్ను మాత్రం తప్పు పట్టాద్దు" అన్నది. మృణాళిని కేసారి సమాధానమేమీ తోచలేదు. ఆమె తరచున బయటినుంచి వచ్చింది సమాధానం. "మెదలకుండా ఊరుకున్నావేం మీనా? చెప్పలేకపోయావా? 'అలాంటి భయం ఇక్కడేం లేదు - నాటు నైద్యుడి కూతురు ఏం చేస్తుంది మహా చేస్తే ముందులేవయినా పెట్టి మనస్సు విరుస్తుందేమో అని'..."

బయటికి చూసి అందరూ విస్మితం అయినారు. నివారణుడు గుమ్మంలో నుంచుని ఉన్నాడు. అక్కడున్న స్త్రీలు కంగారుగా అవసరంనాలు సవరించుకున్నారు. చిన్న పోయిన మృణాళిని ముఖం ఉత్సాహంతో ఉజ్వలమైంది. ఆమె నివారణుడన్నమాటకు వత్తెనుయిస్తూ "మా చిన్నబావ అన్నమాట రైటే. జమీందారుల యంటి ఆడపడుచునే అయినట్లయితే నువ్వమాట అన్నా ఒప్పుతుంది" అన్నది.

చండి కంఠస్వరానికి అక్కడున్న వాళ్ళంతా చక్కితులయినారీసారి. ఆమె రోషంగా "మనమూ మనం మాట్లాడుకుంటున్న ఈ ప్రసంగంలోకి తండ్రుల్ని తాతల్ని తీసుకురావల్సిన అవసరంలేదు చెల్లీ!" అన్నది.

ముఖం కండగడ్డలా చేసుకుని మృణాళిని నివారణుడికేసి చూసింది. వాళ్ళిద్దరి కట్టా ఏం మాట్లాడుకున్నాయో యేమో, మరుక్షణంలో ఆమె నిర్మత్త్యంగా "తక్కువ వంశంలో పుట్టి, పెద్ద పెద్ద మాటలు మాట్లాడితే వంశాన్ని సరించి ఏదో ఓమాట అనక మానరు. తండ్రి చేతులు చూసి ఏవో రెండు మిరియాల మాత్రం లిచ్చేవాడయినప్పుడు - కూతురు పెద్ద మాటలు మాట్లాట్టం ఒప్పుదు" అన్నది.

ఆ మేనత్త మేనమామ దిడ్డల మర్యాద తెలియని ప్రవర్తనకి, కటువైన మాటలకి చండి చూపులు నిప్పులు క్రక్కాయి. ఆమె మృణాళిని ముఖమీద చూపులు నిలిపి, తాను అనే మాటలు నిష్కర్షగా అనేసింది. "మా నాన్న మాత్రం అమ్మకుని బ్రతికేవాడన్నమాట అక్షరాలా నిజమే. కాని అప్పుల్లో ముగ్ధులందరూ కూతుర్ని అమ్మకుని ఆయన వంశ గౌరవానికి భంగం కలిగించలేదు. ఆ దృష్టితో మానే అడుగులో తలయిన పెద్ద గంగాళం

కన్న నీకు నిలిచే చిన్నకుండు ఉత్తమమే వది కోదూ?"

తానెంత హాథంగా మాట్లాడినా, వధువు జవాబుతో ఇంత తీవ్రంగా ఆఘాతపరిచి, తనని తల వొంచుకునేట్లు చేసుంది అని మృణాళిని అనుకోలేదు. ఈ ఇంటికి వచ్చిన ఈ రెండు గోజుల్లోనే - ఈ వంశపు గుట్టు అంతా ఆమె తెలుసుకుందనికూడా తెలియదామెకి. ఆమె వివర్ణముఖాన్ని పైకెత్తి నివాళులడిగేసి నిస్సహాయురాలిలాగా చూసింది.

నివారణుడు ఇవాళ ఏమయినాసరే చండి తత్వం అసలెలాంటిదో తెల్పుకుందామనే లెక్కలోనే వచ్చాడు. ఆమె పితృ వంశాన్ని, వారి వృత్తిని ఎత్తిపొడిచి, ఆమెని విస్తుబోయేట్లుచేసి, తనకి మొదటి రోజున చేసిన అవమానానికి ప్రతికారం చెయ్యాలనే కసితో వచ్చాడతడు. కాని ఆ మాటమీద ఆమాటమీద తండ్రి ప్రసక్తి రాగానే - దానికి బదులుగా వధువు ప్రయోగించిన బాణం - దానికి లక్ష్యస్థానం ఏదైనదీ మృణాళినితోపాటు నివారణుడు కూడా క్రుణ్ణిలోనే గ్రహించాడు. మృణాళిని తెల్లబోయి నివారణుడికేసి గ్రుడ్లప్పు గించి చూడసాగింది. కాని వధువు కన్నరిచిన స్వర్గతో అతడి ధైర్యం దిగజారిపోయింది.

"నువ్వు యిత నిర్మత్త్యంగా అన్నమాట ఎవరికి తగిలేదీ తెలిసే అన్నావా?" అని గర్జించాడతడు.

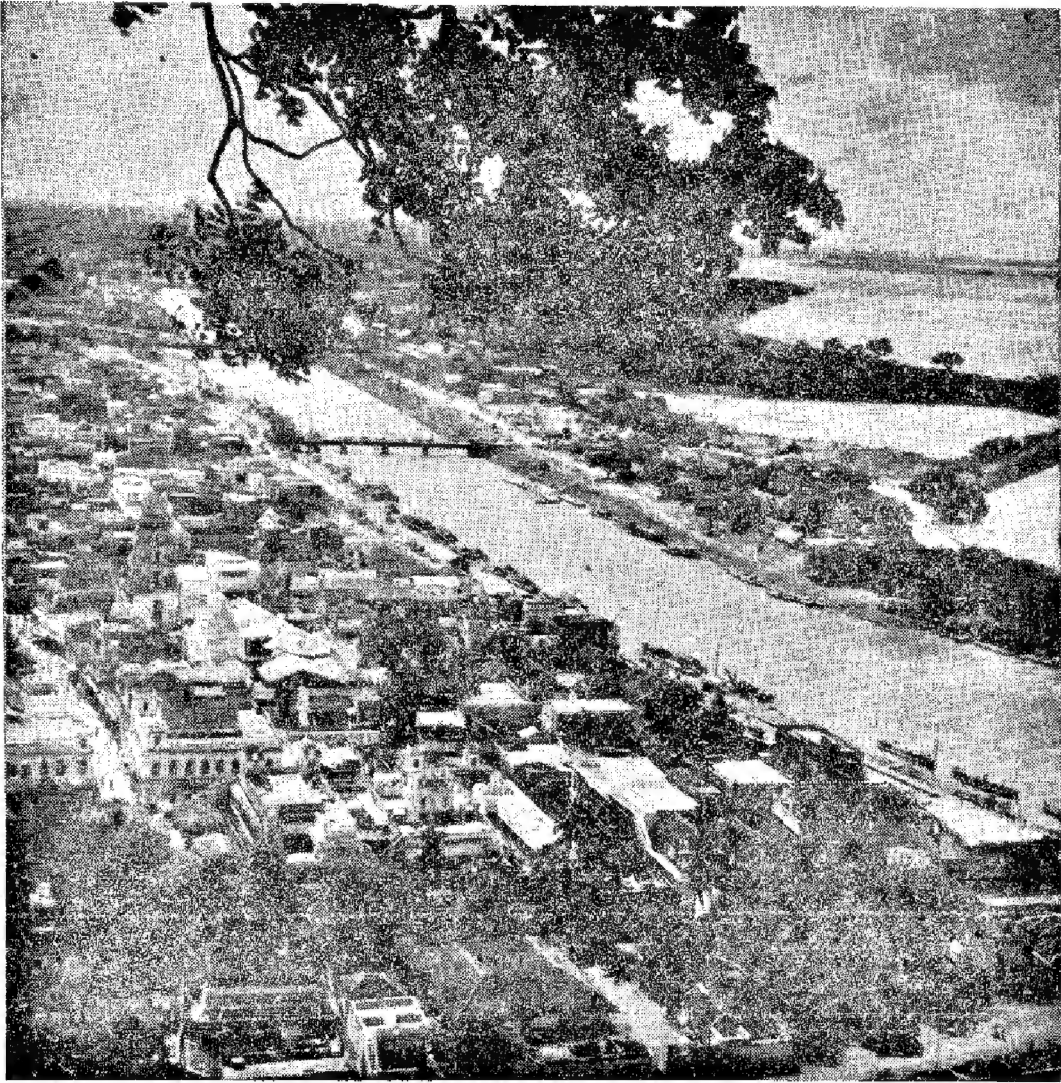
చండి ముఖం ప్రక్కకి తిప్పకొని, ఏ మాత్రం తొణక్కుండా "నేను ఎవర్ని పేరెత్తికాని, ఎవర్ని కించపరచాలనే ఉద్దేశంతోకాని అనలేదా మాట: కాని ఘరానావంశం ఘరానా వంశం అని గొంతుచించుకునే వారికి మాత్రం నేను చెప్పదలచింది - దీపం అడుగునే చీకటుంటుంది. ఘరానా వంశీయులే అనేక సందర్భాల్లో కూడని ఘనులుచేసి నలుగురినోళ్ళలోనూ పడతారు. కనుక వంశాన్ని సరించి గొప్పలు నెప్పకోటం చాలా పెద్ద పొరపాటు అంటున్నాను" అన్నది.

చండి మాటలు నివారణుడికి మరింత తిక్క ఎత్తించాయి. అతడిసారి గ్రుడ్లర్రేసి, తర్జునతో బెదిరిస్తూ "నువ్వు అన్నమాటను కప్పిపుచ్చుకో చూస్తున్నావు కాని, నీ ఆట లిక్కడ సాగవు. నేను చెప్తున్నాను. నువ్వు మా మాతామహుడై కించ

(30-వ పేజీ చూడండి)





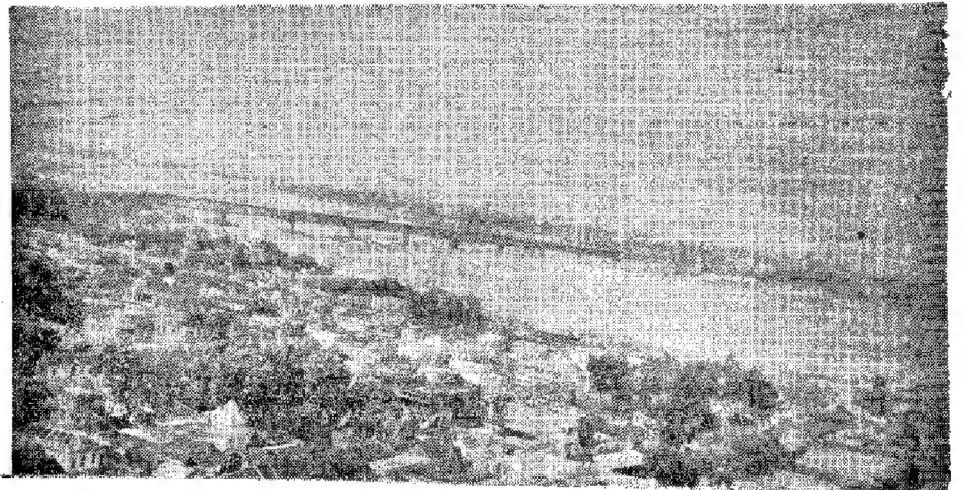


విజయవాడ పట్టణం

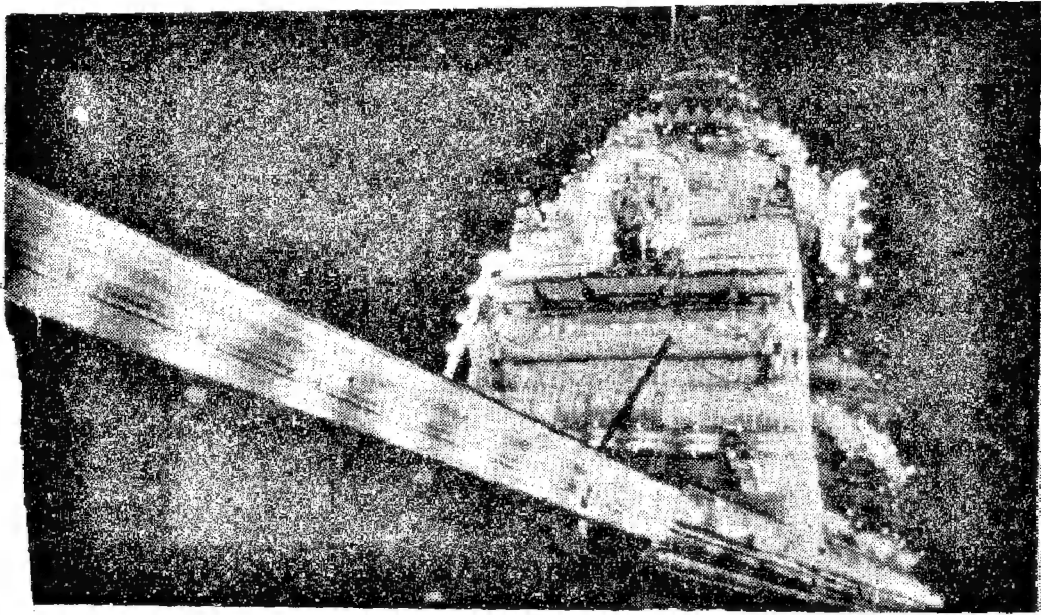
—ఫోటో : జై. ఆర్. కృష్ణమూర్తి.

దుర్గకొండనుండి విజయవాడ

—ఫోటో : గోవాడ సత్యారావు.



విజయవాడ

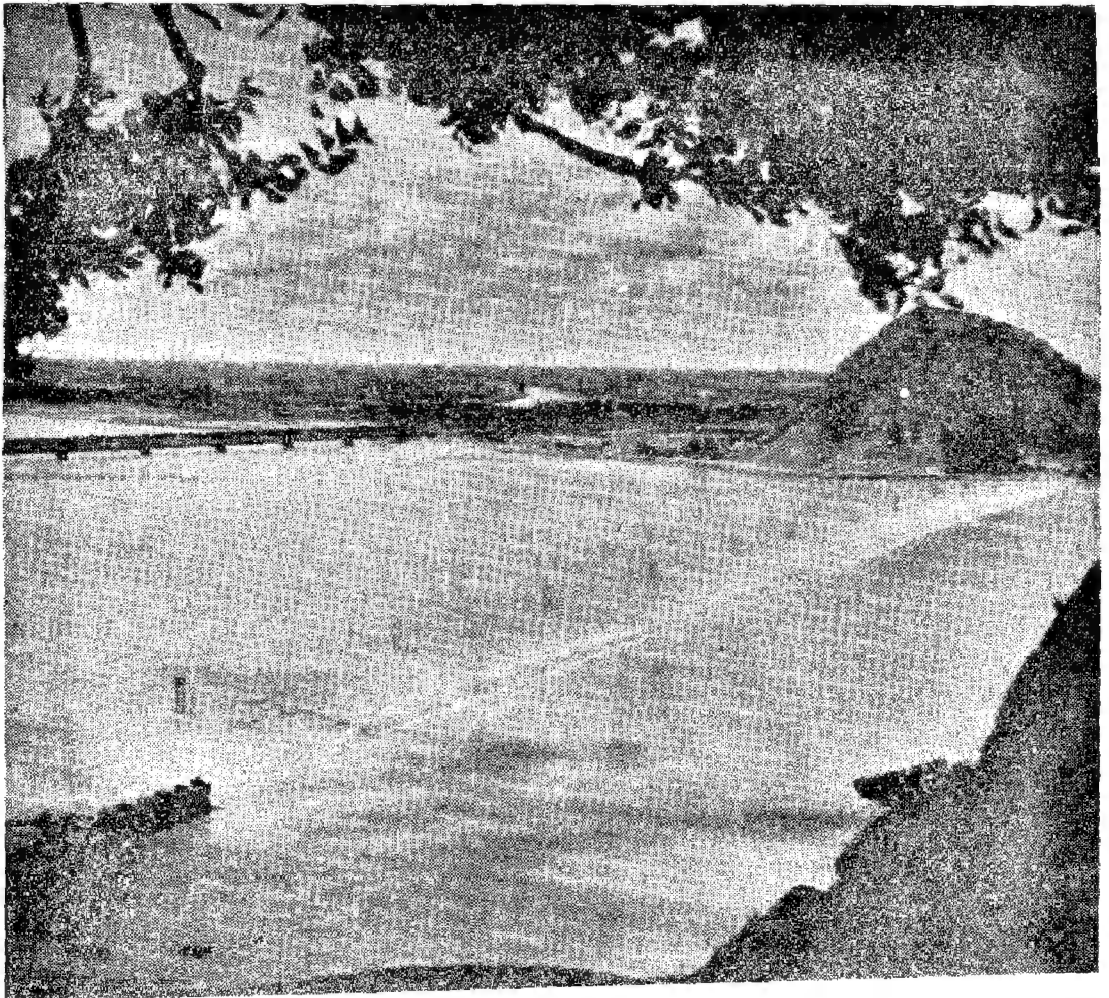


దుర్గ గుడి

కృష్ణానది అనకట్ట

—ఫోటో : టి. బాలసత్యనారాయణ.

—ఫోటో : వై. ఆర్. కృష్ణమూర్తి.



# స్వయం సిద్ధ

వరదలానికే అన్నా వీ మాట. అన్నావా? లేదా? అదే? అనలా? అని అరిచాడు.

నివారణుడి ఉరుములకు స్త్రీలంతా భయపడి చండి ముఖంకేసి చూశారు. ఆమె ముఖంలో మాత్రం భయవిహ్వం లేవీ కన్పించలేదు. ఆమె క్రితం సారిలాగానే ఈసారి కూడా అవిచలత కంతంతో - ఇంకొంచెం నిమ్మర్రగా - "నేను మీ మాతామహుని పేరెత్తి ఏమీ అనలేదు. ఆయన పేరెత్తించి మీరే కాని ఇప్పుడు చెపుతున్నాను. ఆయన నిజంగానే అలాంటి పని చేసి వున్నట్లయితే - ఆయన మనుమరాళ్ళూ మనుమలు అందుకు నిజంగా స్థిరపడటం భావ్యం" అన్నది.

"ఏమిటి? నువ్వు మాతాతగారు చేసిన దీనికి తప్పులు ఎంచేపాటిదానివా?"

"నా నాన్న చేసే వృత్తి సంగతి తీసుకొచ్చి ఆయన్ని కించపరిచే అధికారం మీ కెవరిచ్చాడు? అని నేనూ అడిగితే?"

"మీ నాన్న మా సంస్థానంలోని ప్రజల్లో ఒకడు. అతిద్వీగురించి విమర్శించే అధికారం కచ్చితంగా ఉంది మాకు."

"అయితే నా సమాధానం కూడా వినండి. 'నేనూ తనదు'నంటూ రాజావేషం వేసుకుని వచ్చేవాళ్లు చేసే అన్యాయాల్ని ఖండించటానికి నాకూ హక్కుంది..."

ఇంతలో మృణాలిని నివారణుడి చెయ్యిపట్టుకుని గట్టిగా లాగుతూ "ఊరుకో బావా! ఇంక రగడ పెంచి లాభంలేదు. ఈ నిడతో మాట్లాడి నెగలేవు నువ్వు" అని మొక్కుకుంది.

నివారణుడు కోపంతో ఊడిపోతున్నాడు. వధువుకి ఘాతైన సమాధానం చెపుదామనుకుంటే అతడి మాటల తూణీరం ఖాళీ అయింది. అంచేత అతడేదామాటల బాటలోంచి కొంచెం పెడలిగిరి "నీకంత అహంకారమయితే సహించి ఊరుకోమేము. ఆరోజునా ఇలాగే నన్ను అందరి యెదుటా గాడిదన్నావు" అన్నాడు.

చండి మొదలకుండా ఊరుకుంది. ఈ మాటకు సమాధానం ఏమీ చెప్పలేదు. కాని ఆ గదిలో ఉన్నవారి వందరినీ చీకెత్తుకొచ్చేస్తూ ఆమాటకు గోవిందుడు సమాధానం ఇచ్చాడు. "గాడిద అని ఎందుకు అనకూడదురా? అన్నని పట్టుకుని వెంగళిప్పుని అల్లరి పెట్టివచ్చాడివి, వదిలగాని మేలిముసుగు పట్టుకుని లాగబోయినవాడివి, విగ్రహా కేలు పెనుకూ ఇక్కడ చేరినప్పుడు క్షయిస్తున్నావు"

చెవులు చిలులుపడేట్లు చేసున్న వాడిని - నువ్వు గాడిదవికాక ఎవరిని మరి?"

చండి ఉజ్వల దృష్టితో భర్తముఖం కేసి చూసింది. నివారణుడు - మృణాలిని మళ్ళీ ఒకరిమొహా లోకరు చూసుకున్నాడు. "నోయా నాయీలేని పిచ్చాడు కూడా చిలక పలుకులు పలకటం నేర్చుకున్నాడేలే ఉండే. చచ్చాం. నోరు మూచేదడిగా లేస్తోందీ! నెత్తిన పనుపుగింజలు చడ్డప్పటి నుంచీ వీవున తెత్తం పడటంలేదుగా! ఈ విసురంతా అందుకే నేనలే ఉంది." అన్నాడు నివారణుడు ఎకసక్కంగా.

గోవిందుడి నోటితాళం ఊడింది దివ్య. నివారణుడి మాటలకు ఇవారే వెంటనే నిర్భయంగా జవాబిచ్చారు. "నిన్ను గాడిద అనటంలో తప్పులేదు. ఇంతమంది ఆడ వాళ్ళు నువ్వు నిలబడి నువ్వే చెప్పావుగా 'అన్ననికొట్టే ఘనుడి'నని! నువ్వు గాడిదవే! కచ్చితంగా గాడిదవే! 'గాడిద తల' బుట్టబొమ్మ ఒకటి నీ మొహానికి తగిలిస్తే నీకు తగిలించుం దనిపిస్తోంది. మేమంతా నీ చెనకాల 'గాడిద గాడిద' అంటూ చప్పట్లు చదుస్తూ నీలి చేస్తాం."

చండి గోవిందుడి ముఖంకేసి తీవ్రంగా చూసింది. మళ్ళీ భార్యాభర్త లిద్దరిమాపులు కలియగానే గోవిందుడి ఉత్సాహం కాస్తా దిగజారిపోయింది. తాను కూడా గాడిదలాగా అరుస్తూ తప్పుచేగాను కాబోలనిపించింది దిటిడి. మనస్సులోని ఉత్సాహాన్ని అణచుకుని, చటుక్కున మాట్లాడటంకూడా ఆచేశాడు.

కాని నివారణుడి ఉత్సాహం మాత్రం రచ్చిపోయింది. ఇప్పటివరకూ అతడు అన్న గారిని కొనిస్తూనే వచ్చాడు. అలాంటి వాడివారే పెళ్ళిం కొంగు పట్టుకుని వేలాడుతూ అందరియెదుటా పోలేవచేస్తాడా! అతడి కళ్లు రెండూ అహంకారాన్ని చిందుతున్నాయి. వధువుమీద అతడి! వచ్చిన కోపమంతా గోవిందుడిమీద చూపిస్తూ "ఇవారే నీ చెవులు రెండూ మెలిపెట్టి ఈగడిలోనే నీమీద ఎక్కి కూచుని స్వారీ చేస్తూ రాన్కెలో ఎరుసుకున్నావో!" అన్నాడు.

అతడిమాటలకి చండి ఒళ్లు మండిపోయింది. కాని ఆ కోపమంతా వెళ్ళకక్కడండా, పైకి చిరునవ్వువేసి - "స్వామీ

చెయ్యటానికి సరియైన చోటు మేదానం - ఇది మేదానం కాదన్న సంగతి నురుగులుండి. ఇక్కడికి వచ్చిన గారవనీయలైన గృహిణులంతా - మీ ప్రవర్తనానైన కళవళపడుతున్నారూ. సభ్యత, మర్యాద నేర్చుకుని కాని స్త్రీలతో మాట్లాడకూడదన్న విచేదనయినా లేదు మీకు" అన్నది. నివారణుడు ముఖం మార్చుకుని, "నువ్వు ఆడదానివి, పెళ్ళిమాతురివి అయిపోయావు కాని లేకపోతేనా? -" అంటూ రంకెలు వెయ్యసాగాడు. ఆమె కంఠస్వరాన్ని సరళంగా మార్చుకుని, పరిహాసభారణిలో - "ఏంచేస్తా? నావీపుమీదకూడా బెత్తాలు విరగకొట్టే వాడివనుకుంటా. ఆరోజున నిన్ను 'గాడిద' అని అన్నాను కాని, ఇవారే నీ ప్రవర్తనమే నిన్ను అలా అనటం గాడిదమకూడా అవమానపరచటమే అని పిస్తోంది" అన్నది.

ఇంతలో మృణాలిని విడుపుగొంతుతో "ఏమిటి బావా! నువ్విక్కడ ఇలాగే నిలబడి ఆమె మాటల వన్నిటిని సహించావా? ఇంక నిన్నిక్కడ ఒక్కక్షణం ఉండనివ్వను - ఏమయినాసరే ... ఊర. పద. వెళ్లి ఇక్కడినుంచి ..." అంటూ విలవిలలాడింది. నివారణుడు వధువుకేసి తీక్షణంగా చూస్తూ "నీకిదంతా ఏం చూసుకున్న అహంకారమా - తెలిసిపోయింది. కాని నేను చెపుతున్నా - నీ గర్వం అణచితిరుతాను. ఇప్పుడింత కొమ్మోక్కి కూచున్నదానివి రేపే వచ్చి కాళ్ళమీద పడతావ్. అ. ఇక్కడే రెవరవన్నారో వాళ్ళందరి పేర్లూ నువ్వు రాసుకోమీనా! వీళ్ళంతా నాన్నగారిదగ్గర పాక్ష్యం ఇవ్వాలి" అన్నాడు.

చండి వత్తుతూ ద్వారంకేసి చూస్తూ "ముల్లా పరుగు మసీదుదాకానే! కాని మీ బావకి ఈ సలహా మంచి యెందుకొచ్చావు కాదు మృణాలి!" అన్నది.

మృణాలిని ముఖం ముడుచుకుని, "ముల్లాని యెరుగను ఆ మసీదుని యెరుగను. కాని తొందరపడకు. కళ్ళ కళ్ళతో కాళ్ళపారాటి కరిగిపోతుంటే అప్పుడు తెలిసేవనుంది" అన్నది.

చండి చప్పనవచ్చి ఒక చెయ్యి మృణాలిని బుజంమీదవేసి, రెండో చేత్తో ఆమె నోరు మూస్తూ పరిహాస భారణిలోనే - "కాస్త చయ్యించి నోరు వారకమ్మ! నోరు వారకు. ఇవారే చూ పూలపానువు రాత్రి. పరిహాసాలు తప్ప మరొకమాట అనటం పాపం! కనుక కొంచెం సావధానంగా ఉండు" అన్నది.





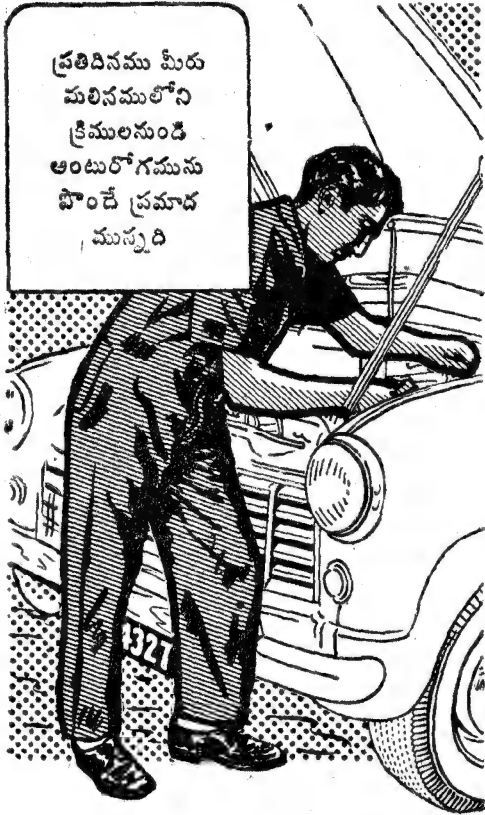
మృత్యువుని తీరేరమంతా కొయ్యబారిపో  
యింది. మేలె అటూ యిటూ లిప్పలేకపో  
యింది. నోగించి మాట పెకల్చుకోలేక  
పోయింది. బిహ్యుతో స్వర్ణ సోకెనట్లు  
మొహం వేలవేసుకుని చిండ్లకేసి చూడసా

గింది. ఒక్క నిమిషం అగూక చండి ఆమె  
బుజుంమిదినుంచి చెయ్యి తీసి, ఆమెకి బియ్యం  
కలిగించింది. తర్వాత అక్కడి స్త్రీకేసి  
చూస్తూ "మీరు అబ్బతో వెళ్ళి మీ పేర్లు  
ఇవ్వండి. రెపు మీ కందరికీ సమను

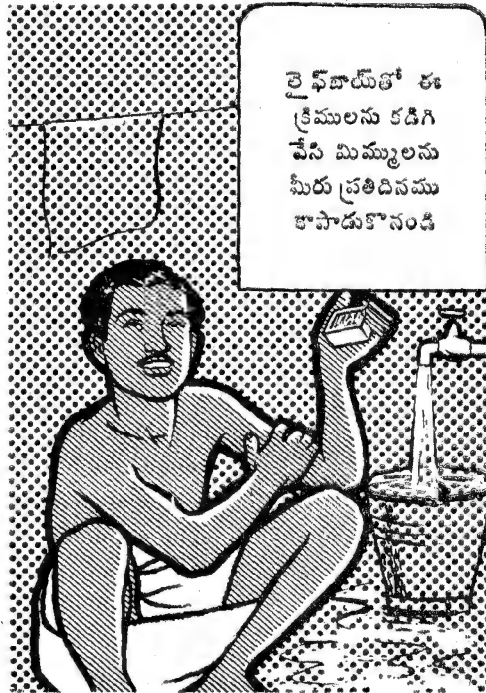
భాస్తాయి" అన్నది.

ఆ స్త్రీగూ ఒకామె "మేనుతా మీ  
పక్షమే కావాలంటే ఇప్పుడే వీరినందరినీ  
కదిలించి చూపండి" అన్నది.

"మరిచి మిమ్మల్నందరినీ పాక్ష్యం చేసు



ప్రతిదినము మీరు  
మలినములోని  
క్రిములనుండి  
అంటురోగమును  
పొందే ప్రమాద  
మున్నది



లైఫ్ బాయ్ తో ఈ  
క్రిములను రడిగి  
వేసి మిమ్మలను  
మీరు ప్రతిదినము  
కాపాడుకొనండి

లైఫ్ బాయ్  
సబ్బు

ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి  
మిమ్మలను కాపాడును



లైఫ్ బాయ్ యొక్క  
"రక్షక సురగ" మీ  
ఆరోగ్యమును  
కాపాడును



ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

L. 245-X52 TL



# స్వయం సిద్ధ



కుంటానని చెప్పివెళ్ళాడు, విశలేదూ? మీరు అతడి తరపునే సాక్ష్యం యివ్వండి. నా సాక్ష్యం ఏదో నాకుంది" అన్నది యిది.

మృత్యువారి ఇప్పటికీ నుక్కరిప్పకుని - "ఈమే నా మేడమీద చెయ్యి వేసింది. నా కోరు నొక్కేసింది. మీరంతా చూడండి! మీరంతా ఈ సంగతి జమించారు గారెద్దగర చెప్పారీ" అన్నది.

అక్కడి స్త్రీలంతా మనస్సుల్లో నొచ్చుకున్నాయి. కొందరు "పూలపానువు నాటి రాత్రి గదిలోకి వచ్చి ఇంత అసహ్యంగా ప్రవర్తించారేమిటి?" అంటూ అసహ్యించుకున్నారు.

స్త్రీలు రణగొణ ధ్వని చేసుకుంటూ మృత్యువారితో సహా అందరూ వెళ్ళిపోయారు. చండి కిపట్టి! విముక్తి లభించింది.

## 13

అందరూ వెళ్ళిపోయిన ఒక మిణానికి చండి కూడా ఆ గదిలోంచి బయటికి వచ్చింది. ఈ భవనం వాకిలిముందు యిద్దరు పరిచారికలు కూచుని కూతువే కునికిపాట్లు పడుతున్నారు. ఈమెని చూడగానే వాళ్ళు చిట్టకున్న నేచి నింబడి "ఏమి కావాలి అమ్మగారూ?" అని అడిగాడు.

"ఏమీ అట్లాగైదు. ఇంక మీరుపోయి నిద్దవాండి" అన్నది చండి. వాళ్ళు విస్తుపోయి ఆమెకేసి చూస్తూ "రాత్రి ఒకవేళ ఏదైనా అవసరమైతే మేము రాత్రి అంతా వింతుప్రకారం మేలుకుని ఉండాలి ఇక్కడ. ఒకరం కానేవు నిద్దవోలే ఇంకొకరం మేలుకుంటాము" అన్నారు.

మిణా రాత్రి తెల్లవారు ఇక్కడ పడిఉండారని అననరం లేదు. ఏదైనా అవసరంవస్తే అది నేనే సరుబాటు చేసుకోగలను. నేనేం అనిటిదాన్ని కాను. వెళ్ళింది మీరు."

వాళ్ళు తెల్లవోమీ అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయారు. చండి స్వయంగా తలుపులు వేసి, తన గదిలోకి తిరిగివచ్చింది. గోవిందుడు మంచంమీదనే కూచుని ఉన్నాడు. తనవు మెల్లిగా అతడి యెడటికివచ్చి, చిగు నవుతో అతడి ముఖంకేసి చూసింది. గోవిందుడి పుటిచాకా - తా నివార ఇన్ని మూటలు చూడటం తప్ప - ఒప్పా అని అలోచిస్తూ కూచున్నాడు

చండి తనకేసి కొంతగా చూడటంతో, ధైర్యంవేసి ఎలాగైనా ఆమెవడికి తన సందేహం తీర్చుకోవాలని ఆచుర్తా పడ నాగాడు. కొంచెం ముందుకు వంగి ఎంతో ఆసక్తితో - "నువ్వే చెప్ప - నే నివార ఇన్ని మూటలు చూడటం తప్పచేసినట్లా - లేక చుంచినా చేసినట్లా?" అని అడిగాడు.

"మీరు చేసింది మంచి అవునో కాదో మీరే ఆలోచించుకుని తెలుసుకోలేరా?" అని గంభీరంగా జవాబు ఇచ్చింది చండి.

గోవిందుడు నిరుత్తరుడై చండిముఖం కేసి చూస్తూ ఊరుకున్నాడు. అతడిచూస దృష్టిమాత్రం "నేనా మాత్రం తెలుసుకోగలిగితే నిన్నుందుకు అడుగుతాను?" అన్న భావాన్ని బ్యక్తం చేస్తున్నట్లుంది.

తనవు భర్తముఖభంగిమకేసి ఒరగా చూస్తూ "పెళ్లివాటి రాత్రి సంగతి ఎవరు చెప్పరున్నారు విమ్మరికి? వచ్చిన మేం టాల్లింతా అలా వేళాకోళాలు పట్టిస్తున్నా మీరు గ్రహించలేదా?" అని అడిగింది.

"ఒకవో! అందుకే నా నువు అప్పుడే కళ్ళతో గద్దించావో? కాని ఆమూటలు ఎవరితో చెప్పకూడదని నువు నాతో చెప్పలేదుగా! నువు ఆమూట చెప్పిఉన్నట్లుంటే నేనసలు చెప్పేవాణ్ణి కాను. ఇంకెప్పుడూ చెప్పను."

"మనస్సులో ఉన్న విషయాలన్నీ పైకి చెప్పకూడదు. భార్యభర్త రిద్దరూ చెప్పకున్న మూటలు బయట వాళ్ళు తెలిసి పడనియకూడదు. ఇవానుంచి మీరు నేను చెప్పినమూటలు ఎవరితోనూ చెప్పకూడదు. మీ మనస్సులోనే దాచుకోవాలి. తెలిసిందా?"

"తెలిసింది - తెలిసింది. పెళ్లాం చెప్పిన మూటలు ఎవరికీ చెప్పకూడదు. అలా చెప్పటం తప్పు. ఇంక నే నెవ్వరికీ ఎప్పుడూ చెప్పను."

"ఏదైతేసంగతిరకు చెప్పకుండా ఉండటమే మంచిది. ఏదైనా చెప్పకలసివస్తే వెనకాముందూ ఆలోచించుకుని మరీ చెప్పాలి. ఇవాళ మీ రన్నకూటల్లో ఒక్కదానికీ మాత్రం నాకు చాలా సంతోషం వేసింది."

"సంతోషమూ? నిజమే? వావో! భలే!"

"కాని ఏమూట అని అడగలేదా?"

"చెప్ప - చెప్ప - నువు మంచిదానివి - చెప్ప."

"మీ తమ్ముడు 'గాడిద' ప్రసక్తి తీసుకొచ్చినప్పుడు మీరు చెప్పిన జవాబు... భలే జవాబు చెప్పారు"

"చెప్పనూ! అప్పు డెంత కోపంవచ్చిందనీ నాకు!"

"అయితే మీకూ కోపం అనేది వస్తూ ఉంటుందన్న మాట!"

"ఇదివరకు వచ్చేదికాదు. కాని ఇప్పుడు వస్తోంది. నిన్నేవరైనా ఏమైనా అంటే ఇలాకే కోపంవస్తుంది. ఆ కోపంలో ఏం చేసేవాడినో తెలియదు నా కిప్పుడు. కౌని నువు మళ్ళీ కళ్ళెరచేసి చూడవుగా!"

"మీరు తెలివితక్కువ వాళ్ళలాగా మరీ గొడవచెయ్యసాగారు. అడవాళ్ళ యెదట అలా వచ్చుంటు చదుస్తూ అరచటం మొదలెడితే విమ్మరికి తప్పుపడతారు."

"సరే అయితే ఇవా నే నెప్పుడూ అడవాళ్ళ యెదట బిగ్గరగా చూడటం"

"ఇవాళ మన పూలపానువు - తెలుసుగా?"

"అది కూడా తెలియదంటావా? ఇన్ని పూలూ - ఇంత చూడండి!"

"సరే కానీ? ఈ పెద్ద ఫాటో ఎవరిది? మీ అమ్మగారిదా?"

"అలా ఆ అవిడే మా అమ్మ!"

"మీ కానిడ నురు ఉన్నారా?"

"అలా నురువుంటుంది? మా అమ్మ చనిపోయేవాటికి నేను మరీ చిన్నవాణిగా"

"ఈ గదిలో ఉన్న ఫాటో లన్నిటికీ ఇవాళ పూలండ లేకాను. ఈ ఒక్క ఫాటోకి మాత్రం వెయ్యలేను. ఎం చేత వెయ్యలేదో తెలుసా?"

"నాకేం తెలుసు? బహుశా మరచిపోయారేమో!"

"కాని వాళ్ళ చేసిన పొరపాటును మనం చక్కదిద్దాలి. ఇంట్లో దండెలకేం కొగువలేదినవార. మీరు లేచి వెళ్ళి ఒకదంక తీసుకొచ్చి మీ అమ్మగారి ఫాటోకి మీరే స్వయంగా వెయ్యండి."

గోవిందుడు మంత్రముగ్ధుడిలాగా మంచం మీదినుంచి లేచాడు. ఇవాళ గదిలో ఎక్కడ పడితే అక్కడ కావాలివన్నీ దండెలున్నాయి. వాటిల్లో ప్రశస్తమైనదండ ఒకటి చండివెరితీసుకొచ్చి భర్త చేతికిచ్చింది. భర్త గదిలోంచి తానే ఒక మర్రి తీస్తూ కొచ్చి ఆ ఫాటోకున్న గోడదగ్గరగా వేసింది. గోవిందుడు ఆ మర్రిమీద యెక్కి తల్లి ఫాటోకి ఆ పూలండ వేశాడు.

చండి ఆ మర్రి ప్రక్కకువెట్టి, భర్త



\_\_\_\_\_

సంభాషించేటప్పుడు ఎవరుత్యక్తి వివిధ  
మైన ప్రసంగము చేసివా శబ్దగా అలీలించ







# ప్రసంగకౌశలము



టము మర్యాదలక్షణము. ఆ ప్రసంగవిషయములను యిచ్చము కాకపోతే వారితో వికీర్ణించుకుంటూ ఉండవచ్చు - గాని అప్పటికప్పుడే ముఖము చిటిచి - కళ్లెరచేయుట అసభ్యత్వక్రిందికి వస్తుంది. ఎదటి వ్యక్తి చెప్పదలచినదంతా చెప్పనివ్వాలి - అనంతా నిదానముగా - ఒకటితో వినాలి. ఆవిసలమువల్ల తన అభిప్రాయాలను ఘనముగా వింటున్నారనో. తనతో వికీర్ణించుతారన్న భావమొకలుగుతుంది దానితో క్రోధమొదల ఎక్కడలేని ధర్మగౌరవాలు కలుగుతాయి.

ఎదటివ్యక్తి సంభాషించిన దానిలో క్రోధ వికీర్ణించిన విషయాలు అంశాలు ఉన్నప్పుడు వాటిని వ్యక్తపరిచే మెలకువలు కొన్ని ఉన్నాయి. “మీరు చెప్పినదింతా వాస్తవము - చాలా చక్కగా చెప్పారు. ఈ అంశాలు ఎందరికి తోస్తాయి కనుక?” అని ప్రారంభించి, తరువాత తనకు సంబంధించిన అంశాలను ఎత్తి వాటికి ప్రస్తావనను గురించి మూడవ ప్రాయముగా ప్రారంభించి, క్రమముగా తన అభిప్రాయాలను ఏకరువు పెట్టే తన మాటతో ఎదటివ్యక్తి వికీర్ణించే అవకాశాలున్నాయి.

ఎదటి వ్యక్తిని ఆకర్షించటానికి కొన్ని అంశాలు నిరంతరము జ్ఞప్తిలో ఉంచుకోవలసినవి ఉన్నాయి. ఇతరుల మాటలలో గాని - వేషములో గాని భావములో గాని దోషము తెన్నుకొనడం; విమర్శించుకొనడం. ఇతరుల నాకర్షించి వాళ్లచేత మన్నన పొందవలెనంటే సంభాషించేటప్పుడు ఆత్మ ప్రశంసను కాస్త పక్కన పెట్టి ఎదటివారికి ప్రాధాన్యత నివ్వవలసి ఉంటుంది.

సంభాషణ ప్రారంభించటమే స్నేహపూర్వకముగా క్షితితో ప్రారంభించాలి. ఎదటివారు కూడా విద్యాసంస్కారము గౌరవమర్యాదలు కలవారన్న సద్భావముతో ప్రసంగము సాగనివ్వాలి. సంభాషణలో ఆప్యాయత చాలా ముఖ్యము. దీనిలో కొన్ని పాళ్లు గుర్తి ఉండటము కూడా కొరతగినది. ఈ గుర్తి మోతాదు మీరవంటా జాగ్రత్త వహించాలి. అతి తీసిలో ఉన్న గుణమే అతిగా ముతించటమువల్ల కూడా కలుగుతుంది. ఎదటి వ్యక్తిలో కనబడుతున్న ఏ కొద్దిగుణాల వియనా తనమాత్రముగా ముందు గుర్తించుతూ అభినందించుతూ సంభాషణ ప్రారం

భించాలి. పొగడ్తలో కూడా గమనించవలసిన వాటికే అంశాలున్నాయి. వాస్తవికతకు దగ్గరగా ఉండాలిగాని మేర చాలాకూడదు. నల్లగా ఉన్న వ్యక్తిని పట్టుకొని “మీది పసిమిచాయ” అంటే ఎదటి వ్యక్తి మనసు ఆ మాటకు ఉచ్చాసకంపంగా ముగుక్కు మంటుంది. నలుపులోని నాణ్యమును గురించి ప్రసంగించితే వ్యవహారము తెలిసికొట్టుకుంటా మనసుకు ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తుంది.

ఎవలవ్యక్తిని గురించి ఏ విషయమైనా తెలుసుకోవాలంటే మూటిగా ప్రశ్నించటము అమర్యాద క్రిందికి వస్తుంది. మాట వరుసకు ఈకాలములో మగవాని సంపాదన గురించి గాని, స్త్రీ వయసుగురించి గాని ప్రశ్నించటము నేటి అసభ్యత్వలక్షణాలలో చేరినవలెనంటాము. ఈ సందర్భములో ఆ విషయాలను గురించి తెలుసుకోవలెమకుంటే యీకాభిరామాద్యము ప్రసంగించుతూ ఆ విషయాలలో అప్పడప్పుడు ఆవ్యక్తిని కదలించుతూ ఉండాలి. ఈ కాలపు పోకడలు. వార్తలు వింటున్న వ్యక్తి. స్త్రీత్రనుగుణం గురించిన కైపుగోమనము కోరే విషయాలను బయటపెట్టే అవకాశాలు ఉన్నాయి వేమాన్ని బట్టి ఉని కిబట్టి కొంతవరకూ ఉహించినా - నికరముగా తెలుసుకోవలెమకుంటే “మీరు యింకా కొరుగొనకుండా మూలాగ బస్సులలో తిరుగుతున్నారే?” అని ఒక్కమాట విసిరితే సరి. “ఎదటివారికంటే తాను గొప్పకదా” అని ఉబ్బి తబ్బిబ్బయి ఉన్న సంగతి కాస్తా బయటపెట్టనివాళ్లు అయ్యారు.

మాట్లాడేతీరులో గమనించవలసిన ముఖ్యాంశాలు చాలా ఉన్నాయి. ఈ మాతౌల్యాన్ని అందరిదగ్గరూ ఒకే విధానం ఉపయోగపడవు. ఎదటి వ్యక్తికి తనకూ మధ్య ఉన్న సంబంధబాంధవ్యాలనుబట్టి మారుతూ ఉంటాయి. అపరిచితులతో అంటి ముట్టకుండా ప్రసంగించిగాని, కళ్లు మూసుకుని కాస్త పొగడిగాని, మనసు నాకర్షించటము వేరు. ఒక్కొక్కసారి వ్యక్తికి రద్దు గెలవటములో ఉన్న సౌలభ్యము ఇంట కనబడదు.

అడ్డాలలో పెరిగిన కుమారుడు యువకుడే - కుటుంబీకు డవుతున్నాడనిగాని - అతడి జీవితములో అనేక యితరవిషయాలు ప్రధానము లవుతున్నాయనిగాని ఏ తల్లి పామాన్యముగా అంగీకరించదు. పరాయి

పిల్లవచ్చి తనకూ తన ఉదయనికీ కౌటుండా చేసేందని అపోహపడుతుంది. లోకము శుద్ధియై తననుంచి తన కొడుకును వేరు చేస్తున్నాడనియును చెడగొట్టుకుంటుంది. సంఘములో ఈ సాదకు ఎరఅయేది కోడలు. ఈ సందర్భములో కొడుకు జాగ్రత్త వహించి, మాటలలో క్రియలలో తల్లికి ప్రాధాన్యమిచ్చి ఆ వెనుక ఏ భాగవతిమాడేనా గుభిస్తాడు. దీనిని పాటించక బోవలముచేతనే కిన్నెర (కీ విశ్వవాధ విరిచితిము) ధర్మకు ఆ పాటు తచ్చాయు. తనను స్వర్గ సీమ దాకా త్రప్పి తీసుకొనివచ్చే అర్ధాంగి అత్త బాధల కోర్కలేక అపవృత్త పగుగల్గి ఆవేదన ధర్మమకోలేక వాగ్దోషమొనరించునను విప్పి ఒక తియ్యటి మాట ఇటు భార్యతో గాని అటు తల్లితో గాని మాట్లాడి యెరుగని అమాయకుడు. చివరకు శిలగా మారిపోవలసి వచ్చినది.

అప్పుడప్పుడు పరస్పర సాదృశ్యములతో రాణి స్నే - తోడ్పల్లభు పరస్పర వ్యత్యాసాలతో రాణిస్తాడు. తోటికోడల్లా ఇంటి. ఈ కూటాలలో పరాయివారు మంచిమాటలతో మెలగటము చాలా కష్టము. వెనకటికి ఒకరు రాజుగారి పెద్దభార్య చాలా మంచిదన్నాడట. ఆ తిరువాతి అతిదాగినా ఆమాటయొక్క అర్థము అంతటితో ఆగకపోయింది. ఇటువంటి కష్టాలు ఈ వలకుములో అనేకము ఎదురవుతాయి. సంబంధముమాస్తే అతి సన్నిహితముగా ఉంటుంది. కాని వ్యక్తికి వ్యక్తికి మధ్య చాలారాని వారిగులుంటాయి. పరాయి వ్యక్తి ఆ కూటములో ఒకరిని గురించి మరొకరిదగ్గర చెప్పకూడదు. ఎంత మంచి అభిప్రాయముతో మెలగినా - అంటి ముట్టనన్న ప్రసంగించినా - వ్యవహారము తెలిసికొలుతునే ఉంటుంది.

ఇద్దరు తోడ్పల్లభు ఒక ఊళ్లో ఉండటము తలస్థించింది. ఇద్దరూ ఘనవైద్యులే. ఇద్దరూ పరోపకారులూ సచ్చాసయులు. ఒకసారి వాళ్ల బంధువు వైద్యును చేయించుకోవలసివచ్చి ఆ ఊరు వచ్చాడు. మొదట ఒకాయనదగ్గరికి వెళ్లగా ఆయన ఊళ్లో తేరిన తెలిసి రెండవ ఆయనదగ్గరికి వెళ్ళాడు. అతడు చాలా ఆదరముతో పలకరించి వైద్య మారంభించాడు. ఆ బంధువు మరునాడు మాటలధోరణిలో మొదట తాను ఆయనకి వెళ్లటము అక్కడినుంచి ఇక్కడికి రావటాన్ని గురించి ప్రసంగిస్తూ “నాకు ఇద్దరూ సమానులే” అన్నాడు. అట్లా చెప్పటములో ఇద్దరియేడల తన కన్న సముభావాన్ని అతడు మెచ్చుకుంటాడని ఆ



కున్నాడు. దానితో ఆ పైద్యుడు "అయన లేకపోవడం నా యింటికి వచ్చారు గాని ముందు రాలేదుగా!" అని నిర్లక్ష్యముగా ప్రవర్తించాడట.

'అది లేదు - ఇది లేదు' అని అ సమాసము గొణిగే భార్యల పొరు పడలేక కొందరు ధర్మలు ఇంటి పెత్తనము డబ్బు భార్యలకు యిస్తూఉంటారు. ఆ పెత్తందారి తనములో ఏమి మాహాత్మ్యము ఉన్నదో - అదివరకూ లేని హోదా కొత్తగా వచ్చి నట్లు భావించి తమ యాజమాన్యములో ఏది లేకపోయినా సరిపెట్టుకొని కాపరాలుచేసే ఉవిధాలున్నారు. పాపము అదివరకు పూటకు పదివీరలుమార్చే పడతులయినా సంతృప్తికరముగారెండు వీరలనే మార్చిమార్చి కట్టుకుంటూ ఉంటారు. దీనికి కారణము భర్తల మాటలలో ఉన్న మాధుర్యమే. "ఎట్లాగయినా ఇంటిని ఇల్లాలే నిర్వహించాలి. ఆ పొడుపు చెపుణ్యము మగవాడికి ఎట్లా వస్తాయి" అంటూ కొంత సుతించి చిరునవ్వు నవ్వుగానే పొంగి పోయి ఆ సంసార భారాన్ని చేతికాకపోయినా తలతెచ్చుకొనే గృహిణులున్నారు. భార్యధర్మలు నోలినాటి ఆకర్షణలను నిలుపుకోవలమకుంటే పరస్పరము వారిలో ఉన్న ఏ కొద్ది సుఖసంపదనయినా సరే గుర్తించి మసలుకోవాలి. తన భార్యకదా, వివిధముగా మాట్లాడినా చెల్లుతుందని భర్త భ్రమపడితే సుఖానికి దూరమవుతాడు. భార్యకయినా అంతే. స్వజనముతో కూడా మెలకువగానే ఉండాలి. వాళ్లను విసిగిందకుండా మంచిమాటతో మెలకాలి. వాళ్ల తెలివితేటలను అస్పృహవృద్ధుడు ప్రశంసించుకూ ప్రోత్సహించి ఎంత పనైనా చేయించుకోవచ్చు.

సామాన్యముగా పెద్దవాళ్లు పిల్లలతో సరిగా మాట్లాడరు. చాలామంది పిల్లలు తల్లిదండ్రులు ఇంట్లోవాళ్లు చెప్పినదానికంటే ఇతరులు చెప్పితే బాగా వింటారు. తమ విడతకదా అని కోపము చికాకు చూపిస్తూ తిట్టి అరిస్తే వాళ్లకేం లక్ష్యము? బిడ్డలను కూడా మంచిమాటతోనే ఆకరించాలి. వాళ్లనుకూడా పెద్దవాళ్లవలెనే సురక్షితంగా పరిగెరించి సమానుడితో ప్రసంగించినట్లుగా సంభాషిస్తే వాళ్లుకూడా బుద్ధిశంకులుగా మెలగి చక్కగా మాట్లాడుతారు. బిడ్డలచితవుల్ని గ్రహించి మాటల మాధుర్యముతో వాళ్లను కలుబొమ్మలను చేయవచ్చు. "అబ్బాయీ! నీవు ఈపనిని బాగా చేస్తావట. నీవుతప్ప మరెవరూ ఈ పని చేయలే"దని పొగడి ఆకార్యభారాన్ని

పిల్లవాడిమీద మోపితే - తానెంతో సమర్థుడని పొంగిపోయి - ఉత్సాహముతో చని పూర్తి చేస్తాడు. "ఈపని నీవు చేయడంగా చూడాలని ఉన్న"దంటే వివిధకాయనా ఎంతసంబరమో చెప్పనూవికాదు. మంచి మంచి అంటుంటే గాని ముఖ్యముగా పిల్లలలో మంచితనము పుట్టుకొనిరాదు.

రాజకీయముగాను - సామాజికముగాను వ్యక్తి గౌరవప్రతిష్ఠలను సంపాదించవలెనంటే స్థూపకౌశలము చాలా అవసరము. నాయకులు నియంతలు కార్యకర్తలలోని వోపాలను లోపాలను విస్మరించి నుజాలను స్పృహకి తెచ్చుకొంటూ ఉండాలి. అస్పృహవృద్ధుడు "మీ తోడ్పాటు వల్లనే ఈ కార్యము గల్గింది. మీపహాకారము లేకపోతే నేను ఒక్కడినీ ఇంతివని చేయగలిగి ఉండునా?" అని ఏకాగ్ర మోక్షదులూ ప్రశంసించినా కార్యకర్తలంతో ఆనందిస్తారు. ఇనుమడించిన ఉత్సాహముతో తిరిగి పనులందుకుంటారు. ఆచరణకు అసాధ్యములుగా తోచేవాటిని కూడా విపులముగా బోధించి, నాటిని ఆచరణలో పెట్టే సాధనాల భాగస్వామి కూడా మూచించితే "ఇంత సులభమా! ఇంకా - ఎంతో కష్టమకున్నా మే!" అంటూ ప్రజలు అధిక సంఖ్యలో కార్యరంగములోకి దూకే అవకాశాలున్నాయి. "ఈయన కల్ల తిప్పదేశము ముందుకురాడు" అని ప్రజలచే శాసించబడిన నాయకులూ నియంతలూ ఈ పై నూత్రాన్ని ఉపయోగించుకున్నవారే.


దౌత్యము విజయవంతము కాకపోనికే సంభాషణా కౌశలము ఎంతో నోడ్డుగుతుంది. రాయబార మంపినవారి సమర్థత్యము ముచ్చటగా - తేనె నూరీ కేటక్కుగా - సొంపుగా ప్రసంగించితే విజయవారి చూపుయములోకూడా సద్భావము కలుగుతుంది. ఈ కౌశలముచేతనే రాయబారులూ ప్రతినిధులూ తమ దేశాల విద్యావిజ్ఞానాలనూ ప్రత్యేక సాంస్కృతిక విశిష్టతలనూ విదేశాలలో చాటి తమ దేశాలకీర్తి ప్రతిష్ఠలను ఇనుమడింప చేస్తున్నారు. సంభాషణలో జాగ్రత్త చాలా ముఖ్యమైనది.

సీతమ్మను అపహరించిన రాక్షసునితో వానరుడైన హనుమంతుడు తాను లంకకు వచ్చిన కారణము ఎంత జాగ్రత్తగా తెలుపుతాడో గమనింపతగినది. "రాక్షసా! మగ్గీవును నీతో కొన్ని మాటలు చెప్పవలసివదని నన్ను పంపినాడు. నీకు తోబుట్టువు వంటినాడైన మగ్గీవుడు తన శ్రేయమును నీకు తెలుపుచున్నాడు" అని ప్రారంభించి, "దశరథమహారాజు శ్రీష్టపుత్రుడైన కాముడనువాడు తమ్మునితోను భార్యతోను దుంపి కారణ్యములో ఉండిగా పతివ్రతయైన బానకీ అగపడిపోయినది" అని తెలుపుతూ, "నేను సీతా నిమిత్తమై సముద్రము దాటి ఆమెను విడుదలమంపగా నీ పట్టణములో సీతమ్మ నాకు కనబడింది" అంటాడు. రాముడు సీతమ్మ కొరతై పడుతున్న పరితాపమును కంటిలో చూసిన హనుమంతుడు - రాక్షస స్త్రీల నడుమ చూసిన వీరతో రాముదర్శన లోత

నక్షత్రకాంతి-ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీలు!

నక్షత్రము.

ఆకాశములోని నక్షత్రము లన్నింటిలోను మిక్కిలికేటన్సుగలది... ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీలు మిక్కిలి శక్తివంతమైనవి. అవి రర నక్షత్రమో సక్కువకాలము పని చేయును - తక్కువకాలము ప్రకాశ మంతమైన వెలుతురు నిచ్చును.



**ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీలు**  
ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీస్ లిమిటెడ్.  
బొంబే - మద్రాసు - కలీ - కాగపూ - కొచ్చి - కలకత్తా.



# శ్రావణం



## 'అనంతం'

ఈ శ్రావణ శుభదినాల  
కంత అందమే చెప్తే!  
ఎన్నాళ్ళకు తెలుగుతల్లి  
హృదయ మలరనే తల్లి!!

ఎల్లెడలా వేదఘోష  
లుల్లిసిల్ల విప్రవితతి,  
\* 'శ్రావణ' స్వీకరించి  
చల్లగ దీవించినారు.

గోదావరి 'మహాతల్లి'  
కోప ముదశమించింది.  
'ఒక్కసారి' హెచ్చరించి  
ఒదిగి ఒదిగి నిలిచింది.

ఎటుమాచిన పేరటాండ్రు  
ఇంపుగులుకు పీనులీచే!  
ఎటుకనినా జయగోరీ  
ఘేమ ముపురవ్వనులే!!

నీలజలని పంక్తులపై  
వ్రాలు వెలుగు మాలలవే!  
నల్లని దేవాలమీద  
తెల్లని జంఘాలవోలే!!

'వరలక్ష్మీవరము'న, సతి -  
కరకీరీతెహోరముగల  
ప్రభావాలు తెలుగునేల  
పాలించును శుభాలాసగి.

[\* వేదపండితులకు శ్రావణంలో ఇచ్చే 'నామాల']



# ప్రసంగ కౌశలము



సయో దీనాదిదీనంగా విలపిస్తూన్న జానకిని  
కంటితో చూసిన హనుమంతుడు - కోపము  
కొద్దీ ముఖము జేపురించి పిడికిళ్ళు బిగిసివా  
తున్నప్పటికీ నిగ్రహించుకొని "నీవు సీత  
మ్మను అపహరించి తీసుకొని వచ్చావు"  
అని చొరబాటుగానైనా అవకుండా "నీ  
వట్టణములో సీతమ్మ వాకు కనబడదీ" అని  
రావణునితో అవటములో అతడికి గల  
సల్లాపకౌశలము విదితమవుతున్నది.

ఈవిధముగానే రామాయణములో సరస  
ముగా స్లాపించిన పాత్రలలో తార  
ఒక్కరే. తనకు చేసిన చాగానమును  
మరచి, స్త్రీలలో విహారీగా కాలము గడపు  
తున్న సుగ్రీవుడిని హెచ్చరించి రమ్మని  
రాముడు లక్ష్యణస్వామిని పంపుతాడు.  
లక్ష్యణుడు ఆగ్రహవేషముతో సుగ్రీవుడి  
అంతఃపురము ముందర నిలబడి అతడిని బయ  
టికి రమ్మని కేక పెట్టాడు. సుగ్రీవుడికి  
ప్రతిగా తార బయటికి వచ్చి, ముందుగా  
సుగ్రీవుడు చేసిన మహాపరాధాన్ని ఒప్పు  
కొని-ఆతిరువాత-సుగ్రీవుడు అప్పుడున్న  
పరిస్థితులలో అతడికి స్త్రీలలో లెక్క  
ఉండటము చాలా సమాజమనే అనిష్టమనీ  
వింత సరసంగా అతడిని సమర్పించుతూ

సంభాషించిందో రసజ్ఞులైన పాఠకులకు  
తెలిసిన విషయమే.

అధికుల ఎదుట వా ప్రతాపము, వారి  
గొప్పతనము, వారి మంచితనము ప్రశంసిం  
చుకూతన నొక అణువుక్రింద జమకట్టు  
కొని తాను ఆస్థితిలో ఉండగలిగినది వారి  
ప్రతిభివల్లనేనని ఉద్ఘాటిస్తూ సంభాషణ  
సాగనివ్యవం క్షేమం. దీనిలో ఎక్కువ  
కథము కనబడదు. క్రిందివారితో ప్రసం  
గించటము కూడా చాలా మందికి సులువే.  
తమ ప్రాపకములో అందరూ ఉండగలుగు  
తున్నారన్న 'అహం'లో చాలామంది  
"మీరంతా క్షేమమేనా? ఏమీ ఇబ్బంది  
పడటము లేకుందా!" అంటూ ప్రభు  
భృత్యుల భావముతో సరసముగానే సంభా  
షిస్తారు. కాని సమానులతో సరసముగా  
సంభాషించటమే కాస్త కష్టమైనవని.  
సమాన పాత్రయ్యోఉన్న ఇద్దరు వ్యక్తుల మన  
స్తత్వము చాల విచిత్రముగా ఉంటాయి.  
తనకంటే ఎదిటివ్యక్తి ఏ చిన్నవిషయ  
మునైనా ముందుకుపోయినట్లు నూచన  
ప్రాయముగా తెలిసినా వ్యక్తిభరించలేడు.  
పైకి వ్యక్తపరచడానికి నీలులేని పరిస్థితు  
లలో వాళ్ళ మనసులు మరీ మగిపోతాయి.  
ఆ సందర్భములో బయట ఎవరితో తన

ప్రతాపాన్ని గురించి చెప్పకొన్నా సమా  
నులతో మాత్రము జాగ్రత్తగా ఏ విషయము  
లోనూ తాను మించిపోవటములేదనీ తన పని  
అస్తావిస్తంగానే ఉన్నదని చెప్పితే వాళ్ళ  
మనసు దిల్లబడుతుంది. కొంతమందికి ఇత  
రుల పిల్లలు బాగా ఉన్నారనో. పైకి వస్తు  
న్నారనో. మనసులో ఖుణ్ణుగా ఉంటుంది.  
దానిని వ్యక్తపరచటానికి సభ్యత అస్థము  
వస్తుంది. కాని ఆకుటు ఎంతటివినా ఆగక  
మతోరూపములో పైకికి వస్తుంది. ఇది  
జ్ఞాతులలో ఎక్కువగా ఉంటుందనటానికి  
భారతీయోపాధి. అటువంటి వాళ్ళుదగ్గర  
ఆపిల్లలవల్ల కలిగే కడుపలను వర్జించి  
ఏకరువుపెట్టితే వాళ్ళబాగా కాస్త ఉపశమి  
స్తుంది. కొంతమందికి తనతోటివాడు తన  
కంటే ఆర్థికముగా బాగుపడిపోతాడేమో  
నని దిగులుగా ఉంటుంది. అటువంటి  
వారిలో ఎప్పుడూ బీదలరువులు అరిస్తే  
తృప్తిగా మాట్లాడుతారు.

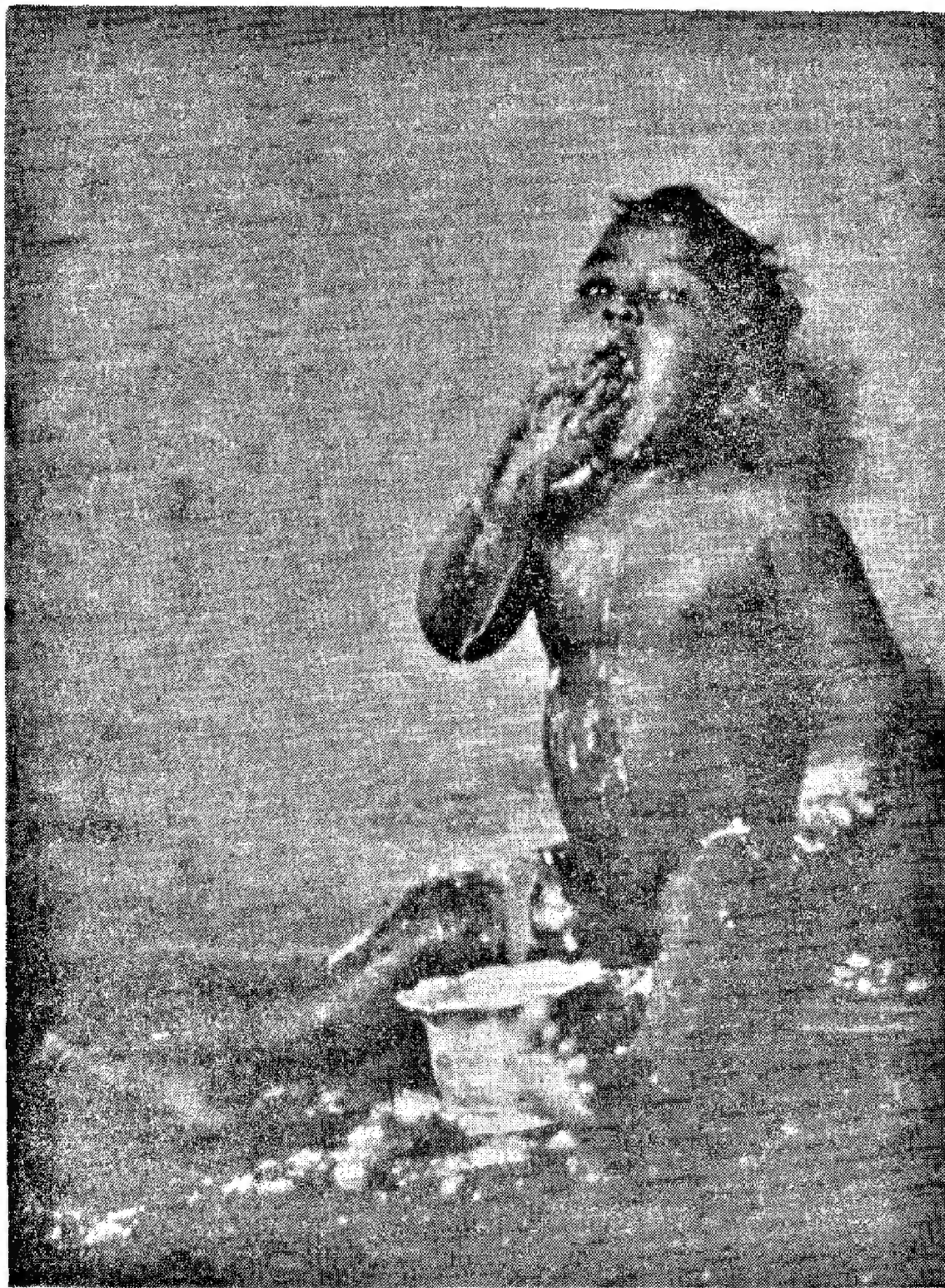
వ్యక్తుల సభ్యతాసభ్యతలు మాట మంచి  
తనముమీద ఆధారపడటమే కాకుండా  
వృత్తిలో జయము కలిగిస్తాయి. పని ఎట్లా  
చేసినా తియ్యనిమాటలు మాట్లాడి అధికారి  
మెప్పుడు పొందే ఉద్యోగులు ఉన్నారు.  
పనిబాగా చేసినా తలదీసుకుగా మాట్లాడి  
అధికారి అనుగ్రహానికి దూరమయేవాళ్ళూ  
ఉన్నారు. ప్రజలకు తమయెడల మంచి  
భావముకలిగి, తాము తలపెట్టిన కార్యము  
నకు ప్రజలతో ద్వాటు కొవ్వనని కొర  
కొనే సంఘ సేవకులకు సల్లాప  
కౌశలము చాల అవసరము. సంభాషణ  
కౌశలమే వారికి దిగ్విజయాన్ని యిస్తుంది.  
భీమాకంపెనీ నిజంయి ప్రోత్సహ, ప్రతిని  
ధులూ సంభాషణ కౌశలముచేతనే తమ  
కార్యాలను విజయవంతముగా సాధించు  
కొనగలుగుతున్నారు.

ఈ కాలములో ప్రకటనలుకూడా మనో  
రంజకముగా లేకపోతే చూమణీకావటము  
లేదు. అనికూడా మనసు నాకరించేబట్టుగా  
కథలతో కబుర్లతో బొమ్మలతో ప్రత్యేక  
మయితేనేగాని విలువ లేకుండా ఉన్నది.  
ఆస్థితిలో సహపకౌశలము లేనిదే వ్యక్తులకు  
లోకవ్యవహారము నడుస్తుందా? కనుకనే  
అనుభవజ్ఞు లొకరు

"విద్యులభిలంబు గరచిన విబుధుడైన  
నకలగర్కంబు తెరిగిన సరసుడైన  
ప్రజ్ఞలెల్లి గడించిన ప్రాజ్ఞుడైన  
క్రమము మర్యాదలేమన్న గనకు ఫలము"  
అన్నారు.

ఈ క్రమము మర్యాద క్రిందనే సల్లాప  
కౌశలము కూడా చేర్చుకొనింది. ★





"ఓవర్ లోడ్"

— ఫోటో: కుమారి శమల (నెల్లూరు).

# బొమ్మరిల్లు

## పిచ్చి కుక్క

బాస్కరం, ప్రభాకరం

“అచ్యుతయ్యవంతు ల్నొక  
పిచ్చికుక్క కరిచిందట !”  
“అచ్యుతయ్య పంతుల్నే!  
అయ్యయ్యో! అయ్యయ్యో!”

కళవళపడి బేబారై  
కంగారుగ వరుగల్గిరి  
వనులు వదలి వరుగల్గిరి  
జనులంతా, జనులంతా.

చావం కంగారుపడుతు  
వరుగల్గుకు వచ్చినట్టి  
చాలికాపువారి కుక్క  
బలే కుక్క, భలేకుక్క!

నొంగగారి కనబడితే  
తరిమి తరిమి కొడుతుండని  
దొంగల కాకుక్కంట  
తగనిభయం, తగనిభయం  
అది యేమో నిన్ననుంచి  
అరుపు మొదలుపెట్టింది  
పెద్దవాళ్లు అన్నాయా—  
“పిచ్చికుక్క, పిచ్చికుక్క!”

అరచి అరచి వరుగుతెల్లి  
మొరిగి మొరిగి పెంటతరిమి  
అచ్యుతయ్య కాలుకరిచె  
“పిచ్చికుక్క, పిచ్చికుక్క!”



కళ్లు తిరిగి అచ్యుతయ్య  
వల్లు తూలిపడగానే

చుట్టారా మూగినారు  
జనమంతా, జనమంతా

“అచ్యుతయ్య! పెద్దమనిషి,  
అబద్ధాలు కవటాలూ  
కలుషాలూ మోసాలూ  
తెలియవుగద, తెలియవుగద

“శాములకే శాలుబోసి  
పెంచునంత మంచివాణ్ణి  
వెతికి వెతికి పట్టి కరచె  
వెధవకుక్క, వెధవకుక్క!”

లంటూ జను లాకుక్కను  
పెంట తరిమి కొట్టినారు  
తోకముడిచి కుక్కపిల్ల  
దాడురిన, దాడురిన

\*  
పడిపోయిన అచ్యుతయ్య  
ప్రజలంతా తన్ను మోయ  
చోయిమంటు తరలినాడు  
హాస్పిటలుకు, హాస్పిటలుకు

ఆస్పత్రిలో రనచుట్టూ  
అందరు జనులూ కొలువగ  
ఇల్లుకేరి అచ్యుతయ్య  
వల్లు కుదిరి, కళ్లు తేరిచి!

\*  
వల్లు మూసమయినకుక్క  
కళ్లు తిరుగ తూలిపోతు  
మృదాబట్టుకొండకేరి  
మూరిగింది, మూరిగింది.

చాలికాపు కుర్రవాడు  
శాలుబోసి పెంచుకున్న  
కుక్కపిల్ల చచ్చిపోయె  
దిక్కులేక, దిక్కులేక!

\*  
అచ్యుతయ్య - పిచ్చికుక్క  
ఎవరివిషం ఎవరికెక్కె?



మూలం: ఆల్ఫాన్స్ డాడ్

జరిగిన కథ

[మా వాన్న గారు—మహ్య విపెట్టి—లాన్సు డాక్ లో పెద్ద సిల్క్ చ్యాపరీ. సొంత ఫ్యాక్టరీ అరీ వుండేది. కేసు (చిన్న) పుట్టివరకూ లగాయతూ మా కుటుంబాన్ని ఏదో ఒక ఆపద చుట్టు ముట్టేస్తూనే వుండి. చివరికి దేశంలో వచ్చిన విప్లవం మూలంగా మా వాన్న గారిస్థితి పూర్తిగా చితికి పోయింది. కొంతకాలానికీ మా వాన్న గారు దివానా తీసి మా ఫ్యాక్టరీని అమ్మేశారు. మేము మా స్వస్థలం విడిచిపెట్టి లయన్స్ పట్టణానికి వెళ్ళిపోవలసి వచ్చింది. ఆ తరువాత కొంతకాలానికీ మా వాన్న గారు వ్యాపారంలో మళ్ళా బెట్టరిన్నారు. మా సంసారం రెండోసారి చితికి పోయింది. ఉన్న నలుగురం విడిపోవలసి వచ్చింది. మా ఆమ్మని పుట్టింటికి పంపేశాం. జాకవి లయన్స్ లోనే ఒక కొల్లా గుమాస్తాగా చేర్చుకు మానాన్న. తను సారా పుత్రికాదార్ సంఘం తరఫున ఒక పువ్వాగం సంపాదించు కొన్నారు. నన్ను తన దగ్గరకు పంపి తే దాక్షిణాత్య విశ్వవిద్యాలయంలో 'ఆమర్' పువ్వాగం యిప్పిస్తానని మా వాన్న గారి స్నేహితుడైన 'రెక్టర్' జాబు రాశాడు. తక్షణం బయలుదేరి ఆ పూరు వెళ్ళాను. 'రెక్టరు' నన్ను 'సర్దాన్ డీ' కాలేజీలో 'ఆమర్' పువ్వాగానికి సిఫార్సు చేస్తూ జాబు రాసియచ్చాడు. వెంటనే బయలుదేరి చీకటిపడే సమయమునకి ఆ పూరు వెళ్ళి (ప్రిన్సిపాల్ గారి దిగ్గసం చెసుకొన్నాను. ఆయన, పొట్టిగా వున్నందుకు నన్ను ఆ పువ్వాగంలోకి తీసుకోవలసికి ముందు సందేహించినా తరువాత మనసు మార్చుకు పువ్వాగం యిచ్చాడు. మర్నాడు వుదయం పనిలో ప్రవేశించాను. అంతా బాగానే వుండికాని, నూపరిం పెండెంటు వియట్ గారి తాళం చెవుల చివ్వకు మాత్రం నన్ను ఎందుకో చాలా భయ పెట్టేది.

## 6. జూనియర్ తరగతి పిల్లలు

నా అజమాయిషీకింద మున్నెవిదుమంది చిన్న పిల్లలు వుండేవాళ్ళు. చాలా బుద్ధిమంతులు. చక్కగా చూడ ముచ్చటగా వుండేవాళ్ళు. వాళ్ళతో గడిపిన ఆరోజులు నిజంగా నా జీవితంలో మధురాతి మధురమైనవి. కొంచెం పెద్దపిల్లలు కూడా వుండే వాళ్ళు. కాని వాళ్ళంతా వొట్టి పోకిరీ పెదవలు. ఈ పనివాళ్ళు అల్లాళ్ళాడు. నాకు కోపం తెప్పించే పని వీళ్ళు ఒక్కనాడైనా చేయలేదు. వాళ్ళని నేనే నాడూ దండించి ఎరుగను. దండించవలసిన అవసరం ఏముందీ? హాయిగా కేరింథాలు కొట్టుతూ కిచకిచ లాడుకొంటూ అమాయకంగా తిరిగే పిల్లలని ఎవరైనా దండిస్తారా? వీళ్ళూ అల్లాంటివాళ్ళే. అధవా

ఏనాడైనా వీళ్ళ కిచకిచలు మరీ శృతిమించిపోతే ఒక్క సారి 'సైరెన్స్' అనేవాణ్ణి. అంతే. ఎక్కడినా శ్లకక్కడ గనదీన.

ఈ మున్నె విదుమంది లోనూ ఒక్కడు మాత్రమే పదకొండేళ్లవాడు. మిగిలినవాళ్లంతా పదేళ్లలోపువాళ్ళే. ఈ పదకొండేళ్లవాణ్ణి రాను చెవులెక్కడినీ నరైనమార్గంలో పెట్టానని సిరీ యర్స్ నాతో గొప్పగా చెప్పకొన్నాడు. కాని నేను మాత్రం వాడి చెవులు ఏనాడూ ఎక్కడీయకుండా, వాడితో మంచిగా వుంటూనే వాణ్ణి దారిలో పెట్టాను.

చెప్పిన పాతాలన్నీ చక్కగా బుద్ధిమంతుల్లా పిల్లలందరూ అప్పచెప్పినప్పుడు బహుమతిగా వాళ్ళకి చక్కచక్కని కథలు చెప్పుండేవాణ్ణి. కథ చెప్పబోతున్నాననేసరికే పిల్లలందరి ముఖాలూ ఒక్క





# అన్నా - చిన్నా



సారిగా విప్పిపోయేది. పెంటనే బోర్డుపుస్తకాలూ, నోటుబుక్కులూ, కలాలూ నిరాలుడ్లూ అన్నీ ఒకటాకా పెక్కుల్లోకి పెట్టిపోయేవి. ఏపిల్లవాణ్ణిదూసినా మోచేతులు బల్లమీద ఆనించి, కథ వివటానికి సిద్ధంగా చెవులు రిక్కించుకు కూర్చునేవాడు. వాళ్ళకి చెప్పటంకోసం ఎప్పటికప్పుడు కొత్త కథలు చదువుతుండేవాణ్ణి. ఆ కథలనే మార్చి, నా చిన్ననాటి అనుభవాలనీ భావకాలనీ తోడించి గమ్మత్తైన కథలు తయారుచేసి చెప్తుండేవాణ్ణి. చిన్నప్పడు నేనెక్కడో పాటలా, పొందిన పరాధవాలూ ఆ కథల్లోని పాత్రలైన ఏకుండేలుకో, ఏ పంచవన్నెల రామచిలుకకో అంటగట్టేవాణ్ణి. అన్నట్లు - మా అన్న 'బాక్' లాగా అస్తమానం ఏడుస్తూ కూర్చునే ఆడవత్తులు కొన్ని ప్రతికథలోనూ తప్పకుండా వస్తుండేవి. మొత్తానికి యీ కథలు వినటం అంటే పిల్లలకి ఎంత సరదాగా వుండేదో, చెప్పటం అంటే నాకూ అంత సరదాగానూ వుండేది. కాని యీ సరదాలు స్కూలు స్కూలరింటుండేంటు వియట్ గారికి ఏమీ నచ్చినట్లు లేవు.

ఒకరోజు నేను క్లాసులో కుండేలు కథ చెప్తున్నాను. కుండేలు ఒంటరిదై పొట్టకూటికోసం బయలుదేరి ఒక చిన్నపువ్వుగంటోచేరి నానాకష్టాలూ పడుతోంది. కథ ఆడశకు వచ్చేసరికి, తాళించెవుల రాక్షసుడు వియట్, నాక్లాసుకి హతాత్తుగా వచ్చి, పెకిలిగవ్వు నవ్వుకొంటూ నిలబడ్డాడు. ఆయన రంగం మీద ప్రవేశించటంతో వాతావరణం అంతా ఒక్కసారిగా మారిపోయింది. అమితమైన ఉత్సాహంతో కథ వింటున్న కుర్రాళ్ళందరూ, ఆయన్ను చూసి భయపడిపోయి, తలలు తీసుకుపోయి పెక్కులకింద దాచేసుకొన్నారు. అనర్థకంగా కథ చెప్పకుపోతున్న నా కంఠం మూగబోయింది. కథలోని కుండేలుకూడా యీ తాళించెవుల రాక్షసినిచూసి భయంతో కొయ్య పారిపోయిందా అనిపించింది.

ఇన్ని మార్పులకు కారణభూతుడైన ఎమ్. వియట్ తానుమాత్రం ఒక్కమూట అయినా మూట్లాడకుండా అలా నిలబడి వున్నాడు. ముఖాన ఆ అర్థంలేని

చెవులచప్పుడుమాత్రం నిరంతరంగా వినిపిస్తోంది. 'ఇదా, నువ్వు చెప్పున్న చదువు కబడ్డార్!' అని అని నన్ను హెచ్చరిస్తున్నట్లు అనిపించింది. ఎల్లాగోలాగు వాటిని పెంటనే పూసుకోబెట్టితే కాని నా మనస్సు నిలవటంలేదు:

"గడచిన వారం పదిరోజులుగా పాఠాలు చదివి చదివి వీళ్లు తెగ అలిసిపోయారు. అందుకని కొంచెం హుడారుచేసినట్లు అవుతుందని నేనే కథచెప్తున్నాను." అన్నాడు, చేతులు నలుపుకొంటూ.

ఆ వాక్యం పూర్తిచెయ్యకముందే ఎం. వియట్ అతివిషయంగా వంగివంగి నలంపెట్టి, అంతకంటే పెరిగి నవ్వి, తాళించెవులు ఆడించుకొంటూ చక్కా పోయాడు. సాయంకాలం నాలుగు గంటల విశ్రామ సమయంలో నాడగ్గరకువచ్చి నిబంధనావళి పుస్తకం తెరిచి అందులోని పన్నెండో నిబంధనను నాకు వేలు పెట్టి చూపించాడు.

దాన్నిబట్టి క్లాసులో కథలు చెప్పటం కూడని పని అని బోధపడింది. మర్నా ఆపని ఎన్నడూ చెయ్యలేదు.

ఈ సంఘటన జరిగాక కొద్దిరోజులపాటు కుర్రాళ్ళకి ఏమీ తోచిందికాదు. కథలో కుండేలుగతి ఆ తరువాత ఏమైందో తెలుసుకోవాలని చాలా మధనపడ్డారు. ఏమైందో చెప్పాలని నాకూ చాలా అనిపించిందికాని, చెప్పటానికి సాహసించలేక పోయాను.

కారణంలో మొత్తం మూడుగ్రూపులు వుండేవి: సీనియర్, ఇన్ టర్ మీడియట్, జూనియర్. జూనియర్ గ్రూపు కుర్రాళ్లు నా అజమాయిషీకింద వుండేవాళ్లు. స్నిగ్ధకోమలహృదయులైన ఆ బాలలపై నా కేంతో అభిమానంగా వుండేది. ఆవార్షికలూ వాళ్ళతోనే గడిపేవాణ్ణి. ఆ మువ్వైచిదుమందిపిల్లలూ నాపిల్లలే అయినట్లు ఏమిటో విచిత్రమైన భావం వస్తుండేది.

నిజానికి ఆ స్కూలులో నాకు వాళ్ళంతా బిల్లియలు ఎవరూ లేరు. వియట్ గారు ఆ చిరుకవులైనా నాకే అసారమైన నే. పొరసాని. పెరిగిపోయా

అని యెంత ప్రయత్నించినా, ఆయన తాలూకు తాళం చెవులు అవి చేసే చప్పుళ్ళతో నన్ను హడలగొట్టి పారేసేవి. ఉద్యోగానికి వచ్చినరోజున తప్ప మళ్ళీ పిన్నిపాల్ గారి దర్శనమైనా కాలేదు. పెద్ద హోదాల్లో ఉన్న ప్రాధాన్యతకి యీ 'డింభకుణ్ణి' చూస్తే అది నుంచీ అనవ్యయమే. మానవవిజ్ఞానానికి తామే వారసులమని భావించుకొనే వారిదృష్టికి నేనొక పిపిలి కంటా కనిపించానుకాబోలు. పైకి నాతో స్నేహంగా ఉన్నట్లు నటించి ఎమ్. వియట్ నన్నూ నా సహోద్యోగులనూ శాశ్వతంగా దూరం చేసేశాడు. అతన్ని అసహ్యించుకొనేవారందరూ, నన్ను అసహ్యించుకొని, నన్నే విధంగానూ వాళ్ళతో కలియనిచ్చేవాళ్ళు కాదు. అదీకాక, నేను వచ్చిననాడురప్ప మల్లా ఎన్నడూ కేఫ్ బార్ బెట్టిలో కాలు పెట్టకపోవటం, సాళ్ళదృష్టిలో తమింపరాని నేరంగా పరిణమించింది.

కేటుకాపరి కసాగ్నీ, డన్స్ మాస్టర్ రోజునూ, యిద్దరూకూడ నేనంటే ఎందుకో కొరకొరలాడేవాళ్ళు. డన్స్ మాస్టర్ మరీ ఎక్కువ. నేను ఎదురైనప్పుడల్లా మీసాలు మెలివేస్తూ పత్తికాయల్లాంటి గుడ్లు తిప్పికొంటూ నావంక చురచుర చూసేవాడు. ఒకానొకసందర్భంలో నేను వినేటట్లుగా, "పితురీలు చెప్పేవాళ్లంటే నాకు వొళ్లు మంట" అని కసాగ్నీతో ఎగ్గరగా అన్నాడు. కసాగ్నీ ఆమాటకి సమాధానం అయితే ఏమీ చెప్పలేదుకానీ, తనకీ అలాంటివాళ్ళని చూస్తే పడదని చూపులద్వారా న్యక్తం చేశాడు. వీల్చిద్దరూ ఎవరినీ గురించి మాట్లాడుతున్నట్లు? ఎంత ఆలోచించినా నాకేమీ బోధపడలేదు.

ఎటుచూసినా నిరాదరణ నిర్దాక్షిణ్యభావావేశే ఎదురౌతున్నా, గుండెరాయించేసుకొని మొండిగా బలికెయ్యటం మొదలుపెట్టాను. ఇంటర్ మీడియట్ కుర్రాళ్ళని అజమాయిషీ చేసే యింకోమాస్టారికీ, సాకూ కలిపి మూడో అంతస్తులో ఒక గది యిచ్చారు. ఆ మాస్టారు మేలుకొనివున్న గంటల్లో ముప్పాతిక భాగం కేఫ్ బార్ బెట్టిలోనే గడిపేసేవాడు. తత్ఫలితంగా రూములో ఎప్పుడుచూసినా నేనొక్కణ్ణే వుండేవాణ్ణి.

స్కూలునుంచి రాగానే గది తలుపు గడియ పెట్టేసి నా బట్టలపెట్టెని డెస్క్ దగ్గరకు లాగి వున్న

కాలు ముందు పడేసుకొని ఒక్క ఘడియైనా వృథా చేయకుండా చదువుకు వుపక్రమించేవాణ్ణి.

అది వసంతకాలం. చదువుకొంటూ తలెత్తి చూస్తే కిటికీలోంచి ఎత్తుగా నిగీలాకాశం, దృగంత రేఖవరకూ ఆకుపచ్చని శెల్లా కప్పింటున్న వృద్ధీ తలమూ కనిపించేవి. ఉండి వుండేగీ పక్కగదుల్లో పాతాలు వల్లవేస్తున్న విద్యార్థికంకన్వరమో, విద్యా ధులను మందలిస్తున్న పుపాధ్యాయుని మేఘగర్జనమో వినిపించేవి అప్పుడప్పుడూ గూళ్ళలో పిచ్చికలు పోట్లాడుకొంటూ కిచకిచలాడేవి. మళ్ళీ అంతలో ఎప్పటిలా నిశ్శబ్దం ఆవరించేది. పరిసరాలన్నీ నిద్రలో మునిగిపోయేవి.

లోకమంతా ఆవిధంగా గాఢసుషుప్తిలో మునిగి వుండగా యీ డింభకుణ్ణిక్కడే మేల్కొని వుండే వాడు. మేల్కొని బుర్రబద్దలయ్యేటట్లు లాటిన్ గ్రీకు భాషలు చదువుతూ కూర్చునేవాడు.

వీ డివిధంగా పూపిరైనా సీల్చుకోకుండా బాగు పడేకార్యక్రమంలోపడి కొట్టుకొంటూవుండగా, ఔను కటి కవితాకన్యక ఒక్కొక్కరోజువచ్చి, వీడివృద్ధయ కవాటంముందు నిలిచి, తనను లోనికి రానిమ్మని అతి దీనంగా ప్రార్థించేది.

కవితాకన్యకలో కులుకుతూ కూర్చోవటానికి యీ డింభకుడికి కష్టం వుండేదని.

ఎప్పటికైనా పుద్యోగంలో పై మెట్టుకి పోవా లంటే వెంటనే యీ పుస్తకాలన్నీ చదివి, పరీక్షకు కూర్చుని డిగ్రీపొందితిరాలి. అప్పుడుకదా తాను తన కుటుంబాన్ని ఒక్కచోట చేరదీసి, యిల్లూ వాకిలి ఏర్పరచగలిగేది!

నేనుపడే యీ కష్టమంతా, అనుభవిస్తున్న యీ చిదరలంతాకూడా కేవలమూ మాకుటుంబాన్ని పుద్ధరించటానికే నన్ను విషయం జ్ఞాపకం వచ్చినప్పు డల్లా, నా జీవితానికి ఒక అర్థం ఒక ప్రయోజనం వున్నాయనిపించేది. ఆగదినీ, ఆగదిలో నేను గడిపిన జీవితాన్ని తలుచుకొంటే యిప్పటికీ వొడ్డు పులక రిస్తోంది.

# బుద్ధిబలం - చేతిబలం

రోహిణీకార్తె ఎండలు ధుమా యించి కొబ్బూన్నాయి. వేడి గాలి ఈ చెవినుంచి ఆచెవికి సోకు తూంది. ఎక్కడవాళ్లు అక్కడ మగ్గి కూర్చుంటున్నారు. మేముకూడా ఇంట్లో తలుపులన్నీ బిడాయించి పక్కానికేసిన పల్లమాదిరి అణిగి మణిగి ఊపిరాడక పడివున్నాం. “శేలవల్లో ఊరికే కూర్చోకపోతే ఏదైనా పని కల్పించుకోకూడదట” అని అమ్మ కేకలేసేసరికి ఏబుద్ధి పుట్టిందో నాల్గురోజులు క్రితం బావ తెచ్చిన రంగుకాగితాలు అన్నయ్య గడ్డంపెట్టెలోంచి మీసాలకత్తెరపట్టు కొచ్చి ముందేసుకునికూర్చున్నాను. తరువాత చెల్లెలూ, తమ్ముల్నిద్దరూ ఊతాహంగా ఎదురుగావచ్చి చరికిలపడ్డారు నేనుచేసేపనికి అర్థంగాక. “నాకూ చెప్పవూ?” అంటూ అసలు భడవ వచ్చింది. “చెప్పే దేముంది

చూడవే!” అన్నాను కాగితాన్ని కత్తిరిస్తూ. అందరూ నాచట్టూచేరి వింతగా చూస్తున్నారు. నవ్వుతున్నారు నేను చేసేపనికి. నాల్గుగంట లయ్యేసరికి రకరకాల బొమ్మలు తయారు చేశాను చక్రాలు, నక్షత్రాలు,

## కొంపల్ల బ్రహ్మనందరావు

జైమందు షేపులూ. ఈమాదిరిగా కత్తిరింపులు కుదుర్చాయని నేను ఎన్నడూ అనుకోలేదు. తగువిధంగా అమర్చి అందర్ని చూడమన్నాను. చుట్టూవున్న పిల్లజనాభే కాకుండా పెద్దజనాభాకూడావచ్చి చూసి విస్తు పోయారు. అమ్మవచ్చి, “ఇంత నేర్పు ఎప్పటినుండి వచ్చిందే నీకు?” అని అడిగింది నేను చేసినపనిని ఆశ్చర్యంగా తిలకిస్తూ. “ఇదంతా కొత్త కాదు. నాకు మొదటినుంచీ వచ్చు

నమ్మా” అన్నాను కొంచెం పై కెక్కి. “ఏడిశావు. నాకు తెలీదూ!” అంది అమ్మ. “అయితే ఇవి నేను తయారు చేసినవి కాదంటావా?” అన్నాను. “కాదని ఎలా అనను? కళ్ళముందు కత్తిరిస్తాంటే!” అంది అమ్మ. “అయితే ఏమిటి?” అన్నాను.

“ఇంత బాగా చెయ్యటం ఎలా నేర్చావూ?” అని అడుగుతున్నాను. “నాల్గయిదునాల్గుచేస్తే అదే చాత నవుంది” అన్నాను నేను.

“అబ్బే ఏం చేత కాదు” అని ఎగు రంది అమ్మ. నాకు ఆశ్చర్యంవేసింది అమ్మమాటలు వికేసరికి. చిన్న పిల్లమాదిరిగా అర్థంలేకుండా భ్రమా యకంగా అంటూన్నందుకు.

“అలా అంటావేమిటి?” అని చిరుకోసంతో అన్నాను. మొహం చాటుగా త్రిప్పి కన్ను సాంజ్ చేసింది. ఎందుకలా అమ్మ ప్రవర్తిస్తున్నదో నాకు గోచరంకాదు. “మళ్ళీ చేసిచూపెట్టా ఈపనిని కత్తిరింపు” అంది.

నీలంరంగు కాగితం తున్నాను దేవుడా, అంటూ లేని ఓపిక తో కుని మళ్ళీ విమానంలోని భాగమూ కత్తిరించటం ప్రారంభించాను. అడిగిందేకానీ అమ్మ నాకేసికానీ, విమానంకేసికానీ పడేటగా చూడటంలేదు.

“చూడమ్మా మరి!” అన్నాను క్రిందపడ్డ కత్తెరను తిసుకుంటూ, “నేను చూస్తున్నానుకానీ మీరూ చూస్తూవుండండ్రా పిల్లలూ! ..

మీ పాపాయి చిరాకుపడుట మాచిమాటికి కోపగించుట అకారణముగా ఏడ్చుట ఈ చిహ్నములు గలిగి కడుపు ఉబ్బరించుకొనివుంటే, బహుశా లిఫర్ వ్యాధిగా ఉండవచ్చును. ఇది కి సంవత్సరాలలోపు పిల్లలకు వచ్చుట సహజము. జమ్మివారి.

**లిఫర్ క్యూర్**

లిఫర్ & స్టీవెన్స్ వ్యాధుల విచారణకు, చికిత్సకు

కొవ్వడు మూత్రల దూపంలో అవిస్తూన్నది.

జమ్మి చెంకటరమనియ్య & సన్స్.

“జమ్మి లిఫ్టింగ్స్” మైలాపూరు, మద్రాసు - 4.

కాఫీ: కోడగంటివారిపేట, విజయనగరం పిట్.



ఎలా చేస్తాందో వదిన. అంది అమ్మ పేంకుర్చీ జరుపుకుంటూ.

పిల్లలందరూ మరీ దగ్గరకు జరిగి కూర్చున్నారు. అందరూ చాలా జాగ్రత్తగా పరీక్షిస్తున్నారు. అందుట్టో మరీ శంకరం, గోపీ చాలా ఆశగా చూస్తున్నారు.

దాదాపు గంటకు పూర్తయింది నేలమీద తిరగలేని విమానం. అంటే అది భామ్య విమానమేగా!! “చల్లబడ్డట్టుంది. తలుపు తీయవే” అన్నాను.

నిసుగు పుట్టుకొచ్చి, అమ్మ లేచి నచ్చి “ఏమర్రోయి! అది చెయ్యటం మీరూ చూశారుగా!” అంది.

‘ఓ’ అన్నారు ఏకకంఠంతో, పెద్దమనుషులు చిత్రంలోమాదిరి.

“అయితే, రేపు మీరూ ఆ విమానంలాంటిది మరొకటి చేసి చూపిద్దామి. ఎవరిది బాగుంటే వాళ్ళకి ఫస్టుప్రైజ్. తెలిసిందా?” అంది. ‘ఓ’ అన్నారు అందరూ.

తరువాత చాటుకి పిల్చిచెప్పింది అమ్మ. “అలా అంటేగానీ పిల్లలకు ఉత్సాహం రాదు. ఉత్సాహం వస్తే కానీ చెయ్యరు. లేకపోతే ఎండకు చెడబడతారు. తిరుగుతారు. చేస్తూ న్నపుడు ఒకటికీ రెండుసార్లు చూడ్డానికి నిన్ను మళ్ళీ విమానాన్ని తయారుచెయ్యమన్నాను,” అంది అమ్మ.

“ఓహో! అందుకా!” అన్నాను నవ్వుతూ.

ఎక్కడ సంపాదించారో ఏమూ నల్లరూ సంపాదించారు నాల్గు చిన్న కత్తెరలు. తలా నాల్గు రంగుకాగితాలు ఎవరినీ అడగకుండానే పట్టుకొన్నారు. ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కరు గదిలో కూర్చుని నానాబాధ పడ్డారు.

అట్టమొక్కలకు పాత ఎక్స్ పైజ్ పాండుపుస్తకాలు ఉపయోగించారు..

శంకరంగాడు తీసుకెళ్లిన నాల్గు రంగుకాగితాలు చాలక, మళ్ళీ అన్నిసార్లు ఎందుకు తిరగడం అనుకున్నట్టు నున్నాడు అక్కడవున్న కట్టి మొత్తం లాక్కెల్లాడు ఎవరూ చూడకుండా.

ఇంక గోపిగాడి పని నశిస్తోంది. తీసుకొచ్చిన నాల్గు పేపర్లూ నాల్గు వేల తుంపులు తయారుచేసి కూర్చున్నాడు అనమధ్యదీవలె.

నత్యనతిమాత్రం ఇంకా బాధ పడ్తోంది. దానికి చూడబోతే చేతవునట్టుగానేవుందిధోరణిచూస్తే. నిముషానికొకసారి ముక్కు తుడుచుకుంటూ వచ్చిచూచి వెళ్తోంది నేను చేసిన విమానాన్ని.

పోతే హైమవతి పని చాలా బాగుంది. పూర్తిగా నేను చేసినట్టుగా కాకపోయినా, చాలాబాగా కుదిరింది విమానం. కానీ పని ఆలస్యంగా అవుతుంది. కారణం అడిగే సరికి “మొహంమీద పట్టాన్నజుట్టు కారణమంది. ఎన్నిసార్లు అది తీసుకుంటుంది పాపం!

పాపం అందరిలోకీ చిన్నది లక్ష్మికి ఏమి చేతకాక, కత్తెరను ఎలా పట్టుకోవాల్సిందీ తెలియక తికమకలాడుతోంది.

సాయంత్రం అయ్యేసరికి అమ్మ ఆర్డరిచ్చింది అందరినీ పట్టుకురమ్మని. ఒక్కొక్కళ్ళీ తెచ్చారు. ఇకచూడండి! “నా విమానం ఎగిరిపోయింది” అంటూ ఎగుర్రావచ్చాడు శంకరం. అమ్మ వాడికేసిచూసి “ఏదిరా నీ విమానం?” అంది. “ఎగిరి పోయిందన్నానుగా”

అన్నాడు నవ్వుతూ. అమ్మకు అర్థమయింది వాడి శక్తి.

గోపివచ్చి నాల్గువేల తుంపులు ముందుపోసి ఏడ్చు మొహంపెట్టాడు. అమ్మచూసి నవ్వింది.

ఇక నత్యవతి, హైమవతి ఇంచుమించు నేను చేసినట్టుగానే చేసిపట్టుకొచ్చారు. అమ్మ నాల్గిద్దరి పని తనానికి మోస్తుకుని ఫస్టుప్రైజ్ ఇద్దరికీ పంచింది.

ఇంతలో అన్నయ్య వచ్చాడు. అమ్మ వాడిని పిల్చి, “చూశావట్రా! ఆడపిల్లలు నేర్పరులో, మగపిల్లలు నేర్పరులో? కాదంటే వే!” అంది.

అన్నయ్య పరికించిచూసి “నీ చేరైటు అమ్మా” అన్నాడు ఒప్పుకుంటూ.

“అందరూ ఒకే ఉడువాల్లే! కానీ ఆడదానిలో ఈ నేర్పు ఎక్కువరా అబ్బాయి. ఇప్పటికయినా రుజువయిందా?” అంది.

అమ్మకూ, అన్నయ్యకూ రెండు గోజులక్రిందట ఈ విషయంలో వాదం పెడిందట. అందుకు అమ్మ శునిధంగా ఖుజువుచేసింది.

అన్నయ్య వెళ్తూ, “ఆడపిల్లలకి చేతిబలం ఎక్కువయితే, మగపిల్లలకి బుద్ధిబలం ఎక్కువ” అన్నాడు. అమ్మ నవ్వింది.

ఇంతలో బావా, చిన్నన్నయ్యా వాళ్ళూ వచ్చారు తమ మీనాల కత్తెరలు మూయమయ్యాయి అంటూ.

ప్రతిగదిలోకీ పిల్ల తెచ్చిఇచ్చారు కత్తెరలను. అసలు కారకురాలు నేనేదా మది!!

# బాబు బుద్ధిమంతనం

వాళ్ళమ్మ బెత్తం అట్టె పెట్టి మరీ పని చేసుకోవటం మొదలు పెట్టింది. వెధవ! మరీ ఆక తాయి అయి పోతూన్నాడు. చక్కగా నీళ్లుపోసి, ఎంచక్కా బట్టలు తొడిగి, మొఖానికి పొడరువునీ ... పాపిడిదువ్వీ... .. ఇంత చేస్తుంది వాళ్ళమ్మ! వాడి అందం చూసి మురిసిపోతుంది! అయితే ఏం! తుర్మని వీధిలోకి పోతాడు. బట్టలన్నీ మాపుకొస్తాడు. అప్పుడే ఏదో సాహస కార్యం సాధించిన వీరునిలా పోజుపెట్టుకొని వస్తాడు యింటికి. చెప్పొద్దూ! వాళ్ళమ్మకు ఎక్కడలేని కోపం వస్తుంది. “వెధవ! వీపుచీకేస్తా” అని అమాంతం కొట్టేంత పనిచేసి కొట్టలేక ముద్దెట్టుకొంటుంది! చివరకు బుల్లిబుల్లి మాటల్లో కుత్తాడ్చీ అనుకరిస్తూ చెబుతుంది.

“తప్పకాదురా బాబూ! బట్టలు మురికి చేసుకోవచ్చునా” అని. అవి తీసివేసి మరో బట్టలు వేస్తుంది “అబ్బ! నేను వేగలేనురా బాబూ”... అదో పాట అయిపోయింది ఆమెకు. వెధవ! చేసే ప్రతిపని ఏదో సాహస కార్యమాయెగామరీ! మొన్న వాళ్ల నాన్నగారు తిరిపేను క్రొత్తది పట్టుకొచ్చి టేబిల్ మీద పెట్టడం చూశాడు బుగ్గను వేలుపెట్టుకొని మరీ!

అది టక్ టక్ మని కొడుతుంటే దానికి పాతం నేర్పాలను కొన్నాడు.

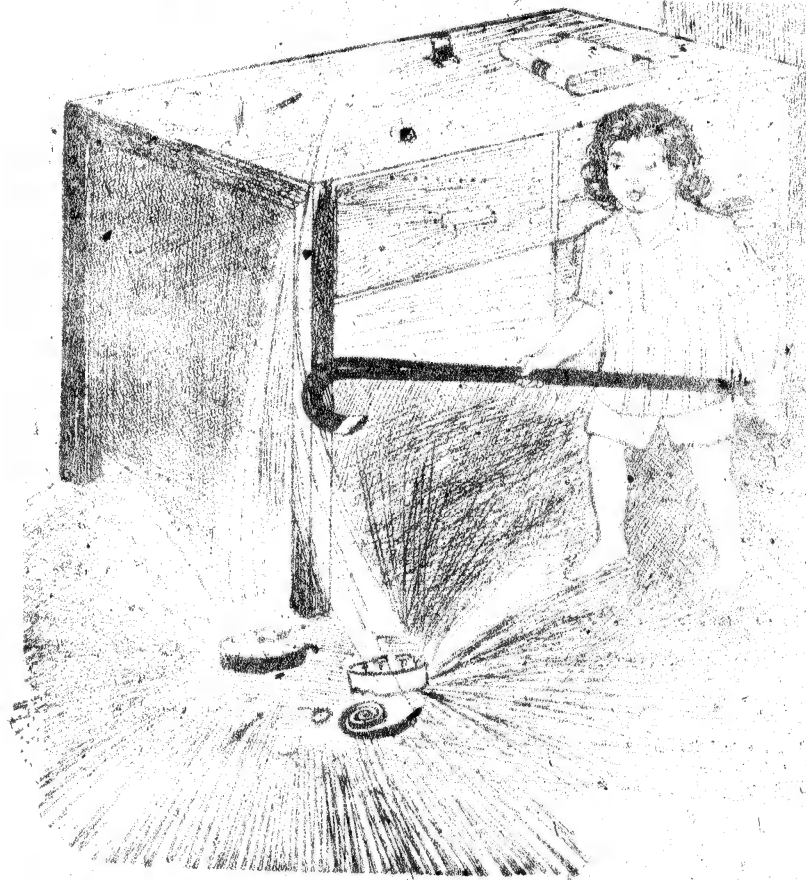
గబగబా నాన్నారి చేతికెక్కి తెచ్చి ఒక్క మొట్టికాయ వేశాడు గడి యారం నెత్తిమీద. అది క్రిందపడి ముక్కలు ముక్కలై కూర్చుంది. టక్ టక్ మని అనటం మానేసిందనే సంతోషంతో పోజు పెట్టాడు బాబు. ఆ చప్పడుకు వాళ్లమ్మ వచ్చి చూస్తే రెండు చేతుల్లో చప్పట్లు చరవటం మొదలుపెట్టాడు. “ఓరి భడవా!” అంటూ వీపుమీద ఒక్కటి వేసింది వాళ్లమ్మ. పగిలిపోయి దిక్కులు చూస్తూన్న గడియారాన్ని చూపిస్తూ “మరి అది తక్ తక్ మని గోల చేస్తుండే” అని బావురుమన్నాడు

## కొమ్మరాజు ప్రసానాంబ

వాళ్లమ్మను కావలించుకుంటూ. “మా నాయనే ... మా బాబే ... ఊరుకో బాబూ. మాయదారిదాన్ని కొట్టాను” అని వాళ్ళమ్మ అమాంతం హృదయానికి హత్తుకొని ముద్దులు కురిపించేసింది. వాడి అఘాయిత్యం కాకపోతే మరేమిటి?! మరొకసారి యిలానే నాన్నగారి కొత్త గ్లాస్కోపంచె ఆరకట్టి ఉంటే దీపంబుడ్డి దగ్గరగా పెట్టి మరీ చూస్తున్నాడు దాని అంచుల్ని. వయ్యారంగా వంపులు తిరుగుతూ దాన్ని తిలకిస్తుంటే అంతపనీ అయింది! పంచె కాస్తా అంటుకొని కాలి పోతుంటే వాళ్లమ్మ వచ్చి గబగబా

ఆర్చేసింది మంటల్ని. అమాయకంగా గుడ్డు మిటకరిస్తూ కూర్చున్నాడు బాబు అంతా చూస్తూ. వాళ్ళమ్మకు ఏంచేయాలో అర్థం కాలా బాబు ముఖం చూచి. ఆ ముఖంలో ఏదో జ్యోతి ఉండడం టుంది వాళ్ళమ్మ. చేరడేసి కళ్లు, చిన్నముక్కు, నాటపడే బుగ్గలు చూస్తుంటేనే చాలు వాళ్లమ్మకు. ఏదో ఒక సాహసం చేస్తాడు. గవచున్ సంతారు బుడ్డిలా కూర్చుంటాడు. చేతులెలావస్తాయి వాళ్లమ్మకు కొట్టేందుకు! చిదిపితే పాలుకాడే బుగ్గలు మరీ ఉబ్బించి పోజుపెట్టాడు. అప్పుడు వాళ్ళమ్మ కనుక చూస్తే వాడిని అమాంతం వెళ్ళి ముద్దుల్లో ముంచేస్తుంది.

బాబు బయటకు పోయా ఊరి అంటే ఏదో ఒక ఘన కార్యం చేశాడే! విచిత్రమేమంటే ఎవరినీ ఏమీ అనడు! ఎవరైనా ఏమి అనినా అన్యాయంగా కొద్దునా తోస్తే వాడిమీద పడి ముష్టిపెట్టే చేస్తాడు ఆర్తత్రాణపరాధుని తానే గలిచి పాప మావ్యధిని రక్షించేస్థితిలో ఉంటే వీరకుమారునిలా దుమ్మురేగిన గుడ్డలతో యింట్లోకి ధైర్యంగా వస్తాడు అమ్మ కడుగుగా! ఓడిపోయిన ఘోరతే సాపం మెల్లగా, పిల్లిలా అమ్మకు కనిపించకుండా యింట్లోకి పోయి ఏమంచం కిందనో జేరి విచారిస్తు



న్నట్లు కూర్చుంటాడు వాళ్ళమ్మా నాన్నా వెతుక్కుంటూవచ్చేవరకు. వీడు ఎంత ఆర్థత్రాణపరాయణుడంటే, ఒకనాడు జరిగిన విశేషం ఇలా గమ్యముగా ఉంటుంది. ఊక్కింటి నారాయణరావుగారు వాళ్ళ బృందానిపట్టుకొని అదేపనిగా బాదుతున్నారు. అదైనా యింట్లో జరిగితే బాగుండేది. కాని వీధిలోనే ఉందిగా యిల్లు. అడుతూ అడుతూ ఉన్న పసికాయని పట్టుకొని వాళ్ళ నాన్న అలా కొడుతుంటే అప్పుడే నీటుగా తయారైన మనబాబు నహించలేకపోయాడూ. అంటే నమ్మండి. పెద్దగా ఆలోచించి ఒక కంకరరాయిపట్టుకొని వాళ్ళనాన్న నుదురుమీద నరిగా గురిచూసి

కొట్టాడు. “అమ్మా!” అనుకుంటూ అలా గుడ్డు పెళ్ళ పెట్టాడు పాపమా పెద్ద మనిషి పదినిముషాలవరకు. చూస్తే యీ దింధకుడు ఆరేళ్ళకుట్ట పెద్దవ. అంత పెద్దమనిషిని అమాంతం కొట్టేశాడు. అయితే ఏం వాడి సంతోషం ఏమిటంటే అంతటి పెద్ద రాక్షసుని చేతులో పాపం తనలాంటి చిన్నకుట్టాడు చెబ్బలు తింటూంటే తానొక్కడై రక్షించగలిగాడన్న సంతోషం బాబుని ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసిందనుకోండి. తీవ్రంగా గర్వంగా యింట్లోకిపోతూంటే వాళ్ళమ్మ చెవి మెలేసింది సంగతులు తెలుసుకొని. సరిగ్గా యిండుమించు అలానే జరిగింది యీ రోజు కూడా! చెప్పాడూ! అప్పుడే నిండుచంక్రు

డిలా ముస్తాబై వీధిలో బాంగరం పట్టుకొని నిలబడ్డాడు. ఏదో అయింది. బహుశా ఏ ఆర్థనాదం వినిపించిందో... “సిరికిన్ తెప్పడు...” అన్నట్లు ఆ బాంగరంకూడా పదిలేసి అమాంతం రోడ్డుకు అడ్డంగా పరుగెత్తాంటే చిన్నకారు ఒకటి వచ్చి నడక బ్రేకులు వేసుకొని ఆగిపోయింది. ఎంతగండం గడిచింది. డ్రైవరు క్రిందకు దిగి బాబుని పట్టుకొని బరబర లాక్కొచ్చాడు యింటికి. వాళ్ళమ్మ బాబును గట్టిగా కావ లించుకొని కాస్తే పు శోకాలు తీసింది. ఏవేవో దిగదుడుపులు తీసి పారేసింది. బెజవాడ కనకదుర్గమ్మకు పెద్ద పెద్ద నమస్కారాలు పెట్టింది. ఇంత అయినా బాబు



# ★ బాబు బుద్ధిమంతనం

ఏదో విచారంగా ఉన్నాడు. వాళ్లమ్మ పాపం ఏమీ అనలేదు కూడాను. అందులో పైగా పెండిగిన్నెలో పాలన్నం కలిపి తినిపిస్తుంటే బక్క మెతుకుకూడా సహిస్తే ఒట్టు! వాడికి ఆ దృశ్యం మరపు రావటంలేదు. ఎంతసేపూ ఆ ఆర్తు డెవరో పాపం మరో రాక్షసుని చేతిలో అన్యాయంగా దెబ్బలుతింటున్నట్లు, తనని రక్షించమని వేడుకొంటున్నట్లు, తనం చేయలేకపోతున్నట్లు ఊహించుకొంటూంటే వాడికి దుఃఖం గంగానదివరదల్లా వచ్చేసింది.

మళ్ళీ బాబు మంచిబట్టలు వేసుకొన్నాడు. వాళ్లమ్మ కనిపెట్టింది ఎటైనా పోయే సన్నాహంలో ఉన్న బాబును చూచి! “ఎక్కడకూ వెళ్లకురా నాయనా!” అని. వింటేనా! ఊహా!! అందుకే బెత్తం వెతికి అట్టే పెట్టింది మరిను! కొట్టేందుకే!!

అప్పుడే వాళ్లనాన్న ఊరినుండి వచ్చారు. యాపిల్ పండ్లూ మరి... యింకా ఏవో చాలా తెచ్చారు. వాళ్లమ్మ బాబుని పిలిచింది. తండే.

ఎటుపోయాడబ్బా! వాళ్లమ్మకు ఖంగారు ఎక్కువైంది..... ఇందాకనే ఓ గండం గడిచిందా మరి. మళ్ళీ ఎక్కడకోపోయాడు వెధవ. అనుకుంటూ బజారు నాల్గు వైపులా చూస్తోంది.

ఇంతలో లోపల ఏదో చప్పుడైంది. నాన్నగారిగదిలో బాబు ఏదో చేస్తున్నాడు.

“ఓరి నీదుంపతెగా నీవిక్కడే ఉన్నావ్లా! అమ్మనీకోసం వెదుకుతోందిరా”... అంటూ వాళ్ళ నాన్న బాబును ఎత్తుకోబోయాడు. కొత్త పార్కుకు వెన్ను నాన్నారిది బ్రదర్లై ఉంది బాబు చేతుల్లో. నాన్నగారికి ఎక్కడలేనికోపం వచ్చింది. పైగా బాబుని ఎత్తుకోబోతుంటే సిరా అంతా అయింది బట్టలనిండా.

“ఓరి వెధవా!” అంటూ వాళ్లమ్మ దాచిపెట్టిన బెత్తం పట్టుకొచ్చి ఒక్కటి వేశారు బాబు వీపుమీద. ఆ దెబ్బకు బాబు గుక్క పట్టి ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు. ఆ ఏడుపు విని వాళ్లమ్మ గబగబా వచ్చి అమాంతం ఎత్తుకుందివాణ్ణి. ఆ దెబ్బ ఎంత గట్టిగా తగిలిందో కాని పాపం బాబు చాలసేపు ఏడ్చాడు. వాళ్లనాన్నగారుకూడా ఎంతో నొచ్చుకున్నారు. కాస్తే పటికి బాబూవల్లుకాల్తోంది. ఆయనతో చెప్పింది వాళ్లమ్మ ఖంగారుపడుతూ. బాబు బెడమీద పడుకొన్నాడు. వాళ్లనాన్న పెంపరేచరుచూచారు.

పాపం వాళ్లనాన్నా అమ్మా రెండు వైపులా కూర్చొని ఖంగారు పడుతూనే ఉన్నారు. వాళ్లమ్మ బాగ్గీ కాచి యిచ్చింది. త్రాగనే లేదు బాబు.

ఆ రాత్రంతా ఉలిక్కిపడుతూనే ఉన్నాడు బాబు. రాత్రి తెల్లవారులూ ఎవరికీనిద్రలేదు. ప్రొద్దునే లేచి వాళ్లమ్మ బాగ్గీ కాచి యిచ్చింది. బాబు కాస్త గుటక వేశాడు యీ సారి. కాస్తే పటికి బాబూ మొఖమంతా చెమటతో తడిసిపోయింది. బాబు జ్వరం కాస్త తగ్గేసరికి ఎంతో సంబరపడింది వాళ్లమ్మ. సాయంత్రానికి పూర్తిగా తగ్గిపోయింది జ్వరం. వాళ్లమ్మ సంతృప్తితో వంటింట్లోకి పోయి అన్నం వండుతూంది.

“అమ్మా! ఇదిగోనే యాపిల్ పండు” అంటూ అమ్మకు అంది నూన్నాడు బాబు తను తింటూన్న పండును... వాళ్లమ్మ మా నాయిక అంటూ దగ్గరకు తిరుకొని ముద్ద పెట్టుకొంది. విశేషమేమంటే ఆనాటినుండి బాబు ఎంతగా మారిపోయాడనుకున్నాయో చక్కగా అమ్మదగ్గరే కూర్చోడు మొదలుపెట్టాడు. ఎక్కడికీ పోడు ఏ చిలిపిపనులూ చేయడు. బాబు ఎంత బుద్ధిమంతుడయ్యాడనకున్నారు!

బాబు యామధ్య స్కూలుకు వెళ్తున్నాడు. పుస్తకాలు చంకన బెట్టుకొని రోడ్డు చక్కగా నెమ్మదిగా వస్తుంటే చూచాను. ★

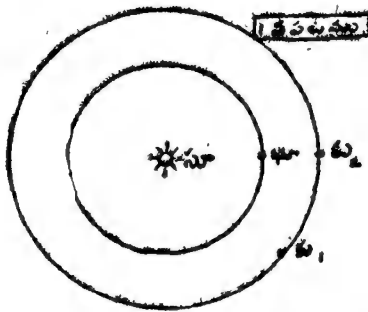


# విజ్ఞానవిమల

## "డాక్టర్"

### 190. కుజుడు భూమికి దగ్గరగా వచ్చినాడా!

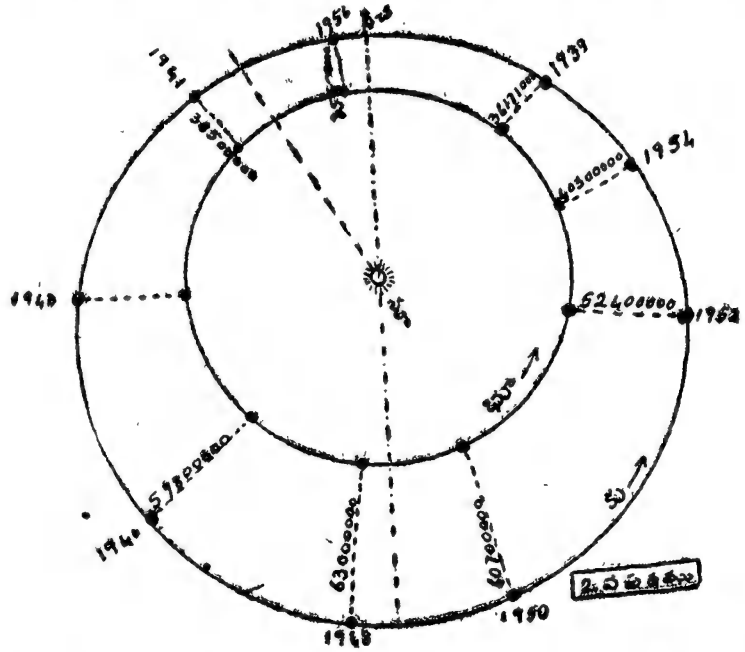
భూమికి కక్ష్యను పుట్టుకున్న, కక్ష్యకు కక్ష్య కుజుడు కక్ష్యల నెత్తరయకొని నూర్చునియున్న పరిభ్రమించు చుట్టూరు. కుజుగ్రహ కక్ష్య భూ కక్ష్యకు చలంపల స్థాయికి కొంత కుజుడు భూకక్ష్యగ్రహము. భూకక్ష్యగ్రహము, భూమి, నూర్చుకు వలన కక్ష్యలలో నొక దిశయందున్నప్పుడు ఆ భూకక్ష్యగ్రహము చుట్టూరితరమును పొందినదియగు. చుట్టూరితర సమయములలో భూ భూకక్ష్యగ్రహముల మధ్యదూరము సాధారణముగా కనిపించు పరిమాణమును పొందును. ఈ పరిమాణము 1 కు పలుకుచున్నట్టి గ్రహాంతరమును.



1 కు పలుకుచున్న నూ - నూర్చుని, భూ - భూమిని, కు - కుజుని నిరూపించుచున్న చిత్రము. లోపలి దీర్ఘవృత్తము భూ కక్ష్య, బయటి దీర్ఘవృత్తము కుజుగ్రహ కక్ష్యయనినాడ భూ చుట్టూరితము. లోపలి కక్ష్యలో నూర్చునియున్న పరిభ్రమించు చుట్టూరు భూమి భూ కక్ష్యనున్నప్పుడు కుజుచుట్టూరితములలో తిరుగుచున్న కుజుడు చుట్టూరితములలో పొంది యుండవచ్చును; లేదా చుట్టూరితమును పొందికపోవచ్చును. ఆ సమయములలో కుజుడు చుట్టూరితములలో పొందియున్నలో కు<sub>2</sub> అను స్థానమున నుండును; చుట్టూరితమును పొందికపోయినలో కు<sub>1</sub> కుట్టి కక్ష్య స్థానమున నుండును. కుజుని చుట్టూరితరక్షిలో భూ కుజుల మధ్యదూరము భూ<sub>1</sub> కు<sub>2</sub>; కుజుడు చుట్టూరితమును పొందనపుడా దూరము భూ<sub>1</sub> కు<sub>1</sub> భూ<sub>1</sub> కు<sub>2</sub> అని భూ<sub>1</sub> కు<sub>2</sub> ఎత్తరమును తక్కువగా చేయుచును. అందుచేత చుట్టూరిత సమయములలో భూ భూకక్ష్య

గ్రహముల మధ్య దూరము తక్కువగా నుండును.

భూ కుజు గ్రహముల కక్ష్యలు నూర్చుని కేంద్రముగా కలిగియున్న వృత్తములై యున్నయెడల ఆ కేంద్రకక్ష్యల మధ్య దూరములును ఎత్తరపుడు సమానముగా నుండును కొంత, ఆ పరిస్థితులలో కుజు నకు ఎత్తరపు చుట్టూరితము కలిగినను, చుట్టూరిత సమయమందలి భూ కుజుల మధ్యదూరము తల్లపుడు సమానముగా చేయించియుండును కొని భూ కుజు కక్ష్యలు వృత్తాకారమున లేవు; అది సాగదీనిత వృత్తములై అంటే దీర్ఘవృత్తములైయున్నవి. ఇది భూ కక్ష్యకంటే కుజుగ్రహ కక్ష్య మరింత ఎక్కువగా సాగియున్నది. అందుచేత భూ కుజుగ్రహ కక్ష్యల మధ్యదూర చినియును, చుట్టూరిత దూరముగా నున్నప్పుడు ఈ చుట్టూరితము చుట్టూరితము



ముల మారుచుండును. ఈ విషయము 2 కు పలుకుచున్న తెల్లనుగును. కొంత భూకక్ష్య తర సమయములలో భూ కుజుల మధ్యదూరములు భూకుజుల సాపేక్ష స్థానములనుబట్టి మారుచుండును. ఇది భూ కక్ష్య నూర్చుని చుట్టూరితముగా నున్నప్పుడు చుట్టూరిత పొందిన

అవును. కుజుడు చుట్టూరితముచున్నప్పుడు చుట్టూరితము సంతరించినట్లుచున్న భూ కుజుల మధ్య దూరము 8,00,00,000 మైళ్ళకు మించియును, చుట్టూరిత సమయమందున్నప్పుడు సంతరించినట్లుచున్న భూ కుజుల మధ్యదూరము 8,50,00,000 మైళ్ళకు లోపుగాను ఉండును. సాధారణముగా 18,17 సంవత్సరముల కొకసారి కుజుడు చుట్టూరితముచున్నప్పుడు చుట్టూరితము కలుగుచుండును. 1956 కు సంవత్సరములలో కుజుడు చుట్టూరిత సమయమందున్నప్పుడు చుట్టూరితము కలుగజేయున్నది. అప్పుడు భూమికి 8,64,00,000 మైళ్ళదూరములలో కుజుడుండును. భూ కుజుల సగటు చుట్టూరితము 4,84,00,000 మైళ్ళు. అందుచేత అప్పుడు కుజుడు సామాన్యముగా ఉంటే చుట్టూరితకంటే భూమికి 1,80,00,000 మైళ్ళు చేరువగా వచ్చుచున్నాడు. ఈ సంవత్సరములలో నెలలలో కూడ చుట్టూరిత సమయములందున్నప్పుడు కుజుడు చుట్టూరితము కలిగినది. భూమికి 4,08,00,000 మైళ్ళ దూరములలో ఆ సమయమున కుజుడుండెను. ఇంతకు పూర్వము 1939 లో చుట్టూరితము చుట్టూరితము కుజుడు చుట్టూరితము కలిగినది. అప్పుడు భూమికి 8,81,71,000 మైళ్ళ

దూరమునకు కుజుడు వచ్చియుండెను. చుట్టూరితము చుట్టూరితము చుట్టూరితము కలిగినట్లుచున్న కుజుడు తప్పు మిగిలిన గ్రహములన్నింటికంటేను మెచ్చు దీర్ఘవృత్తము అది లేవరిల్లును. కుజుగ్రహమును పరికిరించుటకు అట్టి సమయము చాల అరుదుగా వున్నది. — అనంత.

**SECRET**

205-22

RECEIVED

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26



# ఇటాలియన్ చిత్రాలు

## ఇల్యా ఎప్రోన్ బర్

[యుద్ధానంతరం ఇటాలియన్ చిత్రాలు సంఖ్యలో కాకపోయినా, అంతకంటే ముఖ్యమైన ప్రతిభలో, ప్రపంచంలో అగ్రస్థానం వహించాయి. ఫాసిస్టు పరిపాలననుంచి ప్రజలు విముక్తులు కాగానే, అలాచి పెట్టబడిన సృజనశక్తులన్నీ ఒక్కసారిగా వెల్లువెత్తినట్లు తోస్తుంది. ఈ చైతన్యం సినిమారంగంలో ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తుంది. రాబర్ట్ రోజెలిన్ 1945 లో తీసిన "ఓపెన్ సిటీ," 1946 లో తీసిన "పైజన్" చిత్రాలు ఈ చైతన్యానికి ప్రారంభ చిహ్నాలు. మొదటి చిత్రం జర్మన్ ఆక్రమణాక్రింద నలుగుతున్న ఇటలీ ప్రజలను, రెండవచిత్రం విముక్తినమయంలో ఇటలీపరిస్థితిని యథాతథంగా, గొప్ప వాస్తవికతతో చిత్రించాయి. సినిమాచరిత్రలో ఇవి ఒక నూతనకాన్ని ప్రారంభించాయి.

ఆ తరువాత వెలువడిన గొప్ప ఇటాలియన్ చిత్రాలనుగూర్చి ప్రసిద్ధ పోలియెట్ రచయిత ఇల్యా ఎప్రోన్ బర్ ఈ వ్యాసంలో వ్రాశాడు.]

గడిచిన కొద్ది పదిహేనేళ్లలో నేను 11 ఇటాలియన్ చిత్రాలు చూశాను. వీటిలో థెనీకల్ థీఫ్, రోమ్ రెవెన్ ఓ క్లౌక్, మిరకిల్ ఆఫ్ మిలన్ వన్ను చాలా ఆకర్షించాయి. పాల్ ఆఫ్ హోప్, హూ పైన్, టూ పెన్సీవర్ ఆఫ్ హోప్ వంటి చిత్రాలు చక్కగా ఉన్నాయనిపించాయి. వో పీన్ అంసర్ ది ఆలివ్స్, ది మిల్ ఆన్ ది హి మొదలైన చిత్రాలు అంతగాగా లేవని పించాయి. కాని మొత్తం ఇవన్నీ కలిసి ఇటాలియన్ సినిమారంగానికి విశిష్టత సాధించిపెట్టాయని మాత్రం చెప్పక తప్పదు. ఈ చిత్రాలు నన్ను ప్రేక్షకుడుగా కదిల్పివేశాయి. వాటిలోని కథానాయకుల కష్టసుఖాల్లో నేను కూడా పాల్గొన్నట్లు చేశాయి. ఇంలేగాక, సినిమాకళయొక్క కొన్ని ప్రత్యేకలక్షణాలనుగూర్చి నాలో అలోచనను రేకెత్తించాయి.

ఫాసిజం పతనంకొకముందు ఇటాలియన్ సినిమాకళ హీనస్థితిలో ఉండేది. తిరుగుబాటుకు, దివకబాదు ఆకర్షణలు మాత్రమే కలిగి, అవాస్తవికంగా, వికారవారితిమై ఉండేది. చిత్రచిత్రమైన అలంకారాలు చేసుకున్న "తారలు", వికారచేష్టలు

అలెగ్జాండర్ మార్కే (హాలీవుడ్) ఇండియాలో నిర్మిస్తున్న "గాంధీ పథ్" లో బాబూ రామ నారాయణసింగ్ (పార్లమెంటు సభ్యుడు), బాల నటుడు (చేమ్. →





“మాగోపి” లో పెంక లెక్కర్, జి. వరలక్ష్మి.

★

## ఇటాలియన్ చిత్రాలు

★

లేస్తూ తెరమీద తిరిగేవారు. ఎక్కువగా చరిత్రాత్మక చిత్రాలు తయారయ్యేవి. కాని ఆజేపి ఎవరినీ ఆకర్షించలేదు.

యవకులైన ఇటాలియన్ దర్శకులు— బిట్టోరియా డీసికా, రోజెలినీ, డీకాంటిన, లట్టూడా మొదలైనవారు — మొదటి కోణాల్లో చాలా ఇబ్బందుల పెనుక్కొనబడినవైచింది. ముఖ్యంగా తమ కళాభివృద్ధికి సరియైన సంప్రదాయాలు లేకపోవడంతో, పునాదులనిగిగింపి తామే త్రవ్వకొని కట్టడం నిర్మించవలసి వచ్చింది. కాని ఇటాలియన్ పునాదులనుంచి ప్రారంభించడం వల్లనే, వారి కిక్కి ఇసుమించిందని నా అభిప్రాయం. వీనిమా ఒక కొత్త కళ. అది నాటకరంగస్థలంగాని, చిత్రకారుని చిత్రఫలకంగాని కాదు. ఈ కొత్తకళలో ముందుకువేసే ప్రతి అడుగు ఒక కొత్త విషయాన్ని బయటపెడుతుంది. బహుశా

ఈకళలో పనికొని పాత సంప్రదాయాల ననుసరించేకంటే, ఏ సంప్రదాయాలూ లేకుండా పనిచేయడమే తేలికనుకుంటాను.

ఇటాలియన్ సినిమాలలో ముందుగా మన దృష్టిని ఆకట్టేది, వాటి వాస్తవికత; మనం తెలియద మానేది యథార్థ జీవితమేననే భావం. ఒక్కొక్కసారి మనం మానేది కల్పితకథాచిత్రం కాదనీ, దానిమేల రీయే నవీకూడా స్పష్టమైన భావం కలుగుతుంది. ఇతివృత్తంలో కాని, నటనలో కాని, నాటకీయ లక్షణాలేమీ ఉండవు. నిజంగా జరిగిన సంఘటనలే కొమెరామాన్ ఫోటోగ్రాఫ్ చేస్తున్నాడనిపిస్తుంది.

నాటకం గొప్ప కళకాదని నే నడం లేదు. నా చిన్నతనంలో మేరియా యెర్మిలావా, ఎరియనోరా మాన్, జేరా కొమిస్సార్ జెవ్ స్కాయా, యవకుడైన ప్లానిస్ ప్రావ్ స్కీ, మోనేరలి మొదలైనవారి అభి

నయప్రాగల్భ్యం చూసి పరవశుడయ్యావాడో నాటకకళ చాలా ప్రాచీనమైంది. దాని సంప్రదాయాలు కొన్ని కళాభూలమండీ రూపొందుతున్నాయి. ఈ సంప్రదాయాలు మనకు చిన్నతనంనుంచీ అలవాటైపోయి ఉంటాయి. ఒక గొప్ప నటుడు రంగంమీద ‘స్వగతం’గా ముట్టాడుతూఉంటే మనం అణువణువునా సంపలించిపోతాము. స్వగతంగా ముట్టాడడం అసహజమనీ, వీచ్చి వాళ్ళు తిప్ప మరెవరూ తమతోతాము బిగ్గిరిగా ముట్టాడుకోరనీ అభ్యంతర పట్టేవాడు బాగా మందబుద్ధి అయివుండాలి. నాటక రంగంమీద ‘సహజం’గా ఉండాలని ప్రయత్నించడం ఆభివ్యక్తకళకు సంకల్ప వేయడమేకాక ప్రేక్షకుని కి చిరాకుకూడా కలిగిస్తుంది. రంగస్థలంమీద నిజమైన చెట్లు, గుర్రాలు ఎవరికి కావాలి? నటులు రంగంమీద నిజమైన బ్రతాగుతున్నారేదో ఎవరికి పట్టింది? రంగస్థలంమీద ఫ్రైల్స్, లెట్టూ, నెటింగులూ, నటుని కంకసాయూ,





అశోకా పిక్చర్స్‌వారి “ఎన్‌మగళ్” తమిళ చిత్రంలో ఎస్. పరలక్ష్మి.





## ఇటాలియన్ చిత్రాలు



నాటకకథాగమనం - అన్నీ సాంప్రదాయికమైనవేతప్ప సహజమైనవి కానే కావు. షేక్స్పియర్ సమకాలికులు రాసిన గ్రంథాలు ఈనాటికీ కొందరు చదివేవాళ్లుండవచ్చు. కాని అవి ఎవరినీ ముగ్ధులను చేయలేవు. షేక్స్పియర్ నాటకాలు మాత్రం ఇప్పటికీ రంగస్థలమీద సజీవంగా ఉన్నాయి. పుస్తకంలో ఆసహజంగా, అతిశయోక్తులుగా, అసంభవంగా కనిపించేవన్నీ రంగస్థలమీదికి మారేటప్పటికి సహజమనే భ్రాంతి కలిగిస్తాయి.

ఇటాలియన్ చిత్రాలు నాటకరంగం నుంచి ఎరువు తెచ్చుకోకుండా స్వతంత్రంగా తొక్కింది. అందుచేతనే వాటిలో ఒక ప్రత్యేకత, బలం కనిపిస్తాయి. ఇటాలియన్ దర్శకులు నాటక రచయితల, నాటక నటుల సహాయం స్వీకరించరు. స్క్రిప్టు రచయితలు తమ కథలు తామే వ్రాస్తారు; లేక నవలను, ఇతర కథలను ఆధారం చేసుకుంటారు. రంగస్థలంకోసం ఉద్దేశించబడిన నాటకం తెరకు పనికిరాదు. నాటక రచయిత చాలా పరిమితమైన స్థలాలను, వ్యక్తులను, తక్కువనుండి పాత్రలను దృష్టిలో పెట్టుకుని నాటకం వ్రాస్తాడు. నాటకకథ కొన్ని నిర్దిష్ట మూత్రాల ప్రకారం జరగాలి. నవల రచయితగాని, కథారచయితగాని ఇష్టం వచ్చినన్ని పాత్రలను ప్రవేశపెట్టవచ్చు. ఒక ఇంటి నుంచి వీధిలోకి, వీధిలోంచి ఇంటికి, ఒక నగరం నుంచి మరో నగరానికి స్థలాన్ని మార్చవచ్చు. నవలలో కథాగమనం జీవితంలో జరిగే పద్ధతికి చాలా సన్నిహితంగా రావడానికి వీలౌతుంది. నాటకం అలాకాదు.

ఇటాలియన్ చిత్రాల్లో జీవితంలోని ఏ చిన్న వివరమూ వదిలిపెట్టబడదు. టెక్నిక్ విషయంలో డైరెక్టర్లు కూడియో పెట్టకోసం ఎగబడక సాధారణంగా యథార్థ వ్యక్తులనే తీసుకుంటారు. దీనివల్ల కూడా ఈ చిత్రాలకు ఒక విభిన్నమైన విలక్షణత కలుగుతున్నది. ఉదాహరణకు, మంచి ఫ్రాంచి చిత్రాలలో కూడా ట్రెటింగ్ ఎఫెక్టులు వగైరా కృత్రిమత్వం కావలసినంత కనిపిస్తుంది.

అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా, ఇటాలియన్ నటులు రంగస్థలమీద మల్లే మాట్లాడరు. నిత్యజీవితంలో మనకు ఆ ప్రయత్నంగా కనిపించే సంభాషణల మోస్తరుగానే, ఆ చిత్రాల్లోని సంభాషణలు కూడా వినిపిస్తాయి. డైరెక్టర్ తీర్మానం ప్రకారం ఉంటాయి. డైరెక్టర్ తీర్మానం ప్రకారం ఉంటాయి. డైరెక్టర్ తీర్మానం ప్రకారం ఉంటాయి.

చేసుకోండి. లేకపోతే 'హామ్ లెస్ ఓ క్లాక్' లో దానీదాని ప్రేమకథను చూడండి. ఇటాలియన్ డైరెక్టర్లు సాధారణంగా ఇదివరకే పూర్వం నటించి ఎరగని మనుషులనే పాత్రధారులుగా తీసుకుంటారు. అంటే నటనానుభవం లేనివాడే ఎక్కువ సహజంగా మాట్లాడగలడని నా ఉద్దేశ్యం కాదు. అనుభవం లేనివాడు బహుశా చేతకాని నటుడని అనిపిస్తే కూడా అనిపించవచ్చు, అయితే అనుభవం ఉన్న నటుడి నాటకపు అలవాట్లను చూస్తూ ఉండకంట్టే, కొత్తవాడిని ఉపయోగించుకోవడమే లేకపోదు.

ఇది టెక్నిక్ సంగతి. ఇక ఆశలు విషయం. ఇటాలియన్ చిత్రాలకు అంత వాస్తవికత ఎలా కలుగుతోంది? వాటిలో సాధారణ ప్రజలను, వారి కష్టాలను, సుఖాలను, ఆశలను, నిరాశలను మనం చూస్తాము. అసాధారణ మానవులు కనిపించరు. అసాధారణ సంఘటనలు కనిపించవు. కుట్రలు కనిపించవు. మిరకిల్ ఆఫ్ మిలన్ ఫాంటసీ చిత్రమైనా డీసీకా ఇందులో మిలన్ నగరపు సాధారణ ప్రజలనే చూపించాడు. ఇటాలియన్ చిత్రాలలోని యథార్థ జీవిత చిత్రణను, మానవత్వాన్ని చూస్తుంటే చెకోవ్ కథలు జ్ఞాపకం వస్తాయి.

నేను మానీస్ ఇటాలియన్ చిత్రాలన్నీ "సాంఘిక" చిత్రాలకంటే వస్తాయి. ఒకటో, ఇద్దరో, ముగ్గురో మనుషులను చూపే తీసుకుని వారి సంకుచిత జీవితాలకే ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం వాటిలో కనిపించదు. డీసీకా, డీకాంటిన్ చిత్రాల్లోని వ్యక్తుల జీవితాలు ఇరుగుపొరుగువాళ్ళ, ఆ విధిలోవాళ్ళ జీవితాలతో సానకే నుకుని ఉంటాయి. ఈ చిత్రాలు విశదపూరితమైన నేటి ఇటాలి పరిస్థితులను చూపిస్తాయి. డైరెక్టర్ తీర్మానం, టూ పెన్సివర్ ఆఫ్ హోమ్, హామ్ లెస్ ఓ క్లాక్ చిత్రాల్లో నిరుద్యోగం, పాత్ ఆఫ్ హోమ్ లో సమస్యలు, మామనలో నిరాశ్రయుల, దుర్బల మిరకిల్ ఆఫ్ మిలన్ లో భవిష్యత్తు అంటిపడి, వీధి వారిస్థితి ఇవన్నీ కనిపిస్తాయి.

ఇటాలియన్ సినిమాకళలో మరొక విశేషాన్ని పేర్కొనకుండా ఉండలేను. నేను మానీస్ ఈ చిత్రాలన్నిటిలోనూ రాజకీయాలు కనిపిస్తాయి. వాటి దర్శకులు రాజకీయంగా తమ అభిప్రాయాలు, సానుభూతి ఎటు మొగుతున్నాయో చాచుకోకుండా స్వప్నం చేస్తారు. అయితే వారు కళ యొక్క పరిధులను మాత్రం నాటరు.

వారిచిత్రాల్లో కంటిగా రాజకీయ ప్రచారం చెయ్యడం కనిపించదు. పాత్రల్లో అద్భుతమైన మంచినాళ్ళు, దారుణమైన చెడ్డనాళ్ళు కనిపించరు. ఈవిధమైన సంకుచితత్వం ఈ చిత్రాల్లో ముచ్చటగా కనిపించదు.

పెట్టుబడిదారీసంఘంలో చెడ్డమనుషులు ఎక్కువగా ఉన్నారనికాదు మనం ఏకగిందుకోవలసింది; స్వతహాగా మంచివాళ్ళయినవ్యక్తులను కూడా దుర్మార్గానికీ పురికొల్పుతుంది కనుకనే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థను మనం ఏకగిందుకోవాలి. డైరెక్టర్ తీర్మానంగాని, హామ్ లెస్ ఓ క్లాక్ లో గాని విలన్లు అసలు లేరు; పోలీసులకు కూడా దయ అంటే ఏమిటో తెలుసు. ఆ చిత్రాలు చూపించే సాంఘిక వ్యవస్థ, ఆ వ్యవస్థకింద వదిలి వదిలి జీవితాలు మాత్రమే దారుణమైనవి, హృదయ విదారకమైనవి.

ఈ చిత్రాల్లో "నీతిబోధ" కూడా ఏమీ లేదు. "నీతిబోధ" పట్లకథలకు సరిపోతుంది కాని సినిమాకు కాదు. ఈ చిత్రాల్లో తెరమీదికి వచ్చి సంఘాన్ని విమర్శిస్తూ ఉపన్యాసాలువంటే పాత్రలు లేవు. చిత్రం చూసిన తర్వాత అలా విమర్శించే బాధ్యత ప్రేక్షకుడికే వదిలిపెట్టబడుతుంది.

హామ్ లెస్ ఓ క్లాక్ లో నిరుద్యోగ శకు స్వ చూపించబడింది. "టైపిస్ట్ కావాలి" అని ఒక ఆఫీసు ఎడ్వర్టైజ్మెంట్ చేస్తుంది. మర్నాడు ఉదయానికిలా ఆ ఆఫీసు వీధినిండా నిరుద్యోగులైన స్త్రీలు గుంపులు గూడుతారు. ఆఫీసుధివనం చాలా పురాతనమైనది. మేడమెట్లు లోక్కిడి కాగలేక కూలిపోతాయి. ఒక యువతి గాయపడి చనిపోతుంది. ఇంకా పలువురికి తీరగాయాల లభిస్తాయి. ఈ నింద ఆ భవనంకట్టిన వాడిమీద, ఒక నిరుద్యోగిస్త్రీమీద, ఆఫీసుయజమాని మీద వరుసగా చూపబడుతుంది. కాని ఎవరిమీదా నేరం ఋణపుకాదు. "అయితే నేరం ఎవరిది?" అని ఒక జర్నలిస్టు మేజిస్ట్రేటును అడుగుతాడు. దర్శకుడు డీకాంటిన్ తన కథానాయికచేత ఉద్దేశపూరితమైన ఉత్సాహం ఇవ్వించడు. ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పే బాధ్యత ప్రేక్షకులకే వదిలిపెట్టాడు. ఈ పద్ధతివల్లనే ఇటాలియన్ చిత్రాలు జీవితానికి సన్నిహితంగా ఉండడం తలపిస్తాయి.

నాటకీయ లక్షణాలు నాటకరంగం మీద బాగానే ఉంటాయి. కాని సినిమాకళకు అవి పనికిరావని నా నమ్మకం. హామ్ లెస్ చిత్రం నేను చూశాను. హామ్ లెస్

(వీరి-వ నేటి చూడండి)

# “అగ్గిరాముడు” ప్రేక్షకుల అభిప్రాయాలు

అగ్గిరాముడు (ఎన్. టి. రామరావు) ఢోంగ అనీ, ఖూనీకోరనీ, దోపిడీ దారనీ, పట్నాలు, పల్లెలా అందరికీ తెలుసు. కాని అతన్ని చూసినవారు లేరు. కారణము (భానుమతి) పెండ్లిచేసికోవాలని ఆమె బావ, వీర్రాజు (శ్రీరాం) ప్రయత్నిస్తూ ఉంటాడు కాని కారణమే అతనినంటే ఇష్టం లేదు. అందువల్ల ఆమె సెల్యూనా తన దానినిగా చేసుకోవాలని ఒకరోజు అర్ధరాత్రి అతని అనుచరులవచ్చి కారణను బంధించి తీసుకుపోతారు. దారిలో వారిని అగ్గిరాముడు అటకొయించి వారి బారినుండి కారణను రక్షించి, తన గృహమునకు తీసుక వెళ్తాడు. మరల కొంత కాలానికి కారణను

వాళ్లయింటికి రహీము అనే ముసల్మాను గారిద్వారా పంపుతాడు. ఆ సంగతివిని పోలీసు సబ్-ఇన్స్పెక్టరు (ముక్కామల) అతని అనుచరుడు, హెడ్ కానిస్టేబుల్ నంబరు 441 (తలంగి) వచ్చి కారణను అగ్గిరాముడి గురించి వివరాలు అడిగి తెలుసుకుంటారు. అప్పుడు కారణ తాను రహీం ద్వారా తేబడానని చెప్పకుండా, దీనినిబట్టి, అగ్గిరాముడికి, రహీంకి ఏదో సంబంధముండి తీరాలని ఇన్స్పెక్టరు రహీంని అగ్గిరాముడి గురించి వివరాలు అడగటానికి వస్తాడు. కాని తను వచ్చినపని కొనసాగక పోవుట చేత, “మీలోటి పేరు ప్రతిష్ఠలుగల ధన వంతులు, అటువంటి ఖాసీ దారులతో

స్నేహముచేస్తే, మీకు చాలా చిక్కులు వస్తాయని తెలియజేస్తాడు. అందుకు రహీం నుండిపడి, అగ్గిరాముడు ఢోంగకొననీ ఇక మీదట అట్లా అప్పగడల తానుతొక నని చెప్పతాడు. అందుకు తగిన సత్కర్మ చూపితే అతనిమీద కేసులు కొట్టి వేస్తానంటాడు, సబిన్స్పెక్టరు. తరువాత అగ్గిరాముడు ఢోంగకొననియు, అతను నిరాటంకముగ నలుగురిలోను తిరుగవచ్చుననియు ఇన్స్పెక్టరుకు తెలియజరుస్తాడు. అగ్గిరాముడిని కారణ ప్రేమిస్తుంది. చివరకు ఆసల అగ్గిరాముడు (దొరస్వామి) చనిపోతూ, తన నిజగాధ వివరిస్తాడు. అప్పుడు అగ్గిరాముడు నిజం తెలిసికొని, తనకు కారణ మరదలైననియు, తన తల్లి కారణగారింట్లోనే యున్నదనియు, తెలిసికొని, తన పీనతల్లిని గూడ వెంటబెట్టుకొని, కారణవారింటికి వచ్చి, ఈ సంగతి వారందరికీ తెలియజర్పుగా, వారందరు సంతోషించి, కారణను అగ్గిరాముడుకు ఇచ్చి వివాహము చేస్తారు. ఈలోపుననే, వీర్రాజు, అతని అనుచరులు జైల్లో పడతారు. చివరకు తానే





శాస్త్రోత్సవాలలో పాల్గొనడంలో నీరసాతార తెలిసి తీసిపోయి మరదలు, లక్ష్మీపురం యంగ్ మన్స్ ఎసోసియేషన్ లో జాతీయపతాకం ఆవిష్కరిస్తున్న తార పద్మిని.

## ★ ప్రేక్షకుల అభిప్రాయాలు ★

తమిళం వర్ణనానిస్తున్నానని గూడ అగ్గి కామడు తెలియబడుచున్నది.

తైరక్కను కొన్ని చోట్ల తప్ప, బాగానే యున్నది. పోటోగ్రఫీ, డ్రాయింగు బాగానే యున్నవి. పాటలూ, డ్యాన్సులూ చక్కగా యున్నవి. రామరావు అగ్గిరాముడుగాను, తమిళంగాను చక్కగా పోత్రపోషణ చేసి

నాడు. భానుమతి, రేలంగి, ముక్కామల, నటనలో ప్రేక్షకము లేదు. నాటక పార్టీవారి బుర్రకథ (అల్లూరి సీతారామ రాజు జీవిత చరిత్ర) దీనికొక ప్రత్యేక కర్తవ్యం. ఇది ఒక జాతికి సంబంధించిన చిత్రంగా కనుపించటములేదు. ఇందులో ప్రేమ, శ్రమ, కామిక అన్నీ యున్నవి.

డికెట్ కథగా తయారైంది.

రేలంగికి 9 మంది సంతానమునియు, ఇద్దరు భార్యలనియు, తల్లి, దండ్రు అనియు ప్రతిపాది చెప్పించినారు, కాని వారి నొక్కసారయినా చూపించలేదు. చూపించాల్సిన అవసరంలేదని, చూడటానికే చెప్పిస్తే సరిపోతుందని డైరెక్టరుగారి తలంపు గాబోలు. మొట్టమొదట శారదను రక్షించేటప్పుడు తప్ప, మిగిలిన సమయాల్లో అగ్గిరాముడు అనుబంధాలు లేకుండా, తా నొక్కడే 10 మందికి సమానమయినట్లు ప్రతి చోటా వంటరిగా పోట్లాటలకు హాజరవుతాడు, పోట్లాడుతాడు; మిగతా వారిని రెండు దెబ్బలలో స్పృహలేకుండా చేస్తాడు కాని అతనికి దెబ్బ తగలదు సరిగ్గా, చరిగ్గా జుట్టైనా లేదు, చెమటయినా పోయదు. అటువంటిప్పుడు అతని దగ్గర 50 మంది వరకు వస్తాదులు కత్తియర్థాలు, కర్ర యుద్ధాలు, బాక్సింగు సెర్కుకుంటున్నట్లుగా చూపిస్తారు; కాని వాడు అగ్గిరామునితో వక్కసారైనా సహాయం వచ్చినట్లు కన్పిస్తుంది. అటువంటిప్పుడు వారికి ప్రారంభంలేదే, జీతమిచ్చి వుంచుకొనుట ఎందుకో?

ఇటువంటి చిన్నచిన్న లోపాలు కొన్ని యున్నప్పటికీ, మొత్తంమీద చిత్రం చూస్తూంటే చాలా విశోదకరంగాను, ఆనందకరంగాను వున్నది. ఈ చిత్రం ఎల్లాగయినప్పటికీ, వికలాంధ్రలో విజయం పొందగలదు.

పి. ఎల్. నారాయణ  
—వలూరు.

\* \* \*

చక్రీరాజువారి "అగ్గిరాముడు" ఎంతో క్రిమిలో తీవ్ర చిత్రము. వీరి మొత్తము మొన్నటి చిత్రము "ఒక తల్లిపిల్లలు"కాస్త విజయవంతం అయినదేమో. ఈ చిత్రం ప్రాచీనాదులగారి పేరు బృద్ధిచేసేదిగా లేదు.

ఈ చిత్రంలో కొత్త పాతడ లేదు. కొండపీనులు చాలాసేపు చూపించటము, కొండపై కర్రలయ్యుండుము చేయటం విసుగు ప్రకటిస్తాయి. నాజర్ బుర్రకథగూడ బాగుగా లేదు. పాటలు మంచివి లేవు. భానుమతి చివరి పాట కొద్దిగా బాగుంది. డైరెక్టర్ సరిగాలేదు. కొంచెము విమర్శనా దృష్టితో చూస్తే కథలో అన్నీ లోపలే. ఇంటర్వల్ తరువాత డిటెక్టు కథ ధోరణిలో కొంత బాగుంది. రేలంగి, క్రిరాం బాగా నటించారు. భానుమతి, రామరావు నటన అంత బాగుగా లేదు. బాలనాథ స్వరీ ఈ చిత్రంలో విందుగ. ముక్కా



మల రస పాత్రను బాగుగనే పోషించాడు. రెలంగి హాస్యమే సినిమాలో కొద్దిగా బాగున్నది. ఆర్. కాశ్యపరావు, మహంకాళి ఒకమాది రచించిచెబాడు. మొత్తం మీది ఇది ప్రజాదరణ పొందలేదు.

ఎస్. వెంకటేశ్వరరావు  
—బందరు.

\* \* \*  
అగ్గిరాముడు యొక్కదా యే పండి పోటు దొంగతనం గానీ, దారిద్ర్యపీడి గానీ చేసినట్లుగలచుండు. ఇక అగ్గిరామునికి చెప్పేరు రావడానికి అనకాళి మెక్కడ? యే దొంగతనం చేయకపోతే అంత ధనవంతుడేలా కాగలడు? తన ముతానంతటిని ఎలా పోషించగలడు? కాబట్టి యేదో దొంగతనాలు, దారిద్ర్యపీడిలు చేసివుండాలి. కానీ చిత్రంలో అగ్గిరాము జేవిస్తమైన దొంగతనం చేసినట్లు అగుసందేహం. అలాంటి అగ్గిరాముడు ఇక గుహలలో దాగి, మూడేమాలలో ఇజ్జతవాసం చేస్తున్నట్లు చూపారు. అటున్నప్పటికి అతని గుహలో అంత కోభాయమానంగా, బంగళాగా తయారుచేయబడి వున్నాయంటే మరీ ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. వీటికంతటికి ధనమవసరమే! యేదోపిడి చేయకపోతే ఇంతధనం యొక్కడిది? ఆ గుహలుగూడా అసమాజంగా వున్నాయి. రహస్యమార్గం గుండా గుహ ప్రవేశిస్తారు. మరో రెండు సీనులలో చుట్టూ కిటికీలున్న బంగళాలో అడుగు తాగుతారు. గుహలలో నిర్బంధ గృహాలకు కిటికీ లండడం సమాజమేనా?

అగ్గిరామునికి ప్రత్యేకంగా కొండలపను తీటునుండి యిటుదాటే రీతయంత్రం వున్నట్లు చూపారు. ప్రభుత్వాలకల్లా ప్రపంచమంతా మెలుగుతున్నపుడు అంత బహిరంగంగా యిటువంటి యంత్రం రెండు కొండలపనులకు వున్నదంటే ప్రభుత్వం విచారించకుండా వుంటుందా? న్యాయాధారిత అక్కడక్కడ జానపద ఖక్కీలో నడచింది. చిత్రం యేకాంతంలో అనే అనుమానంలేకుండా ప్రేక్షకులకు అపకృష్టమైన రాజా, రాణీల చిత్రాలకు పడుతూ వుంటాయి. చిత్రం తెలుగుదై ఆంధ్రదేశంలో గల పట్టణాలకు సంబంధించిన కథ గలదై అగ్గిరాముని గుహలో అతని చాచు తియ్యగ్రంథాలు చదువుతున్నారంటే మరీ వింతగా వుంది. ఇలాంటి నిర్బంధ దగిన లోపాలు చిత్రంలో యింకా వున్నాయి.

చిత్రంలో కొంతో లేకపోవడంవలన చిత్రం నీరసంగా వుంది. కానీ అపకృష్టమైన కత్తిసాము, మల్లయ్యగారి ప్రేక్షకులకు ముసవడంవలన, వినుకు చెందుతున్న ప్రేక్షకులు చిత్రాన్ని చూడడానికి కొద్ది

పుత్సహవంతు లాతారు. నిజంగా అగ్గిరాముని అనుచరులుచేసిన కత్తిసాము, మల్లయ్య, నాట్యాలు యింకో బాగున్నాయి.

ఆశ్రేయగారి నాటలు, పాటలు యింపుగా వున్నాయి. కుబ్బయ్యనాయుడుగారు తన సంగీతదర్శకత్వంలో ప్రేక్షకుల మన్ననల నందుకోలేకపోయారు. అక్కడక్కడ హిందీట్యానులు జోప్పించబడ్డాయి. బోస్ గారి భార్యగ్రహణంలో 'టైట్ యెఫెక్ట్స్' సహజంగా వున్నాయి. ఇంకా అవసర పన్ని వేకాలతో నిండివుండడంవలన చిత్రం నిడివి హెచ్చింది.

అగ్గిరాముడుగా, ముసలూగుగా నటించిన రామారావు నటన తృప్తికరంగానే వుంది. కారదగా నటించిన భానుమతి నటన నిరీవంగా వుండనటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. చిత్రంలో బాలసరస్వతి పాత్రను అనవసరంగా కల్పించారు. ఆ పాత్ర లేకపోయినా ధరవాలేదు. 441 గా రెలంగి హాస్యధోరణి విచిత్రంగా వుంది. కానీ ముక్కామల పూర్వ నటన యేమయిందో? వీరరాజుగా శ్రీరామ్ బాగా నటించలేకపోయాడు. వస్త్రానుకూల్యంగా నాశ్వరరావు బాగా రాణించాడు.

కానీ చిత్రం మొత్తానికి ప్రేక్షకులను ఆకర్షించగలదు. టెంపో లేకపోవడంవలన చిత్రం నీరసంగా వున్నప్పటికీ అపకృష్టమైన రెలంగి హాస్యధోరణికి ప్రేక్షకులు ఆనందిస్తారు.

సి. వి. నారాయణరావు  
—నెల్లూరు.

\* \* \*  
చిత్రంలో కథకు సంబంధించిన సంఘటనలు అక్కడక్కడ చిత్రించబడ్డాయి. ఉదాహరణకు భార్య కొట్టించి ఎవరో పోలీస్ కాన్స్టేబుల్ వద్దకు వెళ్లి ఫిర్యాదు చేయటంవంటివి. ఇటువంటివి కేవలం వివోదంకోసం, చిత్రాన్ని పొడిగించడం కోసం చిత్రించినట్లుగా కనబడుతున్నవి.

పోలీస్ స్టేషన్ గుర్తుం లో పోలీస్ ఉండగా హెడ్ కాన్స్టేబుల్ సాధు నేషంలో స్టేషన్ ప్రవేశించి యిన్ స్పెక్టర్ దగ్గరకు వెడతాడు. పోలీస్ అక్కడ ఉండగా సాధుని స్టేషన్ లోవరీకి ఎలా పోనిస్తాడు? పోలీస్ యీ సంఘటన కథా గమనానికి ఎమైనా నోడ్ పాయింట్ అంటే, అదిలేదు. హెడ్ కాన్స్టేబుల్ యిన్ స్పెక్టర్ దగ్గర యివ్వవచ్చినట్లు నూటాడతాడు. ఎంత వెక్కిరిస్తాడో హెడ్ కాన్స్టేబుల్ యిన్ స్పెక్టర్ దగ్గర ఆలా మాట్లాడడం అసంభవం. హాస్యంకోసం చిత్రించబడిన యీ పాత్ర చాలా అసహజంగా తయారయింది. కథ ముగిసి పది మంది

వస్త్రీలు, కత్తిసాములు వినుకల్పించాయి. రచన తృప్తికరంగాలేదు. దర్శకత్వంలో కూడ క్రొత్తదనం కనిపించలేదు. టెక్నికల్ గా చిత్రం సామాన్యంగా ఉంది. భానుమతి సహజంగా నటించింది. కానీ అక్కడక్కడ నటన 'సిగ్నల్' గా ఉంది. ఎస్.టి. బాగానే నటించాడు. కె.ఎ.ఆర్. వర్గంలో పూర్తిగా తెలుగు నటన ఉండాలని గమనించడం అవసరం.

సాయి - కుబ్బలమ్మల నాట్యాలు బాగున్నాయి. ఈ చిత్రం ఆర్థికంగా విజయం సాధించవచ్చు.

నూకల రామానుజరావు  
—వీరనానరం.

## ఇటాలియన్ చిత్రాలు (రెలి-వ పేజీ తరువాయి)

ఒరివియర్ హాస్యగా నటించాడు, ఒరివియర్ గా వ్యవహరించే. స్వగతాలు అతడు పలికిన పద్ధతి చాలా నొప్పగా ఉంది. కానీ ఆ చిత్రం నాకు ఎందుకో కృత్రిమంగా కనిపించింది. కామెరామెన్సు ద్వారా ప్రసవించాన్ని చూసిం నేటవ్వకు వాస్తవిక వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. ఈ వాతావరణంలోకి హాస్యజీవ్య గతాలు ఇవ్వడపు. నిజమైన సముద్రపు దృశ్యాల్ని పక్కన హాస్య తిండ్ర ప్రేతం అనందర్యంగా కనిపిస్తుంది. సినిమా బాంబులిన దారవేరు, నాటకం పోవలసిన దారి వేరు. దాని పద్ధతులూ, దీని పద్ధతులూ ఎక్కడా కలవవు. ఒక నాటక ప్రదర్శనాన్ని సినిమా తీయవచ్చు. కానీ అది ఫాటోగ్రాఫ్ నూత్రమే అవుతుంది; ఒక కొత్త కళాసృష్టి కావేరదు.

ఇటాలియన్ సినిమా కళ్ళకనిపిండుల శత్రు ఆనందన కొత్త మార్గాలను, కొత్త చిత్రనిర్మాణాన్ని అన్వేషిస్తున్నాడు. ఇతే వారి ప్రత్యేకత. ఇందుకు వారిని సేమ అని పిలిచివున్నాను. వారి చిత్రాల ద్వారా ఇటాలియన్ ప్రజల కళ్ళవెలుగుతో సేమ విక్రయం కాగలిగాను. ఈ కారణంచేత కూడా ఇటాలియన్ దర్శకులకు సేమ కృతజ్ఞత తెలుపుకుంటున్నాను.

(పోలియోర్ లిటరేచర్ నుండి)★

## “రామాంజనేయ సంగ్రహం”

కాశీవాణి ప్రాచీనమైన అనేక కిరుకో స్థాపించబడిన ఒక కృత్రికం పేరినవాడు “రామాంజనేయ సంగ్రహం” అనే నాగా జీకచిత్రం ద్వారాని తెలుపుచింది. నీ ను పెత్తెంగడలో నీ దర్శనం వైదికమైనది, నీ



“రచుక్క” లో అంజలి దేవి.





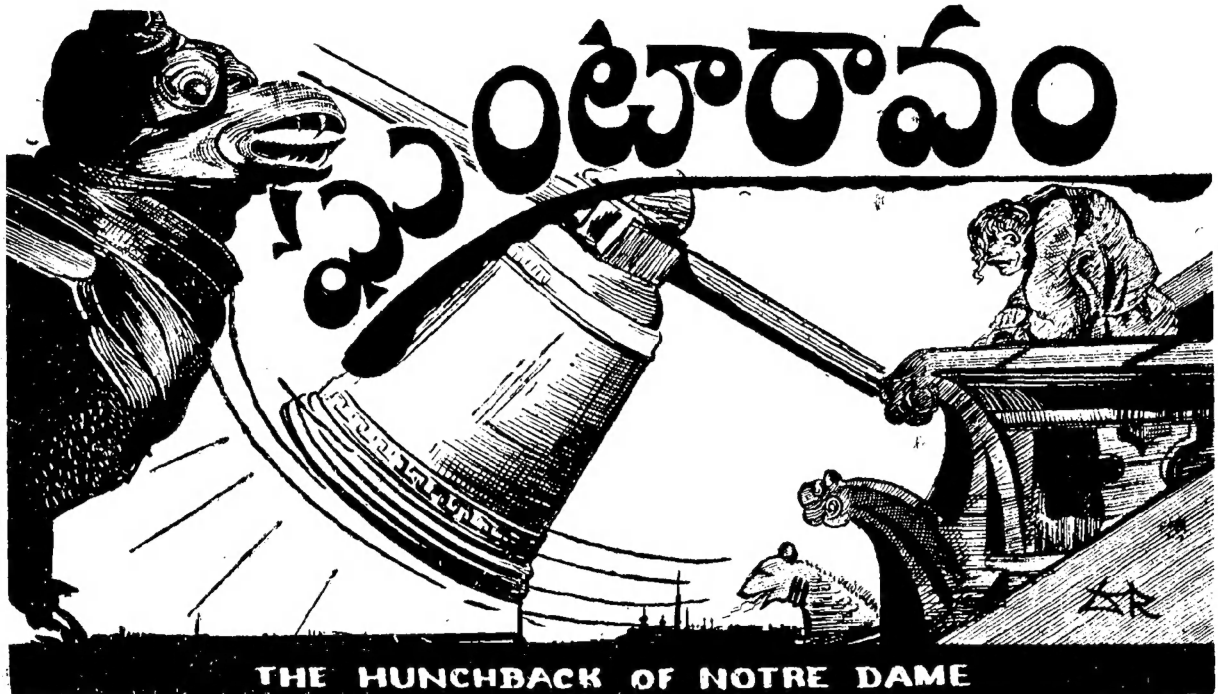
కృష్ణ

ఫోటో : బి. రంగనాథన్. (మద్రాసు)

అమృతమునకు సిద్ధముగా వున్నది!

ప్రఖ్యాత ప్రెంచి నవలాకారుడు

విక్టర్ హ్యూగో రచించిన



THE HUNCHBACK OF NOTRE DAME

నవలకు పుస్తకరూపంలో తెనుగు అనువాదం

అనువాదకులు: సూరంపూడి సీతారాం

(ఆంధ్రపత్రిక - సచిత్ర వారపత్రిక నుండి పునర్ముద్రితం)

వెల: రూ. 1-8-0



పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.

వా కాపీకై నేడే వ్రాయండి.

ఆంధ్రగ్రంథమాల, మద్రాసు - 1.